

...ด้วยภูมิศาสตร์อย่างที่ทำรบกวนว่าโลกกลม หากแต่โลกในทางเศรษฐกิจเป็นโลกที่แบน ไม่มีกำแพงกัน ทุกคนเป็นพลเมืองของโลก ไม่ใช่พลเมืองไทยเพียงประเทศเดียว ดังนโยบายหนึ่งของอาเซียนที่ว่า “การที่จะนำองค์กรนี้ให้เป็นที่รู้จักของคนกว่า 580 ล้านคน จาก 10 ประเทศสมาชิก ถือเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้และต้องปฏิบัติ ทั้งสิ่งที่มีความสำคัญอีกส่วนหนึ่ง คือเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสารกับประเทศในภูมิภาค เพราะถ้าไม่สามารถสื่อสารกันเข้าใจก็ไม่สามารถแข่งขันได้เช่นกัน” ทั้งนี้การตั้งความหวังที่จะเป็นประชาคมอาเซียนของไทยนั้น ถือเป็นภาพที่ดีในการจินตนาการถึงกลุ่มประเทศที่มีความเข้มแข็งและอำนาจการต่อรองที่เข้มแข็งกลุ่มหนึ่งของโลกได้ รวมทั้งยังเป็นที่ยึดตามองของกลุ่มประเทศอื่นๆ ทั่วโลก แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีปัจจัยต่างๆ ที่จำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นการก้าวไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งยังเกิดปัญหาติดขัดหรือยังไม่สามารถจัดการให้เป็นไปตามนั้นได้ ซึ่งนั่นก็ขึ้นอยู่กับความร่วมมือความพร้อมของประเทศไทยจากทุกภาคส่วนในอนาคต ที่ถือเป็นบทพิสูจน์หนึ่งที่ต้องรอดูกันต่อไปว่าก้าวกระโดดของไทยบนเส้นทางประชาคมอาเซียนในปี 2558 นั้นจะเป็นวิสัยทัศน์อันกว้างไกลที่จะเป็นส่วนหนึ่งในการนำพาให้อาเซียนยิ่งใหญ่ดังที่ตั้งใจไว้ได้ หรือเป็นเพียงแค่ฝันที่ไกลเกินเอื้อมที่ยังอยู่ห่างไกลความเป็นจริงกันแน่.....

ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนการประเทศไทย

Thailand's Outlook & Paradigm Shift Towards
ASEAN Community 2015

ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนการประเทศไทย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย

Thailand's Outlook & Paradigm Shift Towards
ASEAN Community 2015

MYANMAR
(BURMA)

LAOS

THAILAND

VIETNAM

CAMBODIA

PHILIPPINES

MALAYSIA

BRUNEI

SINGAPORE

INDONESIA

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย

(Thailand's Outlook & Paradigm shift Towards ASEAN Community 2015)

-- พิมพ์ครั้งที่ 1 -- จำนวน 400 เล่ม -- กรุงเทพฯ ISSN 0858-8791

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2554

192 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2537

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ : พลตรี สุรสิทธิ์ ถนัดทาง
บรรณาธิการเล่ม : พันเอก ดร.อรรคเดช ประทีปอุษานนท์
ที่ปรึกษา : พันเอก ดร.ไชยอนันต์ จันทคุณารักษ์
: พันเอก กิตติเทพ เจียรสุ่มัย
: พันเอก ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ
: พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ
: พันเอกหญิง อารยา จุลานนท์

ผู้เขียน : นางสาวหทัยา ไทยานนท์
ประจำกองบรรณาธิการ : พันโท บุรฉัตร มั่งมี
: นางสาวนันทิยา ทองคณารักษ์
: นางสาวจิตราภรณ์ จิตรธร
: นางสาวมนวดี ถกลธวัช
: นางสาวสุนทรภรณ์ มะโน
: นางสาวปนิษา รัชชโชคทวี

ศิลปกรรม : นางสาวชุตินธร พรอุฒิกุล
พิสูจน์อักษร : นายกนกกฤษณ์ รักษาพราหมณ์
: นางสาวณัฐรดา ศิลปอุดม

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

กล่าวนำ

หลังการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 14 โดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ บรรดาผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียนที่กำหนดให้ ทุกประเทศสมาชิกอาเซียนต้องเข้าสู่การเป็น “ประชาคมอาเซียน” ในปี 2558 (ASEAN Community 2015) ทำให้อีกไม่ถึง 4 ปีข้างหน้า ประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ จะเริ่มปฏิสัมพันธ์ต่อกันแบบไร้พรมแดน เส้นเขตแดนแสดงอาณาเขตระหว่างประเทศในอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ก็จะเจือจางลงจนอาจถึงขั้นไม่มีนัยสำคัญใดๆ ในอนาคต อันจะส่งผลกระทบต่อสภาพการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรมต่อประเทศต่างๆ รวมทั้งประเทศไทย อย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ด้วยความตระหนักถึงปรากฏการณ์สำคัญที่กำลังจะมาถึงดังกล่าว ศูนย์ศึกษา ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ในฐานะหน่วยงานที่มีหน้าที่ดำเนินงานทาง ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาและการวิจัยความมั่นคงของชาติ จึงได้จัดทำเอกสารทาง วิชาการ (Working Paper) ภายใต้ชื่อ “ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับ กระบวนทัศน์ประเทศไทย” (Thailand’s Outlook & Paradigm Shift Towards ASEAN Community 2015) ซึ่งมีการประเมินสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ในระดับโลก ระดับ ภูมิภาค จนมาถึงระดับประเทศไทย ด้วยเทคนิควิธีการจำลองสถานการณ์ (Simulation Technique) เพื่อคาดการณ์ภาพอนาคต (Outlook) ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนบนพื้นฐานของเสาหลักทั้ง 3 เสา (Pillars) คือ เสาหลักด้าน การเมือง-ความมั่นคง (ASEAN Political-Security Community) เสาหลักด้านเศรษฐกิจ (ASEAN Economic Community) และเสาหลักด้านสังคม-วัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community) รวมทั้งประเมินสภาพขีดความสามารถของไทยในการเตรียมความพร้อม สำหรับการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนในปี 2558 ทั้งนี้ทั้งนั้น เพื่อแสวงหาหนทาง ขับเคลื่อนประเทศให้เข้าสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวมบนเวที อาเซียน บนพื้นฐานที่ว่า ประเทศไทยจำเป็นต้องแสวงหาโอกาสจากการเกิดขึ้นของ ประชาคมอาเซียนควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ ประเทศไทยยังจำเป็น

ต้องการหนทางลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ขณะเดียวกันก็ต้องร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้สามารถก้าวเดินไปบนเส้นทางสายใหม่ของอาเซียนได้อย่างสัมฤทธิ์ผลและเป็นรูปธรรม สมดังคำขวัญของอาเซียนที่ว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” หรือ “One Vision, One Identity, One Community”

ในท้ายที่สุด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารทางวิชาการฉบับนี้ จะสามารถร่วมเป็นหนึ่งในหัวใจสำคัญทั้งหลายในการขับเคลื่อนให้ภาคส่วนต่างๆ ของประเทศ บังเกิดการรับรู้ มีความเข้าใจ และสร้างความพร้อม สำหรับการผลักดันประเทศไทยในเชิงรุกให้ก้าวอย่างเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ได้อย่างมียุทธศาสตร์ อันจะส่งผลประโยชน์และความสำเร็จให้กับประเทศได้อย่างสูงสุด

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

สารบัญ

Contents

กล่าวนำ	3
ส่วนที่ 1 : ปฐมบท : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ ประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน 2558 Introduction : Thailand's Outlook & Paradigm Shift Towards ASEAN Community 2015	10
ส่วนที่ 2 : ปรากฏการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น : การจำลองภาพอนาคตของประชาคมอาเซียน Empirical Environment : The Simulation of ASEAN Community's Future Prospects	20
มิติทางการเมือง ความมั่นคง	21
• การปฏิวัติดอกมะลิที่ก่อตัวขึ้นในแดนมังกร	22
• ผลประโยชน์บนพรมแดนทับซ้อน (ไทย-กัมพูชา)	23
• การก้าวอย่างของประชาธิปไตยในรูปแบบของพม่า	24
• บทพิสูจน์ทางการเมืองต่อผู้นำหญิงคนแรกของไทย	25
มิติทางด้านเศรษฐกิจ	26
• จีน : การผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจ และทางทหาร	26

• ทศพยากรธรรมชาติทางทะเลในเอเชีย : ปัญหาความขัดแย้งที่รวันปะทุ	29
• ความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทยท่ามกลางวิกฤติการเมืองไทย	30
มิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม	31
• ชาวแอฟริกันนับแสนอพยพหาแหล่งน้ำ หลังประสบภัยแล้งรุนแรง	31
• ภัยกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์	32
• ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์	33
• มรสุมการขัดแย้งทางความคิดของไทย	35
• วิกฤติทางการศึกษา	35
• ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Right)	36
• วิกฤติแดนใต้ของเมืองสยาม	38
ส่วนที่ 3 : กระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน	40
จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน	
ฉบับที่ 2 สู่ แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน	
ASEAN Community Roadmap :	
From ‘Declaration of ASEAN Concord II’	
to ‘ASEAN Community Blueprint’	
อาเซียนในอดีต	42
• 44 ปี แห่งอาเซียน	42
• เบื้องหลังเบื้องหลังของอาเซียน	43
อาเซียนปัจจุบันและอนาคต	45
• วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งประชาคมอาเซียน	46
• หลักการพื้นฐานของความร่วมมือ	47
• โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานด้านนโยบาย	47
• โครงสร้างของประชาคมอาเซียน	48
• การประกาศใช้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN CHARTER)	50
• ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน	52
(ASEAN Political and Security Community – APSC)	

<ul style="list-style-type: none"> • ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) • ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) 	57
<p>ส่วนที่ 4 : แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของประชาคมอาเซียน</p> <p>The Road Ahead : A Foreseeable Future of ASEAN Community</p> <p>แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เส้นทางสายจีนในอนาคต • สงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare) • บาดแผลทางประวัติศาสตร์ • อาชญากรรมแฝงจากระบบเชิงเกนวิซ่า • แรงงานอพยพและความสำเร็จในการผลิตนิวมเคิลียร์ของพม่า <p>แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)</p> <ul style="list-style-type: none"> • เดอะ ไรส์ ออฟ เอเชีย (The Rise of Asia) • BRICS VS G7 • เส้นทางการค้าในน่านน้ำเอเชีย : ทะเลจีนใต้ • ภาวะแรงงานล่มมองไต้หวัน <p>แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint)</p> <ul style="list-style-type: none"> • การแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ • สงครามทางอารยธรรม (Civilization Wars) • การศึกษาไทยบนเส้นทางของอาเซียน 	64 64 67 68 69 70 70 71 72 73 74 75 77 79 79 80 80

ส่วนที่ 5 : กระบวนทัศน์ประเทศไทย : บนเส้นทางสู่ประชาคมอาเซียน 2558	82
Thailand's Paradigm : Outlook Towards ASEAN Community 2015	
ขีดความสามารถของประเทศไทย	85
• มิติทางด้านการเมือง ความมั่นคง	86
• มิติทางด้านเศรษฐกิจ	88
• มิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม	91
ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย	92
สู่ประชาคมอาเซียน 2558	
➤ ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย	92
สู่ประชาคมอาเซียน 2558 ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint)	
• การพัฒนากฎบัตรอาเซียนและการศึกษาถึงช่วงโค้งและข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นกับไทย : ระบบเชิงเกนวิซ่า	92
• การผลิตนักกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อรองรับกับอาเซียน : การเปิดเสรีอาเซียนปี 2558 ผลกระทบต่อพัฒนาการทางกฎหมายไทย	93
• พลุกฟุ้งจรรยาบรรณบนพื้นฐานของประชาธิปไตย : ภาวะถดถอยของผู้นำทางการเมืองของไทย	94
➤ ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย	95
สู่ประชาคมอาเซียน 2558 ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint)	
• การเตรียมความพร้อมคลังสมองทางอาชีพ : วิฤติการศึกษาไทยบนถนนสายอาเซียน	95
• ยับยั้งภาวะแรงงานสมองไหล : การเคลื่อนย้ายแรงงาน/บริการอย่างเสรี	96
• การลดหรือจำกัดความขัดแย้ง : สถานการณ์เปลี่ยนแปลงสนามการค้า เป็นสนามรบ	96

➤ ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย สู่ประชาคมอาเซียน 2558 ภายใต้แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint)	99
• ปลู่กฟ้งการเปลี่นถ่ายวัฒนธรรมซ้งกันและกัน : ความหลากหลายทางวัฒนธรรมอันก่อให้เก็ด ความขัดแย้งระหว่งประเทศ	99
สรุปรภาพรวมแนวทางการเตรียมความพร้อมของไทยบนเส้นทางสู่ประชาคม อาเซียน 2558	102
Reference	104
Appendix	108

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย

(Thailand's Outlook & Paradigm shift Towards ASEAN Community 2015)

-- พิมพ์ครั้งที่ 1 -- จำนวน 500 เล่ม -- กรุงเทพฯ ISSN 0858-8791

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 2554

192 หน้า

สงวนลิขสิทธิ์ตาม พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ. 2537

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทยเป็นของศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ

อย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ผู้อำนวยการ : พลตรี สุรสิทธิ์ ถนัดทาง
บรรณาธิการเล่ม : พันเอก ดร.อรรคเดช ประทีปอุษานนท์
ที่ปรึกษา : พันเอก ดร.ไชยอนันต์ จันทคุณารักษ์
: พันเอก กิตติเทพ เจียรลุ่มย์
: พันเอก ดร.นเรศน์ วงศ์สุวรรณ
: พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ
: พันเอกหญิง อารยา จุลานนท์

ผู้เขียน : นางสาวหทัยา ไทยานนท์
ประจำกองบรรณาธิการ : พันโท บุรฉัตร มั่งมี
: นางสาวนันทิยา ทองคณารักษ์
: นางสาวจิตราภรณ์ จิตรธร
: นางสาวมนวดี ถกลธวัช
: นางสาวสุนทรภรณ์ มะโน
: นางสาวปนิษา รัชไชยคทวี

ศิลปกรรม : นางสาวชุตินธร พรอุฒิกุล
พิสูจน์อักษร : นายกนกกฤษณ์ รักษาพราหมณ์
: นางสาวณัฐรดา ศิลปอุดม

จัดพิมพ์โดย

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ
62 ถนนวิภาวดี แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพฯ 10400
โทร. 0 2275 5715 เว็บไซต์ www.sscthailand.org

ส่วนที่

1

ปฐมบท :

อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย

สู่ประชาคมอาเซียน 2558

Introduction : Thailand's Outlook & Paradigm Shift

Towards ASEAN Community 2015

U ยามของคำที่ว่า “ปัจจุบัน” เป็นตัวกำหนด “อนาคต” คงเป็นภาพมโนทัศน์ที่หลายคนในสังคมพยายามคาดการณ์ถึงวิกฤติการณ์ใหญ่ๆ ที่รออยู่ข้างหน้า ซึ่งแต่ละประเทศต้องประสบ และเผชิญหน้ากับสิ่งท้าทายที่ส่งผลกระทบต่อเนื่อง และมีความสลับซับซ้อน โดยนับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัจจัยหลักมาจากวิกฤติการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเครือข่าย ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือเรียกได้ว่าเป็นยุคที่มีภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) เป็นจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบ เช่น การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ ตลอดจนภัยพิบัติทางธรรมชาติที่ไม่สามารถคาดการณ์ความรุนแรง และผลเสียหายที่จะตามมาในอนาคตได้ อาทิเช่น ความสูญเสียของประเทศญี่ปุ่น จากภัยธรรมชาติสึนามิ ตามมาด้วยเหตุการณ์แผ่นดินไหวจากประเทศพม่า ที่ได้รับความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน และแรงสั่นสะเทือนยังส่งผลให้อาคาร ทรัพย์สินของภาคเหนือตอนบนในประเทศไทยได้รับความเสียหาย อีกทั้งสถานการณ์น้ำท่วมในบริเวณภาคใต้ของไทย ทั้งนี้ ทุกประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ยังประสบกับภาวะโลกร้อน จนทำให้อุตุนิยมศาสตร์ เกิดความแปรปรวน ส่งผลกระทบรอบด้านไม่ว่าจะเป็นภาวะการขาดแคลนที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำ และระบบเศรษฐกิจ และยังซ้ำเติมด้วยโรคระบาดที่ไม่สามารถควบคุมได้ กระจายไปทั่วทั้งระดับโลก ระดับภูมิภาค และไม่เว้นแม้แต่ในประเทศไทย

ด้วยอาจเป็นผลสืบเนื่องมาจากภาวะโลกร้อน ไร้พรมแดน เพราะฉะนั้นการทำความเข้าใจถึงสถานการณ์โลก จึงนับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ทุกประเทศควรใส่ใจ และไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากประเด็นดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติ และผลประโยชน์โดยรวมของชาติทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งสภาพแวดล้อมปัจจุบัน และอนาคต

อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยและทุกประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ได้ให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ที่สะท้อนทั้งในยุคการเปลี่ยนผ่านของโลกาภิวัตน์ท่ามกลางบริบทแวดล้อม และวิกฤติการณ์ที่หลากหลายมิติ ที่ล้วนมีอิทธิพลต่อทัศนคติ วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ให้เปลี่ยนแปลงตามกันอย่างรวดเร็ว ทำให้ส่งผลกระทบต่อความเป็นไปทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจของประเทศในภูมิภาคต่างๆ มากขึ้น รวมทั้งรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจากที่เคยให้ความสำคัญ

หลักในเรื่องการแสวงหาอำนาจทางการเมือง เปลี่ยนไปเป็น เรื่องของความร่วมมือทางด้านความมั่นคงแทน และการ ดำเนินกิจกรรมร่วมเพื่อรักษาเสถียรภาพทางการเมือง แข่งขัน ด้านเศรษฐกิจ การแสวงหาประโยชน์ทางการเมืองระหว่าง ประเทศ การแสวงหาทรัพยากร และแหล่งพลังงานทดแทน ฯลฯ ในลักษณะความสัมพันธ์แบบภูมิภาคนิยม (Regionalism) ซึ่งอาศัยปัจจัยความผูกพันทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์ ศาสนา และผลประโยชน์ของชาติเพื่อร่วมเป็น

พื้นฐานในการรวมตัว และสานสัมพันธ์แบบพหุภาคีนิยม (Multilateralism) โดยกำหนด ทิศทางของการรักษาดุลยภาพทางการเมืองและความมั่นคง รวมทั้งดุลยภาพทาง เศรษฐกิจการค้า ตามกลไกร่วมทวิภาคีและพหุภาคีมากขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือ ระหว่างกันของนานาประเทศในเชิงการแข่งขันและความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ (Constructive Engagement) ซึ่งถือเป็นตัวเร่งกระตุ้นให้ประเทศไทย และทุกประเทศใน ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของโลก ต่างเร่งแก้ไขปัญหอันเป็นมรสุมที่รุมเร้าด้วย การร่วมมือกันเดินหน้าบูรณาการในเชิงรุก ด้วยการตั้งเป้าที่จะพัฒนาประเทศให้เข้าสู่ หลังคา “ประชาคมอาเซียน 2558” ร่วมกัน และประเทศไทยเองก็มีทิศทางที่ชัดเจนต่อ การสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้การเดินทางในอนาคตของไทยต่อสายทางของประชาคมอาเซียนจะ เป็นรูปแบบใด จึงถึงเวลาแล้วที่ประเทศไทยควรตระหนัก และให้ความสนใจกับเรื่องราว และความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาคจนมาถึงระดับประเทศไทย และการฉายภาพขีดความสามารถของไทยในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยศูนย์ ศึกษายุทธศาสตร์จะขอฉายภาพรวมของสภาวะแวดล้อมที่มีความหลากหลายให้ทุกท่าน ได้เห็นกันตั้งแต่ในระดับโลก ระดับภูมิภาคมาจนถึงระดับประเทศไทย ผ่านมิติพลัง อำนาจของชาติทั้ง 3 ด้าน คือ **มิติด้านการเมืองความมั่นคง มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้าน สังคม วัฒนธรรม** เพราะสิ่งแวดลอมที่อยู่รอบตัวเราและกิจกรรมทั้งหลายของประชาคม โลกและชาวไทยล้วนส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทั้งสิ้น นอกจากนี้การสังเกตการณ์ จากนานาประเทศทั่วทั้งโลกที่เปรียบเสมือน “สัญญาณเตือนภัย” ยังเป็นตัวเร่งในการส่ง สารพิจารณาถึงขีดความสามารถของแต่ละประเทศว่าจะสามารถรองรับต่อสถานการณ์ ต่างๆ ได้หรือไม่ และเพื่อพิจารณาขีดความสามารถในการตั้งรับรวมไปถึงการคาดการณ์ ประเทศไทยถึงศักยภาพ อุปสรรคและการเตรียมความพร้อมต่อการปรับกระบวนการ ทัศน์ ของประเทศไทย เพื่อก้าวสู่เส้นทางประชาคมอาเซียนภายในปี 2558

ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ ในฐานะ “คลังสมอง” (Think Tank) ของกองทัพไทย ที่จะต้องดำเนินงานอย่างมี “ยุทธศาสตร์” เพื่อรับมือกับภัยคุกคามด้านความมั่นคง ในรูปแบบต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบต่อทุกประเทศทั่วโลก และอันจะเป็นอุปสรรคต่อการรวมตัวของประเทศสมาชิกอาเซียน ดังนั้นศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์จึงได้เห็นความสำคัญต่อการสร้างภูมิคุ้มกันของการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทย จึงได้ดำเนินการศึกษาเรื่อง **“ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย” (Thailand’s Outlook & Paradigm Shift Towards ASEAN Community 2015)** ซึ่งเป็นรูปแบบของการรายงานผลการศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) ที่จะถูกนำมาใช้เป็นฐานในการ “จำลองเหตุการณ์” (Simulation Technique) เพื่อเป็นการคาดการณ์อนาคต (outlook) เพื่อนำไปปรับและขับเคลื่อนให้บังเกิดผลในทางปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในทุกระดับ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการ และเป็นองค์รวม อีกทั้งยังเป็นสังคมแห่งอาเซียนที่มีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหาร และพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ทั้งนี้ เพื่อให้ประเทศไทยใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนในการพัฒนาประเทศ และลดผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้วยการร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อก้าวเดินไปในนามของอาเซียน ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมอย่าง “มีเหตุผล” เพื่อให้ “มีภูมิคุ้มกันที่ดี” ภายใต้เงื่อนไขที่จะนำไปสู่คุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมที่มีความก้าวหน้าอย่างสมดุล มั่นคง และยั่งยืน ตามคำขวัญของประชาคมอาเซียนที่ว่า “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” หรือ “One Vision, One Identity, One Community”

กระบวนการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) เพื่อเป็นการคาดการณ์อนาคต (Outlook) ภายใต้ชื่อเรื่อง **“ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย” (Thailand’s Outlook & Paradigm Shift Towards ASEAN Community 2015)** เล่มนี้จัดทำขึ้นเพื่อพิจารณาขีดความสามารถ และให้ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของไทยบนเส้นทางสายอาเซียนที่จะเกิดในปี 2558 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สํารวจสภาพการณ์ความมั่นคงที่อาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือกันของประชาคมอาเซียน 2558
2. วิเคราะห์ประเมินความเป็นประชาคมอาเซียน
3. จำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) เพื่อนำเสนอภาพสถานการณ์แนวโน้มในอนาคต (Outlook) นำไปสู่การพิจารณาศักยภาพและความพร้อมของประเทศไทยต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน 2558

โดยมีขอบเขตในการศึกษาแบ่งเป็น 4 มิติ ดังนี้

1. มิติทางด้านเนื้อหา (Content Dimension) เป็น

ผลิตผล (Output) จากกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลย้อนหลังอันได้แก่ บทความวิเคราะห์ทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ (Literature Review) และจากการร่วมกันระดมสมอง (Brain Storm) ถกแถลงและการร่วมแสดงความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการในการวิพากษ์ (criticize) และนำเสนอข้อมูลอันนำมาซึ่งผลิตผลเป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ

เป็นการตรวจสอบสภาวะแวดล้อมที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับโลก ภูมิภาค และในประเทศไทย ตั้งแต่ช่วงเดือนมกราคม 2554 ถึง เดือนกรกฎาคม 2554 ผ่านมิติพลังอำนาจของชาติทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ **มิติด้านการเมือง มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านการทหาร มิติด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มิติด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม** และส่วนที่ 2 คือ การเปลี่ยนถ่ายองค์ความรู้ของประชาคมอาเซียน 3 เสาหลัก

2. มิติทางด้านปัจจัย (Factors Dimension) ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่

ล้วนแล้วแต่เป็นหัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อน (Driving Forces) โดยเป็นการกำหนดขอบเขตการพิจารณาด้านเนื้อหาของสภาวะแวดล้อมภายใต้พลังอำนาจของชาติ 6 ด้าน หลังจากนั้นจึงมีการระดมความคิด (Brain Storm) จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อมูลการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม และพลังอำนาจแห่งชาติมาปรับแก้และยุบมุมมองมิติพลังอำนาจแห่งชาติเหลือเพียง 3 ด้าน เพื่อให้สอดคล้องกับ 3 เสาหลักประชาคมอาเซียน (keys factor) ประกอบด้วย **ด้านการเมือง ความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคมวัฒนธรรม**

3. มิติทางด้านสิ่งที่ศึกษา (Unit of the Dimension) เป็นการศึกษาถึงปฏิกิริยาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) ที่ถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการสถาปนาความเป็นประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรมภายในปี 2558 ผ่านประชาคม 3 เสาหลัก (Pillars) ที่จัดตั้งขึ้นตามแผนงานหลัก (ASEAN Blueprint) ได้แก่ (1) **แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมือง ความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community Blueprint)** (2) **แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint)** (3) **แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint)** ภายใต้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ที่ใช้เป็นบรรทัดฐานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์ และโครงสร้างความร่วมมือ ผู้การเป็นประชาคมอาเซียน รวมทั้งศักยภาพอุปสรรค ชีตความสามารถ และการเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ ของไทยต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอันจะนำไปสู่การประเมินภาพแนวโน้ม (outlook) ของสถานการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต (Future Trends)

4. มิติทางด้านช่วงเวลา (Time Dimension) ระยะเวลาที่ทำการศึกษา 3 เดือน คือเดือนมิถุนายน 2554 ถึง เดือนสิงหาคม 2554

กระบวนการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) เพื่อพิจารณาขีดความสามารถและการเตรียมความพร้อมของไทย บนเส้นทางสายอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในปี 2558

กล่าวโดยสรุป เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 อย่างเต็มรูปแบบ และการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนจะส่งผลกระทบต่ออย่างไรบ้างกับประเทศไทยและประเทศไทยจะยืนอยู่ตรงส่วนใดบนถนนสายอาเซียน ก็ขึ้นอยู่กับเตรียมความพร้อมของทุกภาคส่วน การสร้างความตื่นตัวและให้ความรู้กับประชาชน ให้เกิดความตระหนักถึงโอกาสที่จะเกิดขึ้น ในขณะเดียวกันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบในเชิงลบแก่ภาคส่วนต่างๆ ซึ่งถือเป็นเรื่องสำคัญ ดังนั้นกระบวนการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญต่อการคาดการณ์ในอนาคต (Outlook) เพื่อพิจารณาขีดความสามารถ และให้ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของไทยบนเส้นทางสายอาเซียนที่จะเกิดในปี 2558 โดยเริ่มจากการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) ในห้วงเดือนมกราคม 2554 ถึงเดือนกรกฎาคม 2554 ตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศไทย ร่วมกับการสำรวจกระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน ภายใต้ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 ลู่ แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (Asean Blueprint) เพื่อนำมาเป็นฐานในการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) เพื่อคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต (Outlook)สู่การเกิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 อย่างเป็นรูปธรรมภายใต้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) เพื่อให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนที่จะสามารถพิจารณาถึงขีดความสามารถและการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558

ทั้งนี้ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า “ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนการทัศน์ประเทศไทย” (Thailand’s Outlook & Paradigm Shift Towards ASEAN Community 2015) ซึ่งเป็นรูปแบบของการ

รายงานผลการศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) เล่มนี้ จะถูกนำมาใช้เป็นฐานในการ “จำลองเหตุการณ์” (Simulation Technique) เพื่อเป็นการคาดการณ์อนาคต (Outlook) อันจะนำไปสู่การพิจารณาขีดความสามารถ และการให้ข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของไทยบนเส้นทางสายอาเซียนที่จะเกิดในปี 2558 จักเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในแวดวงวิชาการด้านต่างๆ ผู้ปฏิบัติงาน นักเรียน นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป

รายงานผลการศึกษาทางวิชาการ (Working Paper) เรื่อง “ประชาคมอาเซียน 2558 : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทย”(Thailand’s Outlook & Paradigm Shift Towards ASEAN Community 2015) ฉบับนี้ จะเป็นการนำเสนอโดยเริ่มจาก....

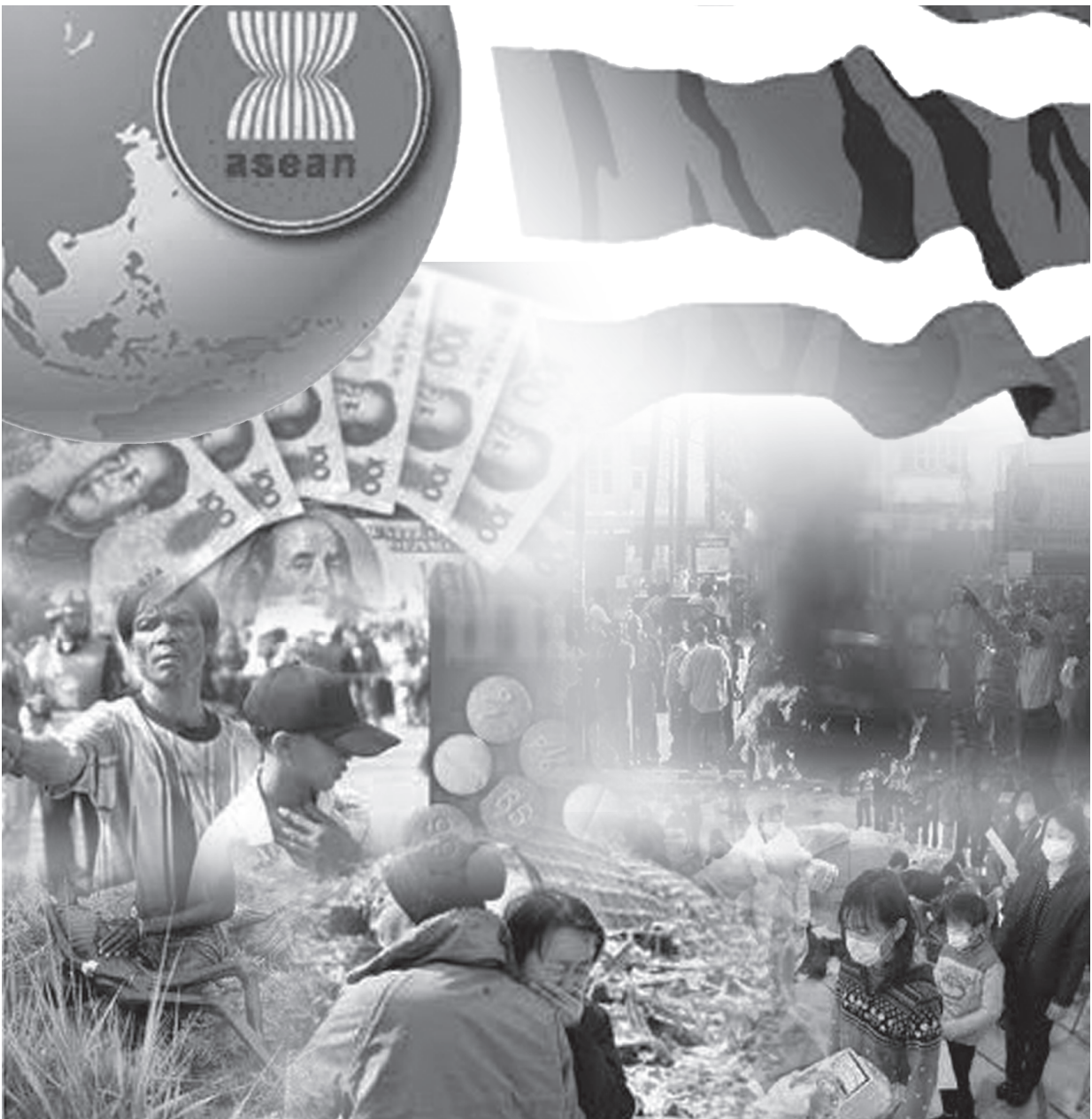
- ส่วนที่ 1 ปฐมบท : อนาคตและการปรับกระบวนทัศน์ประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน 2558
- ส่วนที่ 2 ปรากฏการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น : การจำลองภาพอนาคตของประชาคมอาเซียน เป็นการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) ตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศไทย ในห้วงเดือนมกราคม 2554 ถึง เดือนกรกฎาคม 2554

- ส่วนที่ 3 กระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน : จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 สู่ แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน เพื่อทบทวนกรอบการดำเนินงานตามเส้นทางของประชาคมอาเซียน
- ส่วนที่ 4 แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของประชาคมอาเซียน เป็นการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) เพื่อคาดการณ์ภาพในอนาคต (Outlook) ที่อาจส่งผลต่อการเกิดขึ้นของประชาคมอาเซียนในปี 2558
- ส่วนที่ 5 กระบวนทัศน์ประเทศไทย : บนเส้นทางสู่ประชาคมอาเซียน 2558 เป็นการพิจารณาขีดความสามารถ และนำเสนอข้อเสนอแนะสำหรับประเทศไทยในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

ส่วนที่
2

ปรากฏการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น :
การจำลองภาพอนาคตของประชาคมอาเซียน
Empirical Environment : The Simulation of ASEAN
Community's Future Prospects

ปี 2554 มีหลากหลายสถานการณ์เกิดขึ้นมากมายทั่วทุกมุมโลก ที่บางสถานการณ์มีระดับของความรุนแรงมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์เหล่านี้ ได้ส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ทั่วทุกมุมโลก อันเนื่องมาจากโลกาภิวัตน์ (Globalization) และเหตุการณ์ยังส่งผลกระทบต่อประเทศต่างๆ ในภูมิภาค และอาจรุนแรงกลายเป็นปัญหาในระดับโลกได้ อย่างไรก็ตามประเทศไทยย่อมได้รับผลกระทบต่างๆ เหล่านี้และอาจส่งผลกระทบต่อความร่วมมือของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนอีกด้วย ทั้งนี้ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์จึงได้ทำการวิเคราะห์ความสำคัญด้วยการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) โดยเน้นถึงผลกระทบเฉพาะด้านความมั่นคงของชาติ ที่เกิดขึ้นตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค และในระดับประเทศไทย ซึ่งจะทำการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) ในห้วงเดือนมกราคมถึงเดือนกรกฎาคม 2554 เพื่อเป็นฐานในการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) ของปรากฏการณ์ในเบื้องหน้าอันจะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพบนเวทีอาเซียน โดยเรียงตามมิติทางด้านการเมือง ความมั่นคง มิติทางด้านเศรษฐกิจ และมิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม เป็นสำคัญดังนี้

มิติทางด้านการเมือง ความมั่นคง

ด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในเวทีโลก ล้วนแล้วแต่แสดงให้เห็นถึงการใช้อำนาจในความร่วมมือและความขัดแย้งระหว่างประเทศ จึงทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างตระหนักถึงสันติภาพ ความมั่นคง และเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาประเทศในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและสามารถก้าวผ่านภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) ในรูปแบบต่างๆ ได้ แต่ด้วยปัจจุบันสภาวะแวดล้อมทางการเมืองระหว่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ได้นำพามาซึ่งทั้งโอกาสและความท้าทายที่อาเซียนต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความ

มั่นคงของอาเซียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น ตลอดจน การเผชิญกับภัยคุกคามต่างๆ ที่เกิดขึ้นที่ล้วนแล้ว แต่ส่งผลกระทบต่อระยะทางการก้าวเข้าสู่การ เป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) แทบทั้งสิ้น โดยในส่วนของ 2 ปรากฏการณ์แวดล้อม ที่เกิดขึ้น : การจำลองภาพอนาคตของประชาคม อาเซียน จึงได้มีการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) ในมิติทางด้านการเมือง ความมั่นคงที่เกิดขึ้น และมีแนวโน้ม ที่จะส่งผลกระทบต่อเนื่อง อันจะสะท้อนต่อการรวม ตัวบนเวทีแห่งอาเซียน ซึ่งเหตุการณ์ที่สำคัญที่เกิดขึ้นพบว่ามี 4 เหตุการณ์หลัก ดังต่อไปนี้

1. การปฏิวัติดอกมะลิที่ก่อตัวขึ้นในแดนมังกร

เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2554 ที่ผ่านมาเกิดการปฏิวัติดอกมะลิ (Jasmine Revolution) ของกลุ่มเคลื่อนไหวในจีน ซึ่งได้ถูกหยาบยืมมาจากการปฏิวัติที่สำเร็จใน ตุนิเซีย เพื่อโค่นล้มผู้นำที่ครองอำนาจอย่างเบ็ดเสร็จมาอย่างยาวนาน และไม่อาจที่จะทน

Google™

facebook

twitter

ต่อการกดขี่ การปฏิเสธรสิทธิเสรีภาพ และการ คอร์รัปชันของผู้นำได้ จึงเกิดการระดมผู้คนให้เข้า มามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนทางสังคม เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และทางสังคม จนได้รับชัยชนะ และจากเหตุการณ์ “การปฏิวัติ ดอกมะลิของชาวจีน” (Chinese Jasmine Revolution) ที่เกิดขึ้นนี้ส่งผลให้ทางการจีนได้ บล๊อคการเข้าถึงเว็บไซต์และสังคมออนไลน์ (Social networks) ต่างๆ ทั้ง เฟซบุ๊ก (Facebook) หรือ ทวิตเตอร์ (Twitter) เนื่องจากมีการแพร่ กระจายของบางกลุ่มที่พยายามปลุกเร้าให้ชาวจีน รวมตัวกันตามหัวเมืองใหญ่ อันเนื่องมาจากการ ว่างงาน ความต้องการอาหารและที่อยู่อาศัย รวมทั้งความต้องการให้ปฏิรูปการเมืองโดยมีเป้า

หมายเพื่อลบล้างระบอบการปกครองแบบเผด็จการของ
 ผู้กุมอำนาจรัฐ และยุติการปิดกั้นสื่อมวลชนหลายต่อ
 หลายครั้ง จนเป็นเหตุให้ประธานาธิบดี หู จิ่นเทา ได้เรียก
 ประชุมกลุ่มผู้นำอย่างเร่งด่วน ก่อนที่ประเด็นดังกล่าวจะ
 กลายเป็นสิ่งคุกคามเสถียรภาพของประเทศ โดยพยายาม
 ตระหนักถึงสิ่งที่จำเป็นทั้งมวลที่จะช่วยขยายและสร้าง
 นวัตกรรมในการจัดการสังคม ด้วยการกระตุ้นและ
 เพิ่มพูนช่องทางที่จะทำให้สังคมจีนมีความกลมเกลียวกัน
 และพยายามลดปัจจัยที่จะทำให้เกิดความแตกแยก ทั้งนี้
 ผลของการประท้วงดังกล่าวที่เกิดความสำเร็จในหลาย
 ประเทศ คงทำให้อำนาจของผู้นำประเทศระส่ำระสาย
 และแรงกระแทกจากกระแสปฏิวัติอาจส่งผลกระทบต่อผู้นำใน
 หลายประเทศที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนต้อง
 ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ และนำไปสู่การแก้ไขระบอบ
 การปกครองให้มีความเป็นเสรีและเป็นธรรมขึ้นบ้างไม่มากก็น้อย เพราะไม่มีชาติใดที่จะ
 ทนต่อการกดขี่ เสรีภาพและการคอร์รัปชันของผู้นำได้ตลอดไป

2. ผลประโยชน์บนพรมแดนกับช้อน (ไทย-กัมพูชา)

ประเทศไทยได้ประกาศถอนตัวจากสมาชิก
 คณะกรรมการมรดกโลก หรือองค์การยูเนสโกในระหว่าง
 การเข้าร่วมประชุมสมัยสามัญครั้งที่ 35 เมื่อวันที่ 19-29
 มิถุนายน 2554 ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยมีการ
 หยิบยกประเด็นการพิจารณาแผนบริหารจัดการปราสาท
 เขาพระวิหารให้เป็นหนึ่งในวาระที่ต้องพิจารณา เพื่อให้
 ขึ้นทะเบียนเฉพาะตัวปราสาทเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก
 และให้กัมพูชาส่งแผนบริหารจัดการฉบับสมบูรณ์ภายใน
 เดือนกุมภาพันธ์ 2553 แต่ทั้งนี้ไทยมองว่าถูกเลื่อนการ
 พิจารณาเอกสารดังกล่าวมาโดยตลอดและคณะกรรมการฯ
 ส่วนใหญ่ไม่เล็งเห็นความสำคัญเรื่องพรมแดน แต่
 ให้ความสำคัญต่อประเด็นการอนุรักษ์วัดคู่ลี้ของโบราณ
 สถานที่สำคัญ จึงเป็นเหตุผลให้ไทยแสดงเจตนาขอยุติ

ถอนตัวออกจากสมาชิกคณะกรรมการมรดกโลก ตลอดจนพิจารณาถึงผลกระทบที่จะมีต่อดินแดนและอำนาจอธิปไตยของไทยบนปราสาทเขาพระวิหาร อีกทั้งอาจนำไปสู่การเผชิญหน้ากันอีกครั้งบริเวณพื้นที่พิพาท เนื่องจากประเด็นพรมแดนพื้นที่ทับซ้อนของไทยและกัมพูชา ยังคงเป็นปัญหาและยังไม่มีความชัดเจนว่าแนวเขตแดนอยู่ตรงส่วนใด

นอกจากนี้ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม 2554 ศาลโลกได้มีคำตัดสินให้ประเทศไทยและกัมพูชาถอนกำลังทหารของทั้งสองฝ่ายออกจากพื้นที่โดยรอบปราสาทเขาพระวิหาร หรือ “เขตปลอดทหาร” เพื่อต้องการให้เกิดสันติภาพ และครอบคลุมพื้นที่ทับซ้อน 4.6 ตร.กม. ที่จะส่งผลให้เกิดการสูญเสียในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและทหารของทั้งสองประเทศ อีกทั้งต้องอนุญาตให้คณะผู้สังเกตการณ์ที่ตั้งโดยอาเซียนเข้าไปในพื้นที่ และหลีกเลี่ยงการดำเนินการใดๆ ที่จะทำให้เกิดปัญหาระหว่างกัน และประเทศไทยต้องไม่ขัดขวางกัมพูชา ในการเข้าไปบริเวณพื้นที่ปราสาทเขาพระวิหาร เพื่อนำอาหารและน้ำไปให้แก่ผู้ที่ไม่ใช่ทหาร ตลอดจนปฏิเสธคำร้องขอของฝ่ายไทย ที่ขอให้จำหน่ายคำร้องของกัมพูชาออกจากสารบบ ทั้งนี้ยังมีข้อสังเกตตามมาถึงประเด็นต่างๆ ที่ว่าคำตัดสินของศาลโลกที่ออกมานั้นทั้งสองประเทศได้เปรียบเทียบเปรียบกันอย่างไร

3. การก้าวข้ามของประชาธิปไตยในรูปแบบของพม่า

ในช่วงต้นปี 2554 ที่ผ่านมา มีข่าวต่างประเทศทั้งหลายที่ซ่อนอยู่ในประเด็นข่าวใหญ่ต่างๆ มากมาย นั่นคือเรื่องที่ประเทศพม่า ได้จัดตั้งรัฐบาลชุดใหม่ที่มาจากการเลือกตั้งตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2553 ที่ผ่านมา โดยพรรคการเมืองที่ชนะการเลือกตั้งคือ พรรค Union

Solidarity and Development Party (USDP) ซึ่งถือว่าเป็นก้าวสำคัญของการเมืองในประเทศพม่า ที่จะทำให้เกิดการปกครองแบบรัฐสภาโดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุขของรัฐ แทนที่ของรัฐบาลทหารแบบดั้งเดิม อย่างไรก็ตาม สื่อตะวันตกส่วนใหญ่ต่างไม่เชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นจริง หากแต่คงเป็นรัฐบาลหุ่นของรัฐบาลทหารชุดเดิม เพียงแต่เปลี่ยนจากเครื่องแบบทหารมาเป็นเครื่องแบบพลเรือน และหลังจากนั้นไม่นานรัฐบาลพม่าจึงได้มีการเบี่ยงเบนความสนใจด้วยการปล่อยตัว นางอองซาน ซูจี เพื่อเป็นการกลบประเด็น

ดังกล่าวออกไป อย่างไรก็ตามหากมองเรื่องนี้อย่างเป็นทางการ ก็ถือว่าเป็นก้าวแรกเล็กๆ ของประเทศพม่าที่จะเปลี่ยนแปลงระบบและระบอบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตย ตามกระแสโลก ส่วนในเรื่องที่ว่ากลุ่มอำนาจเก่าจะยอมสละอำนาจออกไปทั้งหมดทันที เลยนั้นต้องยอมรับว่าเป็นไปไม่ได้ ซึ่งก็ไม่ใช่เรื่องผิดปกติแต่อย่างใด ซึ่งถึงแม้ว่าประเทศ ตะวันตกจะไม่ค่อยให้ความสนใจกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพม่าเท่าใดนัก แต่ในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ภายในอาเซียน หรือแม้กระทั่งระหว่างประเทศพม่ากับประเทศไทย ก็มีความน่าสนใจอยู่ไม่น้อย และแน่นอนว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่าง ประเทศอย่างทันทีทันใด แต่ถึงกระนั้นประเทศหลายประเทศโดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา รวมถึงประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปก็ยังคงไม่เปลี่ยนมุมมองที่มีต่อประเทศพม่าและยังคงให้ความสำคัญ ต่อการดำเนินกิจกรรมของนางอองซาน ซูจี ซึ่งถือเป็นสัญลักษณ์บ่งบอกถึง เสรีภาพของประชาชนในพม่าเป็นหลักอยู่เหมือนเดิม

4. บทพิสูจน์ทางการเมืองต่อผู้นำหญิงคนแรกของไทย

ถือเป็นก้าวแรกที่สำคัญในการขึ้นมา ดำรงตำแหน่งระดับผู้นำประเทศของผู้หญิงในสังคมไทย หลังจากการเลือกตั้งครั้งล่าสุดเมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2554 ผ่านพ้นไป...นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ก็ได้ก้าวขึ้น สู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทย หากมองข้ามนัยทางการเมืองการขึ้นมาคุมบังเหียนครั้งนี้ ย่อมมีผลต่อสังคมสตรีไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะการบริหาร ทั้งแวดวงธุรกิจและการทำงานในองค์กร ซึ่งหากมองให้ชัดเจนผู้หญิงไทยถือว่ามี ความโดดเด่นในการบริหารไม่ต่างจากชาย สำหรับนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของไทย ในท่ามกลางวิกฤติการเมืองไทยนั้น ยังต้องเผชิญกับความท้าทายหลายเรื่องที่ต้อง พิสูจน์ให้เห็นว่า การที่ได้เป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ใช่เพียงเพราะอดีตนายภค หรือความเป็น ผู้หญิง แต่เป็นเพราะว่าความรู้และความสามารถที่มี การเลือกคณะรัฐมนตรีชุดแรกของ คุณยิ่งลักษณ์ จึงถือเป็นบทพิสูจน์แรกสุดในการเป็นผู้นำว่าจะสามารถเลือกคนที่มีความรู้ ความสามารถมาร่วมทีมงานได้ดีมากน้อยเพียงใด เพื่อนำเสนอแก่สาธารณชนให้เห็น ถึงความรู้และความสามารถในการขับเคลื่อนกลไกต่างๆ ผ่านนโยบายของรัฐบาลในการ แก้ไขปัญหาปากท้องของประชาชน และผลประโยชน์ของประเทศโดยรวม

ทิศทางด้านเศรษฐกิจ

ด้วยสังคมมนุษย์จำเป็นต้องมีการแลกเปลี่ยนพึ่งพากัน อีกทั้งทรัพยากรก็มีอยู่อย่างจำกัดไม่พอเพียงต่อความต้องการของทุกคน สังคมมนุษย์จึงจำเป็นต้องมีระบบในการแบ่งปันทรัพยากรให้ทั่วถึงกัน โดยเฉพาะปัจจุบันรูปแบบเศรษฐกิจเป็นไปเพื่อการแข่งขัน ซึ่งจะทำให้ทรัพยากรที่มีอยู่หมดไปเรื่อยๆ และจะสร้างวัฒนธรรมในการบริโภคทรัพยากรให้กับประชากรโลกอย่างไม่ยั่งยืน มีการแย่งชิงการตลาด การเอาัดเอาเปรียบเพื่อเอาชนะกัน การใช้เงินแลกซื้อเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือพวกพ้องหวังผลเป็นกำไรให้ได้มากที่สุด เมื่อขัดแย้งกันทางผลประโยชน์ ก็จะเอาชนะกันด้วยวิธีการที่รุนแรงโดยขาดคุณธรรม บางครั้งถึงขั้นใช้การสงครามหรือรบกันเพื่งแย่งชิงผลประโยชน์หรือทรัพยากร และด้วยการเกิดโลกาภิวัตน์ทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน จากการทำโลกเราเป็นโลกไร้พรมแดน หรือเป็นโลกที่เรียกว่า Borderless World คือ เป็นโลกของการไหลเวียนทางสินค้า การเงินและการบริการ หรือเป็นยุคแห่งการค้าเสรี (Free Trade) จึงทำให้ความไร้พรมแดนแพร่กระจายไปแทบทุกที่ทั่วโลก ไม่ว่าจะในแง่มุมมองทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ถูกแทรกซึมเข้าไปและส่งผลกระทบให้เกิดความเปลี่ยนแปลงอันถือเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านความร่ำรวยและความยากจนในแต่ละประเทศ ดังนั้น ประเด็นการแก้ไขปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน จึงต่างมุ่งขับเคลื่อนไปเพื่อให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจภายใต้กรอบของอาเซียน และนอกกรอบของอาเซียน เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ ที่จะสามารถทำให้ระบบเศรษฐกิจของภูมิภาคเกิดเสถียรภาพ และขยายตัวไปสู่การแข่งขันในเวทีโลกได้ และจากการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) ในมิติทางด้านเศรษฐกิจ พบว่ามีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในระดับโลก ระดับภูมิภาค และในระดับประเทศไทยที่น่าสนใจ 3 เหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

1. จีน : การผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจ

จีนมีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและทางการทหารที่สูงอย่างต่อเนื่องและกำลังจะกลายเป็นมหาอำนาจโลกรายต่อไป ด้วยมีอัตราการเติบโตของ จีดีพี 10.3% ในปี 2553 มีความก้าวหน้าในภาคเทคโนโลยีระดับสูง เช่น พลังงานหมุนเวียน รถไฟความเร็วสูง และซูเปอร์คอมพิวเตอร์ อีกทั้งการทหารของจีนยังมีความทันสมัยอย่างรวดเร็ว และยังไม่นับที่จีนมีจำนวนเรือรบมากที่สุด สามารถผลิต Stealth Fighter และ Anti-Satellite Missile แต่ในขณะที่เดียวกันก็กำลังประสบกับปัญหาภายในของ

ประเทศตนเองอยู่หลายเรื่อง โดยเฉพาะการปรับอัตรา
การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้เหมาะสม เพื่อแก้
ปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและปัญหาอื่นๆ จากการ
ขยายตัวอันรวดเร็วในช่วงที่ผ่านมา ซึ่งเงินยังคงเร่ง
พัฒนาประเทศให้มีความสมบูรณ์เบ็ดเสร็จในพลังอำนาจ
ของชาติ ให้มีความมั่งคั่ง และมีกองทัพที่เข้มแข็ง ด้วยการ
สร้างเสถียรภาพความมั่นคงภายในควบคู่ไปกับการ
พัฒนากองทัพและการปฏิรูปโครงสร้างเศรษฐกิจ รวมทั้งให้ความสำคัญด้านการทูตใน
เชิงรุกเพื่อเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่สันติสุข มีความไว้วางใจ สร้างผลประโยชน์ร่วมให้
เกิดขึ้นในภูมิภาค ดังนั้นจีนจึงให้ความสำคัญและความร่วมมือเป็นอย่างดีในกรอบความ
ร่วมมือระหว่างประเทศในภูมิภาค ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี โดยเฉพาะได้ขยาย
ความร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนอย่างแนบแน่นขึ้นในอีกหลายมิติ ส่วนหนึ่งก็เพื่อต่อ
ด้านการปิดล้อม (Containment Counter) จากขั้วมหาอำนาจเดิมอย่างสหรัฐฯ ตัวอย่าง
เช่น APEC Asian+3 GMS และเป็นผู้นำในการปรับเปลี่ยน “Shanghai Five” ให้กลายเป็น
Shanghai Cooperation Organization (SCO) ซึ่งประกอบด้วยประเทศรัสเซียและ
ประเทศในแถบเอเชียกลาง เป็นต้น

แต่ในขณะที่เศรษฐกิจของสหรัฐฯ ที่เป็น
ชาติที่ได้รับการยอมรับในสังคมโลก ว่าเป็นประเทศที่
ร่ำรวยที่สุดในโลก นับจากหลังสงครามโลกครั้งที่สอง
เป็นต้นมา และในระยะหลังๆ มานี้พบว่ามี การเปิดเผย
สถิติตัวเลขเศรษฐกิจของสหรัฐฯ ซึ่งได้ชี้ให้เห็นอย่าง
ชัดเจนว่า สหรัฐฯ กลับเป็นประเทศที่ก่อหนี้สินมากที่สุดใน
โลก โดยมีสัดส่วนหนี้ต่อ จีดีพี สูงมากถึง 200% แต่ก็
ยังคงสามารถดำรงความยิ่งใหญ่เป็นมหาอำนาจทาง
เศรษฐกิจการเมืองโลกอยู่ได้อย่างมั่นคง ไม่สิ้นไหว คลอนแคลนลุกลามไปถึงขั้นเกิดวิกฤติ
เศรษฐกิจขึ้นในประเทศ ทั้งๆ ที่ทศวรรษที่ผ่านมาโลกต้องเผชิญกับวิกฤติเศรษฐกิจขั้น
ร้ายแรงยาวนานมาโดยตลอด นับตั้งแต่ “วิกฤติต้มยำกุ้ง” ในเอเชีย ซึ่งเป็นตลาดที่ใหญ่
ที่สุดในโลกส่งผลให้เกิดวิกฤติเศรษฐกิจและลุกลามไปทั่วโลก

	2009	2010	2011	2012	(%GDP Growth)
Thailand	-2.2	7.9	4.2	5.0	
Indonesia	4.5	5.9	6.2	6.2	
Malaysia	-1.7	6.8	5.2	5.7	
Philippines	1.1	7.1	5.2	5.7	
China	9.1	10.1	9.1	9.5	
India	7.4	8.4	8.5	8.3	
US	-2.6	2.7	2.4	3.6	
Japan	-5.2	3.0	1.2	2.0	
EU	-4.0	1.6	1.4	1.9	
The World	-0.6	4.7	4.1	4.8	

จากตารางภาพดังกล่าวข้างต้น กล่าวได้ว่ามหาอำนาจใหม่ทางด้านเศรษฐกิจโลกนี้ มีจุดเด่นที่สุดคือการผงาดขึ้นมาของจีน คือ ทางด้านเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับสหรัฐฯ ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบันจีนได้ขยับขึ้นมาเป็นประเทศที่มี

ขนาดเศรษฐกิจเป็นอันดับ 2 รองจากสหรัฐฯ โดยที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจีนสูงมากขึ้นทุกปี ดังนั้น หากจีนสามารถรักษาอัตรานี้ต่อไปได้ ภายในประมาณปี 2568 เศรษฐกิจของจีนน่าจะใหญ่เท่ากับเศรษฐกิจของสหรัฐฯ นอกจากนี้เมื่อช่วงเดือนมีนาคม 2554 ที่ผ่านมามีเงินประกาศจะเพิ่มงบประมาณกระทรวงกลาโหมในปี 2554 โดยจะเพิ่มงบประมาณขึ้นอีก 12.7% จำนวน 6.01 แสนล้านบาท (9.1 หมื่นล้านเหรียญสหรัฐฯ

หรือ 5.6 หมื่นล้านบาท) งบประมาณเพิ่มขึ้นจากเดิม 5.3 แสนล้านบาท จะเห็นได้ว่างบประมาณทางทหารของจีนจะขยับเข้าใกล้สหรัฐฯ มากขึ้นทุกที และอีกไม่นานจีนจะสามารถทำให้อำนาจทางทหารของสหรัฐฯ ได้

2. กรณียากรธรรมชาติทางทะเลในเอเชีย : ปัญหาความขัดแย้งที่รอวันปะทุ

เกี่ยวกับปัญหากรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ (Spratly Islands) ในห้วงปี 2554 พบว่าเป็นปัญหาความขัดแย้งระหว่างประเทศที่วิกฤติที่สุดในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ หรือความขัดแย้งในหมู่เกาะสแปรตลีย์ โดยย้อนไปปี 2553 ที่ผ่านมา สหรัฐฯ ได้จุดประเด็นปัญหานี้ในระหว่างการประชุม ARF ที่ประเทศเวียดนาม ซึ่งจากท่าทีของสหรัฐฯ ในครั้งนั้นนั้น ทำให้จีนไม่พอใจเป็นอย่างมาก ต่อจากนั้นจีนจึงได้จัดการซ้อมรบในบริเวณหมู่เกาะสแปรตลีย์อันนำไปสู่ปฏิบัติการตอบโต้ทันที จากความร่วมมือทางการทหารระหว่างสหรัฐฯ และเวียดนาม โดยเรือรบและเรือบรรทุกเครื่องบินของสหรัฐฯ เข้าเทียบท่าที่เมืองดานัง ขณะที่เวียดนามได้ประณามจีนในการส่งเรือรบเข้าไปในหมู่เกาะพาราเซล ซึ่งเวียดนามถือว่าเป็นของตน และในช่วงระยะเวลาต่อมาก็ได้เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งและวิกฤติครั้งใหม่ขึ้นอีก ดังนี้

เริ่มจากโฆษกกระทรวงต่างประเทศเวียดนามออกมากล่าวโจมตีจีนอย่างรุนแรง โดยกล่าวหาว่า เรือประมงจีนและเรือรบของจีนอีก 2 ลำ ได้ทำความเสียหายแก่สายเคเบิลเรือสำรวจก๊าซและน้ำมันของบริษัทพลังงานเวียดนาม ที่มีชื่อว่า Petro Vietnam ตามด้วยการเดินขบวนของชาวเวียดนามนับพัน ในฮานอยและโฮจิมินห์ ซิตี้ เพื่อเป็นการประท้วงการกระทำของจีน และท้ายที่สุดเวียดนามได้ตอบโต้กลับด้วยปฏิบัติการซ้อมรบด้วยกระสุนจริงบริเวณน่านน้ำนอกชายฝั่งเวียดนาม และจีนได้ตอบโต้กลับว่าเรือประมงของจีนลอยลำอยู่ในเขตหมู่เกาะสแปรตลีย์ ซึ่งเป็นเขตน่านน้ำของจีน และลูกเรือเพียงพยายามป้องกันตนเองเพราะถูกเรือสำรวจน้ำมันและเรือรบของเวียดนาม

ตามโล่ล่า และได้ยื่นอำนาจอธิปไตยของจีนเหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ที่ระบุว่าการสำรวจน้ำมันเป็นการกระทำอย่างผิดกฎหมาย ซึ่งถือว่าเวียดนามละเมิดอธิปไตยของจีนอย่างรุนแรงจึงขอให้เวียดนามยุติการกระทำดังกล่าว

ทั้งนี้ ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงพฤษภาคม ปี 2554 ที่ผ่านมา ฟิลิปปินส์ก็ได้ออกแถลงการณ์โจมตีจีนอย่างรุนแรงเช่นกัน โดยกล่าวหาว่า จีนได้ทำลายสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาค ด้วยการส่งเรือรบเข้ามาข่มขู่ประเทศต่างๆ ในทะเลจีนใต้ โดยฟิลิปปินส์ประท้วงต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ที่เรือรบของจีนยิงปืนเข้าใส่เรือประมงและข่มขู่เรือสำรวจน้ำมันของฟิลิปปินส์ และล่าสุด 13 มิถุนายนที่ผ่านมา รัฐบาลฟิลิปปินส์ประกาศเปลี่ยนชื่อ “ทะเลจีนใต้” (South China Sea) เป็น “ทะเลฟิลิปปินส์ตะวันตก” (West Philippines Sea) และอ้างว่าเวียดนามก็ได้เปลี่ยนชื่อทะเลจีนใต้เป็น “ทะเลตะวันออก” (East Sea) แล้วเช่นกัน

ไต้หวันก็เป็นอีกหนึ่งชาติที่อ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะสแปรตลีย์ทั้งหมดเหมือนจีน โดยล่าสุดกระทรวงกลาโหมของไต้หวันประกาศว่า ไต้หวันมีแผนจะส่งเรือรบเข้าสู่เขตทะเลจีนใต้ และส่งรถถังไปประจำการบนเกาะที่ไต้หวันครอบครองอยู่และส่งทหาร 130 นาย เข้าประจำการอยู่บนเกาะ Taiping ซึ่งเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในทะเลจีนใต้ที่ไต้หวันครอบครองอยู่

3. ความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทยท่ามกลางวิกฤติการเมืองไทย

เศรษฐกิจของประเทศไทย เป็นพลังอำนาจด้านหนึ่ง เสมือนเป็นเครื่องมือที่จะรักษาผลประโยชน์ของชาติ ซึ่งพื้นฐานของประเทศเป็นสังคมเกษตรชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยในอดีตขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ ไม่มากนัก มีทรัพยากร

ธรรมชาติที่หลากหลายและดินฟ้าอากาศที่เอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชีพ ไม่มีภัยธรรมชาติที่รุนแรง ผู้คนมีชีวิตที่สุขสบายตามอัตภาพท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงแต่ละยุคแต่ละสมัยของเสถียรภาพความผันผวนทางการเมือง โดยช่วงเวลาที่ผ่านมามีในปี 2553 นั้น เกิดความไม่สมดุลของระบบเศรษฐกิจด้านต่างๆ โดยเฉพาะโครงสร้างทางเศรษฐกิจไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การพึ่งฐานเศรษฐกิจที่เน้นการส่งออกและการใช้แรงงานราคาถูก เสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบ

จากการเปลี่ยนแปลงจากภายนอก และกฎกติกาการกีดกันทางการค้า ทำให้สูญเสียความสามารถในการแข่งขันและคุณภาพชีวิตลดลง โดยในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปี 2553 เศรษฐกิจมีการชะลอตัว ทั้งด้านอุปสงค์ และอุปทาน โดยเฉพาะการบริโภคของภาคเอกชน การส่งออก การผลิตภาคอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

มิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม

ในยุคโลกาภิวัตน์ ดูเหมือนว่าปัจจัยต่างๆ บนโลกได้กลายเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังนั้นปัญหาต่างๆ ในแต่ละประเทศ จึงกลายเป็นปัญหาาร่วมกันของสังคมโลก และสังคมแห่งภูมิภาคอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ทั้งนี้มนุษย์ในฐานะสมาชิกหนึ่งของสังคมโลกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเข้าใจปัญหาเหล่านั้นเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งในปัจจุบัน “Social & Cultural Globalization” ทำให้เกิดกระบวนการรวมตัวกันทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการแพร่กระจายของค่านิยม บรรทัดฐาน และวัฒนธรรม หากเป็นไปในทางบวกก็จะทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน แต่หากเป็นไปในทางลบก็อาจจะก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างอารยธรรม (Conflict Cultural) ได้ และด้วยความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีในทุกด้าน อาทิเช่น การติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต ดาวเทียม เคเบิลทีวี ในปัจจุบันสามารถทำลายกำแพงแห่งสังคม วัฒนธรรม และค่านิยม แทรกซึมไปในค่านิยม บรรทัดฐาน และการดำรงชีวิตของสังคม วัฒนธรรมดั้งเดิมที่อาจจะตกเป็นเหยื่อทำให้เกิดการสูญเสีย และส่งผลกระทบต่อมิติในด้านอื่นๆ ได้อย่างไม่มีกำแพงขวางกั้น ดังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นและได้ทำการตรวจสอบสถานะแวดล้อม (Environment Scanning) จากมิติทางด้านสังคม ตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค และในระดับประเทศไทย 7 เหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

1. ชาวแอฟริกันนับแสนอพยพหาแหล่งน้ำ หลังประสบภัยแล้งรุนแรง

ชาวแอฟริกันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเดินทางหลายวันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสาะหาแหล่งน้ำในสภาพภัยแล้งที่รุนแรงที่สุดในรอบหลายสิบปี โดยพื้นที่ซึ่งมีผู้อพยพหนีภัยแล้งเข้ามารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก ได้แก่ บริเวณพรมแดนของเคนยา ใกล้เอธิโอเปียและโซมาเลีย ซึ่งเด็กๆ ส่วนใหญ่อยู่ในสภาพขาดอาหารอย่างหนักจนเกิด

© AFP/GETTY IMAGES

อาการท้องร่วง หลายคนมีอาการผิวหนังลอกอย่างรุนแรง เนื่องจากขาดน้ำและอาหารเป็นเวลานาน โดยเฉพาะโซมาเลียที่ในปัจจุบันถือเป็นประเทศที่มีอัตราการขาดสารอาหารสูงที่สุดในโลก อีกทั้งพื้นที่ทางตอนใต้บางแห่งพบว่า มีผู้ขาดสารอาหารมากถึง 50% และประชากรบางส่วนต้องเสียชีวิตเพราะความหิวโหย อันเนื่องมาจากวิกฤติภัยแล้งอันยาวนานในพื้นที่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของทวีปแอฟริกา ส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในพื้นที่มากกว่า 11 ล้านคน ทำให้หน่วยงานบรรเทาทุกข์ในเคนยาต้องเร่งจัดส่งอาหารไปยังค่ายผู้อพยพภายในประเทศเคนยา เพื่อช่วยเหลือชาวโซมาเลียที่เดินทางข้ามพรมแดนหนีวิกฤติภัยแล้งในบ้านเกิดเข้ามาในเคนยา โดยขณะนี้ มีผู้ประสบภัยแล้งในโซมาเลียประมาณ 2.2 ล้านคน จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน

2. ญู่กับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์

ปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกมุ่งไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจทำให้มีการใช้ทรัพยากรที่ไม่สมดุลจนเกิดภาวะเสื่อมโทรมและทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทำลายเป็นอย่างมาก รวมทั้งยังส่งผลทำให้สภาวะแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงสู่ภาวะโลกร้อนรวดเร็วยิ่งขึ้น เกิดปัญหาวิกฤติพลังงานทำให้หลายประเทศกำลังมุ่งไปที่พลังงานนิวเคลียร์ แต่การใช้พลังงานนิวเคลียร์กันอย่างแพร่หลายกลับกลายมาเป็นแนวโน้มที่ก่อให้เกิดการแพร่กระจายของเทคโนโลยีและอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งปัจจุบันได้เกิดผลอย่างร้าย

แรงต่อมนุษยชาติ ได้รับความเสียหายจากแผ่นดินไหว นอกจากนี้ยังเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติขนาดใหญ่ที่มีผลกระทบรุนแรงต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางกายภาพของโลก ซึ่งเมื่อวันที่ 11 มีนาคม 2554 ประเทศญี่ปุ่นได้ตกอยู่ในมรสุมภัยธรรมชาติอันร้ายแรง วัดแรงสั่นสะเทือนได้ 8.9 ริกเตอร์ นับได้ว่าเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น และเป็นเหตุการณ์แผ่นดินไหวรุนแรงเป็นอันดับสี่ของโลกเท่าที่เคยเกิดอุบัติภัยทางธรรมชาติมา มีผู้เสียชีวิตประมาณ 14,755 คน บาดเจ็บ 5,279 คน และอีก 10,706 คน ยังคงหายสาบสูญ อาคารบ้านเรือนถูกทำลายได้รับความเสียหายกว่า 125,000 หลัง ซึ่งแผ่นดินไหวครั้งนี้สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งความเสียหายอย่างหนักต่อถนนและรางรถไฟ เช่นเดียวกับเหตุเพลิงไหม้ในหลายพื้นที่ และปัญหาจากเขื่อนแตก ทำให้บางพื้นที่ในประเทศญี่ปุ่นไม่มีกระแสไฟฟ้าใช้ และอีก 1.5 ล้านคนไม่มีน้ำใช้ เครื่องกำเนิดไฟฟ้าหลายเครื่องไม่สามารถใช้งานได้ และดูเหมือนจะเป็นเคราะห์ซ้ำกรรมชด เต่าปฏิกิริยานิวเคลียร์อย่างน้อยสามเต่าได้รับความเสียหาย เนื่องจากแก๊สไฮโดรเจนที่เกิดขึ้นในอาคารคลุมเต่าปฏิกิริยารั่วขึ้นนอก ทางการณ์ญี่ปุ่นจึงมีการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินจากการที่โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะไดอิจิเกิดระเบิดขึ้นเป็นเวลาเกือบ 24 ชั่วโมงและภายหลังเหตุแผ่นดินไหวครั้งแรก ส่งผลให้สารกัมมันตรังสีเกิดรั่วไหล ประชาชนที่อาศัยอยู่รอบโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ฟูกูชิมะไดอิจิ ได้ถูกสั่งอพยพออกจากพื้นที่เพื่อความปลอดภัย

3. ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์

ประเด็นความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสาร เกิดขึ้นได้จังหวะเหมาะกับการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็น ซึ่งในยุคของสงครามเย็นนั้น ถือเป็นปัจจัยทางความมั่นคงและการเมืองที่มีความสำคัญเหนือปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในปัจจุบันการหมดยุคสงครามเย็นทำให้ประชาชนในยุคต่างๆ โดยเฉพาะที่มีอาณาเขตใกล้เคียงกัน มีวัฒนธรรม เชื้อชาติ ภาษาร่วมกันมาเป็นเวลานาน ในอดีต สามารถติดต่อสื่อสารกันได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น อาทิ การคมนาคม การใช้ดาวเทียมสื่อสาร ตลอดจนการร่วมลงทุน นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในยุคสมัยนี้ยังเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีความทันสมัยมาก อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่จะแผ่ขยายกว้างขวางเป็นทวีคูณมากยิ่งขึ้น ด้วยธรรมชาติของมนุษย์มักอยู่รวมกันเป็นกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ก่อให้เกิดการติดต่อ

สื่อสารระหว่างกันและมีการพัฒนาในหลายๆ ด้านเพื่อตอบสนองความต้องการของการใช้งานจึงเกิดเป็นสังคม (Social network) ออนไลน์ขึ้น โดยเว็บไซต์เด่นๆ ในบ้านเราที่เป็นสังคมออนไลน์ ได้แก่ ไฮไฟว์ (hi5), มายสเปซ (myspace), เฟซบุ๊ก (facebook), มัลติพลาย (Multiply) และ ทวิตเตอร์ (twitter) เป็นต้น ส่วนในประเทศไทย นักท่องเที่ยวชาวโลกโซเชียวโดยเฉพาจะกลุ่มวัยทำงานให้ความสนใจ

สนใจ “เฟซบุ๊ก” (facebook) กันมากเพื่อเป็นการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น ไม่ใช่เพียงรู้จักกันในกลุ่มเพื่อนเท่านั้น แต่ทำให้คนเราสามารถรู้จักกันได้ทั่วโลก บางครั้งเพื่อนที่ไม่เคยเจอกันมา 10-20 ปี ก็โคจรมาเจอกันในสังคมออนไลน์ (Social network) นี้ จึงทำให้โลกแคบลงโดยที่ไม่ต้องเดินทางไปมาหากัน นอกจากนี้วัตถุประสงค์ดังกล่าวแล้ว ขณะนี้ทวิตเตอร์ (twitter) เองก็ยังสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในกลุ่มด้านการตลาด องค์กรและผู้ขายสินค้าแบรนด์ดังต่างๆ ที่หันมาใช้ทวิตเตอร์ (twitter) ในการสื่อสารและเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ใช้อินเทอร์เน็ตได้เป็นอย่างดี รวมทั้งไม่ต้องเสียค่าบริการใดๆ ทั้งสิ้น ถ้าผู้บริโภคสนใจก็ติดตามและซื้อสินค้าแบรนด์ดังกล่าว และด้วยความเข้าถึงง่ายของเครือข่ายไร้สายจึงมักถูกนำมาใช้เชื่อมโยงมนุษย์ และข้อมูลจากทั่วทุกมุมโลกเข้าด้วยกันในรูปแบบของการต่อสู้อันทางความคิดผ่านหน้าเว็บไซต์เพื่อใช้ในการตอบโต้ฝ่ายตรงข้าม รวมทั้งการปลุกกระแสม ชื่อนำมวลชนให้ต่อต้านอำนาจรัฐจากแกนนำที่อยู่นอกประเทศ ด้วยเทคโนโลยี VDO Link โดยการสื่อสารผ่านระบบ Broadband Internet การรายงานเหตุการณ์และการกระจายข่าวสารที่เกิดขึ้นในรูปแบบดิจิทัล (VDO clip) ผู้เว็บไซต์สังคมเครือข่าย (Social network) และ Blog Hi5 หรือ IM (Instant Messaging) เพื่อสื่อสารกับกลุ่มประชาชนที่ใช้อินเทอร์เน็ตในเรื่องที่เกี่ยวข้องผ่านสังคมเครือข่ายต่างๆ กำลังทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทั้งนี้การใช้ประโยชน์จากเว็บไซต์ต่างๆ หากเรารู้จักใช้ก็ถือเป็นประโยชน์อย่างสูงสุด แต่หากใช้ไม่เป็นอาจกลายเป็นเหมือนดาบสองคม เพราะบางทีสิ่งที่ผู้คนจำนวนมากจากทุกแห่งหน เข้ามาโพสต์ข้อความเพื่อสร้างตัวตนให้ตัวเองดูดีก็เปรียบเสมือนเป็นโลกใบหนึ่งในโลกแห่งความเป็นจริง บางครั้งก็ไม่ใช่ความจริงเสมอไป เราจึงต้องรู้จักเตือนใจตัวเองไว้อยู่เสมอถึงแม้จะมีระบบความปลอดภัยในตัวเทคโนโลยีในระดับหนึ่ง เพื่อไม่เป็นการเปิดช่องทางให้พวกมิจฉาชีพที่จับจ้องทราบความเคลื่อนไหวและมีโอกาสก่อเหตุร้ายขึ้นได้ทุกเมื่อ

4. มรสุมการขัดแย้งทางความคิดของไทย

ความขัดแย้งของสังคมไทยในอดีตมีมาอยู่เรื่อยๆ แต่ความขัดแย้งที่ผ่านมายังไม่มีความรุนแรงเท่ากับความขัดแย้งทางการเมืองที่ยืดเยื้อ เรื้อรัง และพัฒนามาเป็นความขัดแย้งระหว่างกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) หรือกลุ่มคนเสื้อเหลือง กับกลุ่มแนวร่วมประชาชนเพื่อประชาธิปไตยแห่งชาติ (นปช.) หรือกลุ่มคนเสื้อแดง อยู่จนถึงทุกวันนี้ อีกทั้งความขัดแย้งอันยาวนานนี้ยังไม่มีใครรู้ว่าจะจบลงอย่างไร แต่ที่มั่นใจได้ก็คือ ผลกระทบนั้นจะส่งผลความรุนแรงมากมายหลายด้าน และมีที่ท่าจะแพร่ขยายออกไปอย่างเป็นวงกว้าง ทั้งนี้ยังมีการครอบงำข่าวสารทางสื่อสารมวลชน ให้แพร่ขยายออกไปในต่างประเทศ จนทำให้ความคิดเห็นของประชาชนเกิดความแตกต่างและแตกแยก ทั้งที่มีสาระและไม่มีสาระ จนกล่าวได้ว่าสังคมไทยตกอยู่ในห้วงของการแตกความสามัคคี และเกิดการเคลื่อนไหวเพื่อทำการต่อต้านและชุมนุมมาโดยตลอด ซึ่งตลอดการเคลื่อนไหวของกลุ่มผู้สนับสนุนของฝ่ายต่างๆ ได้อ้างเหตุผลในประเด็นของการทุจริตต่อการบริหารงาน การแสดงออกซึ่งเข้าข่ายการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และกรณีต่างๆ เพื่อเป็นการเรียกร้องประชาธิปไตย

5. วิกฤติทางการศึกษา

ข้อมูลการศึกษาของ PISA (Program for International Students Assessment) พบว่าเด็กไทย 74% อ่านภาษาไทยไม่ออก วิเคราะห์ความหมายไม่ถูกต้อง และไม่สามารถประยุกต์การใช้ภาษาให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนวิชาอื่นๆ ไม่ได้ อีกทั้งผลคะแนนทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน หรือ โอลเน็ต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 ย้อนหลัง 4 ปี (ตั้งแต่ปี 2548 - 2551) จัดสอบโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ.) มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกช่วงชั้นตกต่ำลง ซึ่งสอดคล้องกับผลสอบของการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นสูง หรือ เอนีตของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ที่ใช้ในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา พบว่า

เมื่อช่วงต้นปี 2554 ที่ผ่านมานี้ออกมา คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าปี 2553 ที่ผ่านมา รวมถึงผลการติดตามการปฏิรูปการศึกษาหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ปี 2542 โดยประเมินจากคุณภาพภายนอกสถานศึกษา 17,562 แห่งทั่วประเทศ คิดเป็น 49.1% ของโรงเรียนทั้งหมด พบว่าการจัดการเรียนการสอนของครูยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ยังมีคุณภาพอยู่ในระดับ 39.2% การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นผู้เรียนให้รู้จักคิด วิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ มีคุณภาพอยู่ระดับ 13.5% และครูสามารถนำผลการประเมินมาปรับการเรียน เปลี่ยนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพเพียง 21.6% ของสถานศึกษาทั้งหมด การประเมินคุณภาพทางด้านผู้เรียนพบว่ายังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับต่ำมากในทุกกลุ่ม โดยเฉพาะความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ มีวิจรณ์ญาณและความคิดสร้างสรรค์ มีคุณภาพระดับดีเพียง 11.1% และการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพดีเพียง 26.5% ของสถานศึกษาทั้งหมด ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษาที่ดำเนินมาครบ 10 ปี

6. ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Right)

6.1 การก่อการร้าย : ความขัดแย้งต่างๆ ในภูมิภาคทั่วโลกก่อให้เกิดเป็นภัยคุกคามจากการก่อการร้าย ซึ่งการก่อการร้ายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ความรุนแรงและผิดกฎหมาย ที่ส่งผลกระทบต่อความสงบสุขและความมั่นคงแห่งชาติ เช่น การปฏิบัติการสังหาร บินลาเดน ที่ทางสหรัฐฯ ได้ประกาศถึงความสำเร็จครั้งสำคัญในรอบปี 2554 นี้ จากการโจมตีของกองทัพสหรัฐฯ ในปากีสถาน โดยได้รับรายงานจากหน่วยข่าวกรองเกี่ยวกับเบาะแสการกบดาน ก่อนจะอนุมัติปฏิบัติการไล่ล่าตัวและถูกลอบ

สังหารในที่สุด ด้วยบินลาเดนถือเป็นบุคคลที่ทางการสหรัฐฯ ต้องการตัวมากที่สุด เนื่องจากถูกกล่าวหาว่าอยู่เบื้องหลังการโจมตีสหรัฐฯ หลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเหตุวินาศกรรมตึกแฝดเวิลด์เทรด เซ็นเตอร์ ในมหานครนิวยอร์ก รวมถึงอาคารกระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ เมื่อปี 2544 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตมากถึง 3,000 ราย

6.2 ปัญหาเสฟติดข้ามชาติ : ในขณะที่หลายคนกำลังให้ความสำคัญกับปัญหาการเมืองไทย แต่ปัญหาอีกประการหนึ่งที่หลายคนละเลยไปที่สร้างความรุนแรงในสังคมไม่แพ้ปัญหาการเมืองไทย นั่นก็คือ “ปัญหาเสฟติด” ที่นับเป็นปัญหาสังคมที่มี

ความร้ายแรงระดับชาติ ทุกสังคมชุมชนต่างได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของในสังคมไทยของปัญหา ยาเสพติดในวันนี้ แม้จะได้มีมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ลักลอบจำหน่ายและเสพยาเสพติด แต่ก็ยังไม่สามารถขจัดยาเสพติดให้หมดไปได้ เนื่องจากเป็น ขบวนการที่มีความซับซ้อนปัญหา ยาเสพติดจึงยิ่งทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ และปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งคือประเทศไทยประสบกับปัญหา ยาเสพติดทั้งในด้าน การเป็นพื้นที่ผลิต การเป็นพื้นที่การค้า การเป็นพื้นที่แพร่ระบาด และการเป็นทางผ่าน ยาเสพติด โดยมีตัวยาหลักที่ประสบปัญหาคือ ฝิ่น เฮโรอีน กัญชา ยาบ้า เป็นต้น ด้วยประเทศไทยมีส่วนที่ติดกับพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญของโลกแห่งหนึ่งจึงทำให้ไทยมีส่วนในการผลิตยาเสพติดประเภทฝิ่นและเฮโรอีน ซึ่งผลิตมากในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ นอกจากนั้นแล้วในปัจจุบันยังมีการผลิตยาบ้าในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำด้วย ทั้งนี้ยาเสพติดที่มีการผลิตในประเทศไทยอีกชนิดหนึ่งคือ กัญชา ซึ่งมีมากในภาคอีสาน อย่างไรก็ตามสำหรับการเป็นแหล่งผลิตของประเทศไทยนั้น ในปัจจุบันได้ลดปริมาณลงอย่างมาก โดยเฉพาะฝิ่น เฮโรอีน และกัญชา จนอยู่ในระดับที่สามารถควบคุมได้ ในส่วนของการผลิตยาบ้าได้มีการย้ายแหล่งผลิตไปอยู่ในประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนใหญ่ จากรายงานเรื่อง Patterns and Trends of Amphetamine-Type Stimulants and Other Drugs in Asia and Pacific 2010 ของ UNODC (United Nation Office on Drugs and Crime) ระบุว่ากลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจำนวนผู้ใช้ยาเสพติดประเภท ATS มากที่สุดในโลก โดยเฉพาะประเทศไทยมีสถิติในการจับกุมยาเสพติดมากที่สุด และแหล่งผลิตใหญ่ที่สุดอยู่ในประเทศพม่าแล้วถูกส่งผ่านไปยังกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (GMS) และประเทศไทยเป็นตลาดใหญ่ที่สุด รวมทั้งยังเป็นแหล่งพักยาและส่งต่อยาเสพติดไปยังตลาดในระดับโลก นอกจากนี้ปัญหา ยาเสพติดยังมีผลต่อเนื่องให้เกิดโรคระบาดจากการวิธีการเสพยา โดยข้อมูลผู้ติดเชื้อ HIV กับการใช้ยาเสพติด พบว่าร้อยละ 52 ของผู้ติดเชื้อเกิดจากการใช้ยาเสพติดด้วยวิธีการฉีด

7. วิถีคิดแบบใต้ของเมืองสยาม

ประเทศไทยประสบกับปัญหาบอบช้ำเป็นอย่างหนักจากสภาวาการณ การก่อความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับตั้งแต่ปี 2547 เป็นต้นมา ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ภาคธุรกิจเอกชนไม่มีความมั่นใจในการลงทุนและประกอบธุรกิจในพื้นที่ ภาคประชาชนได้รับความเดือดร้อนในด้านของการว่างงาน และรายได้ที่ไม่พอเพียงต่อการดำรงชีพ ปัญหาทางด้านการศึกษาไม่ว่าจะ

เป็นการเผาไหม้โรงเรียน ทำให้ไม่มีที่จะเรียนหนังสือ ขาดอุปกรณ์การเรียนการสอน ยิ่งครูทำให้ครูเกิดความกลัวและมีการย้ายกลับภูมิลำเนา ทำให้เด็กๆ เหล่านี้ต่าง รอคอยความหวังและอนาคตเพื่อจะได้เรียนหนังสือ และ โดยเฉพาะปัญหาทางด้านสังคมที่กลายเป็นปัญหาใหญ่ สำหรับประชาชนในการประกอบอาชีพ เพราะเกรงว่าจะ เกิดอันตรายในระหว่างเดินทางออกจากบ้านเพื่อไป ประกอบอาชีพในสถานที่ไกลๆ หรือจะออกไปทำงาน ตอนเช้ามีดสำหรับคนทำงานกรีดขาง ทำให้ประชาชน ขาดรายได้ในชีวิตประจำวัน แม้ว่าภาครัฐจะมีโครงการ ต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ เช่น การสนับสนุนการจ้างงานเร่งด่วน การสนับสนุน กลุ่มอาชีพ เป็นต้น แต่ทว่าโครงการเหล่านั้นไม่มีความ ต่อเนื่องและไม่ยั่งยืนพอที่จะผลักดันเศรษฐกิจของพื้นที่ ให้เข้มแข็งได้ หากดูข้อมูลย้อนหลังเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ปัตตานี ยะลา นราธิวาส รวมทั้งบางส่วนของจังหวัด สงขลาและสตูล ตั้งแต่ปี 2547-2554 หรือประมาณ 7 ปี ความเข้มข้นของเหตุการณ์ความ รุนแรงนั้นสูงมาก ซึ่งนับวันยิ่งยกระดับของความรุนแรงอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความยาก ลำบากที่จะทำความเข้าใจ โดยเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นเท่าที่ประมวลได้ พบว่าความ รุนแรงส่วนมากเกิดจากทั้งการยิง การลอบฆ่า การเผาสถานที่ราชการ การโจมตีทหาร ตำรวจ ซึ่งโดยรวมพบว่าการยิงจะเป็นยุทธวิธีในการก่อเหตุความรุนแรงมากที่สุด นอกจากนั้นก็เป็นเรื่องของการลอบวางระเบิดและลอบวางเพลิง ส่วนจังหวัดที่เกิดเหตุ มากที่สุดคือจังหวัดนราธิวาส รองลงมาคือจังหวัดยะลา และจังหวัดปัตตานี อีกทั้งยังมี

แนวโน้มที่จะแพร่กระจายเข้ามาในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงอีกด้วย ซึ่งเป็นการเคลื่อนตัวของเหตุการณ์ก่อความรุนแรงเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

จากประเด็นสถานการณ์ต่างๆ ทั้ง 3 มิติ ดังกล่าวข้างต้น พบว่าการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและความผันผวนของโลกมีมากขึ้น เมื่อเทียบกับอดีตที่ผ่านมาไม่ว่าจะเป็นด้านภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง และทวีความถี่มากขึ้น สถานการณ์การก่อการร้าย และวิกฤติการณ์ความร้ายแรงด้านต่างๆ ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม แทบทุกประเทศทั่วโลก อีกทั้งประเทศไทยก็ประสบกับการเปลี่ยนแปลงไม่น้อย หากพิจารณาตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา เราประสบวิกฤติเศรษฐกิจ และวิกฤติทางการเมืองมาโดยตลอด ภาวะเศรษฐกิจที่อยู่ในภาวะซบเซา ยากหามาแพง อัตราความเจริญทางเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน ขึ้นๆ ลงๆ อัตราเงินเฟ้อ และอัตราการว่างงานอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่นๆ อีก อาทิ ปัญหายาเสพติด ที่มีอยู่อย่างดาษดื่นเคลื่อนเมืองและเป็นปัญหาที่ยังแก้ไม่ตก รวมไปถึงปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองที่อยู่ในสภาวะเรื้อรัง ยากแก่การเยียวยารักษา อย่างไรก็ตามจากสถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกประเทศที่กำลังเกิดขึ้น ในช่วงการเปลี่ยนผ่านรัฐบาล และสถานการณ์ด้านต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกภาคส่วน ควรให้ความสำคัญและความสนใจ ควรตระหนักและรับรู้ว่า ต้องมีการปรับตัว เพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงในด้านต่างๆ ทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ระดับกลุ่ม ระดับองค์กร ระดับสังคมและระดับประเทศชาติ ที่นับเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนผลกระทบในด้านต่างๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบที่อาจส่งผลต่อความมั่นคงของประเทศโดยรวม และเสถียรภาพของไทย ในการก้าวเข้าสู่หลังคาประชาคมอาเซียนในปี 2558 นี้ด้วย ซึ่งไทยได้ให้ความสำคัญในการวางรากฐานสำหรับการสร้างประชาคมอาเซียน โดยเน้นการคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของกลไกต่างๆ ของอาเซียนให้สามารถเข้าไปร่วมแก้ไขปัญหาที่จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนได้อย่างทันท่วงที อีกทั้งเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งของไทยในการสร้างประชาคมอาเซียนนั้นก็เพื่อให้เป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนกับองค์กรระหว่างประเทศและประชาชนในภูมิภาคให้บรรลุผลอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ยังถือเป็นบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมการค้าเงินงานของภาครัฐ และสร้างความตระหนักกับรัฐเกี่ยวกับความร่วมมือของอาเซียนในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม เพื่อทำให้กระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ในปี 2558 ทั้งยังเป็นไปเพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจ ตระหนักถึงประโยชน์ของอาเซียนที่มีต่อการดำเนินชีวิตในอนาคตอีกด้วย

ส่วนที่

3

กระบวนการดำเนินงาน
ตามเส้นทางประชาคมอาเซียน
จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2
สู่ แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน
ASEAN Community Roadmap : From 'Declaration of
ASEAN Concord II' to 'ASEAN Community Blueprint'

ปรากฏการณ์ที่ทำให้องค์ประกอบในส่วนต่างๆของโลก เชื่อมต่อเข้าด้วยกันอย่างไม่เป็นระบบ ทำให้โลกเกิดกระแสการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลกระทบต่ออย่างแพร่หลายรอบด้าน และครอบคลุมทั่วทั้งโลก คงหนีไม่พ้นกับคำจำกัดความที่ว่า “พลวัตของโลกในยุคโลกาภิวัตน์” ที่ทำให้หลายประเทศทั่วโลก โดยเฉพาะประเทศไทยที่ต้องส้าล้ากับระบบการพัฒนาประเทศที่เป็นไปอย่างก้าวกระโดดและไม่มีขีดจำกัด ดังนั้นจึงต้องเร่งปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีเสถียรภาพ ทั้งนี้ไทยเองก็พร้อมที่จะผลักดัน และบ่มเพาะขีดความสามารถของตนเองให้เข้าสู่ระบบการพัฒนาที่เป็นไปอย่างบูรณาการรอบด้าน และมีประสิทธิภาพในอนาคต โดยมีเข็มทิศนำทางเพื่อมุ่งเข้าสู่ประตูบานใหญ่ของอาเซียน ภายใต้กรอบการร่วมมือจากนานาประเทศไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยพร้อมเพรียงกัน ภายใต้การดำเนินงานของประชาคมอาเซียนในปี 2558 หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การรวมตัวกันเพื่อก้าวเข้าสู่การเป็นประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งเปรียบเสมือนการเป็น “ครอบครัวเดียวกัน” ที่มีทั้งความแข็งแกร่งและมีภูมิด้านทานที่ดี ด้วยสมาชิกในครอบครัวมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีปลอดภัย และสามารถทำมาค้าขายได้อย่างสะดวกมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้จากการที่ประเทศสมาชิกอาเซียน มีเป้าประสงค์ไปในทิศทางเดียวกัน จึงทำให้เกิดแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนตกลงกันในการจัดตั้งประชาคมอาเซียน อันถือเป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่และวางรากฐานการพัฒนาของอาเซียน กล่าวคือสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจและสังคม วัฒนธรรม ที่ทำให้อาเซียนต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ เช่น โรคระบาด อาชญากรรมข้ามชาติ ภัยพิบัติธรรมชาติ และปัญหาสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความเล็งเห็นว่าอาเซียนอาจจะไม่สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจได้กับประเทศอื่นๆ โดยเฉพาะจีนและอินเดีย ซึ่งมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างก้าวกระโดด

อย่างไรก็ตาม ประเทศต่างๆ ได้ให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันในภูมิภาค เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ และในขณะที่ปัญหาหลายอย่างซึ่งเคยเป็นปัญหาในประเทศกลับขยายวงกว้างขึ้นเป็นปัญหาระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศต่างๆ ในอาเซียนจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทัน่วงที และหันกลับมาผนึกกำลังของอาเซียนขึ้นในรูปแบบของประชาคมอาเซียน (ASEAN COMMUNITY) จนถึงปัจจุบัน

ในส่วนที่ 3 กระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียนฉบับที่ 2 สู่วิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน นี้จะถูกนำไปใช้ในการพิจารณาร่วมกับบริบทแวดล้อมที่ได้ทำการตรวจสอบ

(Environment Scanning) จากในส่วนที่ 2 ปรากฏการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น : การจำลองภาพอนาคตของประเทศอาเซียน อันจะนำไปสู่การจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) เพื่อคาดการณ์เหตุการณ์ในอนาคต (Outlook) เพื่อให้เกิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อย่างเป็นรูปธรรม ภายใต้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ที่ถือว่าเป็นกรอบทางกฎหมายอันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับความร่วมมือที่จะช่วยวางรากฐานที่

เข้มแข็ง ในการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในที่สุด และถือเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปอาเซียนในภาพรวม ภายในปี 2558 ตามที่ประเทศสมาชิกต่างๆ ได้คาดหวังไว้ ซึ่งจะได้มีการนำเสนอในส่วนที่ 4 แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของประชาคมอาเซียนต่อไป...

ทั้งนี้จะขอนำเสนอกระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II) สู่วิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน (ASEAN Blueprint) แบ่งเป็น 3 ช่วงเวลาดังต่อไปนี้

อาเซียนในอดีต

44 ปี แห่งอาเซียน

อาเซียนได้ขยายตัวทั้งในลักษณะจำนวนสมาชิกและขอบเขตความร่วมมือ โดยความร่วมมือในแต่ละสาขาได้มีพัฒนาการเป็นไปในทางที่ใกล้ชิดและลงรายละเอียดมากขึ้นตามลำดับ ไทยในฐานะที่เป็น 1 ใน 5 ของประเทศผู้ก่อตั้ง ได้มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้อาเซียนเริ่มนโยบายหรือมาตรการอันเป็นประโยชน์ต่อภูมิภาคและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของ

อาเซียนโดยรวมมาโดยตลอดทั้งในด้าน การเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม นอกจากนี้ไทยยังได้ริเริ่มให้อาเซียนรับรองเอกสารวิสัยทัศน์อาเซียน ปี 2563 (ASEAN Vision 2020) ซึ่งเป็นเอกสารที่กำหนดทิศทางและเป้าหมายการดำเนินงานในทุกด้านโดยมีแผนปฏิบัติการรองรับ คือ Hanoi Plan of Action และต่อมาอาเซียนได้จัดทำแผนปฏิบัติงานต่อเนื่องจาก Hanoi Plan of Action ซึ่งหมดอายุ คือ แผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme-VAP) ซึ่งเป็นแผนงาน 6 ปี (ปี 2547-2553) โดยครอบคลุมกิจกรรมด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม วัฒนธรรม

เบื้องลึกเบื้องหลังของอาเซียน

อาเซียนก่อตั้งขึ้นโดยตราสารที่เรียกว่า “ปฏิญญาอาเซียน” หรือที่รู้จักในชื่อ “ปฏิญญากรุงเทพ” (Bangkok Declaration) ซึ่งได้มีการลงนามที่วังสราญรมย์เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศสมาชิก รวม 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ สิงคโปร์ โดยหากพิจารณาจากเนื้อหาของตราสารและสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศในช่วงปี 2510 พิจารณาได้ว่าอาเซียนจำต้องอาศัยรูปแบบความร่วมมือเชิงมิตรภาพในภูมิภาคและเลี่ยงการกำหนดสิทธิหน้าที่ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ตลอดเวลาที่ผ่านมา ผู้นำในภูมิภาคได้อาศัยอาเซียนเป็นเวทีในการดำเนินความร่วมมือบนพื้นฐานของความยินยอมและความสมัครใจของสมาชิกเป็นหลัก ดำเนินการอยู่บนพื้นฐานของการปรึกษาหารือหรือการอาศัยฉันทามติ เลี่ยงหลักการอ้างสิทธิหน้าที่และการแทรกแซงทางการเมืองระหว่างสมาชิก (non intervention) ซึ่งแนวปฏิบัตินี้เรียกว่า “The ASEAN Way” ได้ช่วยให้ความร่วมมือดำเนินมาได้โดยปราศจากความขัดแย้งที่รุนแรงแม้ว่าสมาชิกแต่ละประเทศจะมีระบบกฎหมายและนโยบายทางการเมืองที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่ออาเซียนมิได้มุ่งที่จะนำกฎหมายระหว่างประเทศมาเป็นฐานในการดำเนินการ จึงเป็นเหตุให้มิได้มีการจัดทำสนธิสัญญาหรือกฎบัตรอาเซียนมาตั้งแต่ต้น และในเวลาต่อมาได้มีประเทศต่างๆ เข้าร่วมเป็นสมาชิกเพิ่มเติม ทำให้อาเซียนมีสมาชิกครบ 10 ประเทศ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ บรูไนดารุสซาราม เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา เพื่อร่วมกันส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม

วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร

อย่างไรก็ตาม ประเทศสมาชิกของประชาคมได้ให้คำมั่นสัญญาที่จะพึ่งพากระบวนการแก้ไขปัญหาด้วยสันติวิธี และคำนึงว่าความมั่นคงของประเทศสมาชิก

จะเกี่ยวโยงกันตามที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ วัฒนธรรมและ วัตถุประสงค์ร่วมกัน อันประกอบด้วย การพัฒนา ด้าน การเมือง ความมั่นคง เพื่อกำหนดและยึดถือบรรทัดฐาน และการมีค่านิยมร่วมกัน การป้องกันและแก้ไขความ ขัดแย้ง การสร้างสันติภาพหลัง ความขัดแย้ง บนพื้นฐาน อันมั่นคงของกระบวนการหลักของความตกลง และ โครงสร้างวิวัฒนาการของอาเซียน ซึ่งปรากฏในเอกสาร สำคัญ ดังนี้

- ปฏิญญาอาเซียน (ASEAN Declaration) ณ กรุงเทพฯ วันที่ 8 สิงหาคม 2510
- ปฏิญญาว่าด้วยเขตสันติภาพ อิสระภาพ และการวางตนเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality Declaration) ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ วันที่ 27 พฤศจิกายน 2514
- ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) ณ บาหลี วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2519
- สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia) ณ บาหลี วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2519
- ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยทะเลจีนใต้ (ASEAN Declaration on the South China Sea) ณ กรุงมะนิลา วันที่ 22 กรกฎาคม 2535
- สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear-Free Zone : SEANWFZ) ณ กรุงเทพฯ วันที่ 15 ธันวาคม 2540

- วิสัยทัศน์อาเซียน ปี 2563 (ASEAN Vision 2020) ณ กัวลาลัมเปอร์ วันที่ 15 ธันวาคม 2540
- ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II) ณ บาหลี วันที่ 7 ตุลาคม 2546

อาเซียนปัจจุบันและอนาคต

อาเซียนปัจจุบัน

จากการที่ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อประกาศจัดตั้งประชาคมอาเซียน หรือ ASEAN Community ภายในปี 2563 (ค.ศ. 2020) โดยสนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน ประกอบด้วยความร่วมมือ 3 เสาหลัก (Pillars) ดังนี้

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
(ASEAN Political and Security Community–APSC)
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
(ASEAN Economic Community–AEC)
3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม
(ASEAN Socio-Cultural Community–ASCC)

....ทั้งนี้ เมื่อเดือนธันวาคม 2540 ในการประชุม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ บรรดาผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน 2563” โดยกำหนดเป้าหมายว่าภายในปี 2563 อาเซียนจะมีรูปแบบความร่วมมือที่พัฒนาใกล้ชิดมากขึ้นยิ่งกว่าเดิม ต่อมาในการประชุมผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 9 ในเดือนตุลาคม 2546 ที่บาหลี ผู้นำอาเซียนได้ร่วมลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เพื่อให้เกิดประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เร็วขึ้นกว่าเดิมอีก 5 ปี โดยอาศัยกรอบการดำเนินงานจากพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคม (ASEAN Blueprint) คือ 1. แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมือง ความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) 2. แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) 3. แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคม และวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) โดยมีสาระสำคัญเพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้ชัดเจนตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนบรรลุเป้าหมายร่วมกันของประเทศสมาชิกอาเซียนในปี 2558

วัตถุประสงค์หลักของการก่อตั้งประชาคมอาเซียน

เพื่อส่งเสริมความร่วมมือและความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี และการบริหาร ส่งเสริมสันติภาพ และการเมือง ความมั่นคงของภูมิภาค และเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับต่างประเทศและองค์กรระหว่างประเทศร่วมกัน โดยมีสัญลักษณ์ของอาเซียน คือ รูปวงข้าว สีเหลืองบนพื้นสีแดง ล้อมรอบด้วยวงกลมสีขาวและสีน้ำเงิน รวงข้าว 10 ต้น หมายถึง ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ สีเหลืองหมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง สีแดงหมายถึง ความกล้าหาญ และการมีพลวัต สีขาวหมายถึง ความบริสุทธิ์ และสีน้ำเงินหมายถึง สันติภาพและความมั่นคง

หลักการพื้นฐานของความร่วมมือ

ประเทศสมาชิกอาเซียนได้ยอมรับในการปฏิบัติตามหลักการพื้นฐานในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกัน อันปรากฏอยู่ในสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia หรือ TAC) ซึ่งประกอบด้วย

- การเคารพซึ่งกันและกันในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียม บูรณาการแห่งดินแดนและเอกลักษณ์ประจำชาติของทุกชาติ
- สิทธิของทุกรัฐในการดำรงอยู่โดยปราศจากการแทรกแซง การโค่นล้ม อธิปไตยหรือการบีบบังคับจากภายนอก
- หลักการไม่แทรกแซงกิจการภายในซึ่งกันและกัน
- ระงับความแตกต่างหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธี
- การไม่ใช้การขู่บังคับ หรือการใช้กำลัง แต่ควรมีความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพระหว่างประเทศสมาชิก

โครงสร้างและกลไกการดำเนินงานด้านนโยบาย

อาเซียนจะเน้นจากผลจากการประชุมหารือ เรียกว่าเป็นทางการว่า “**ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน**” (ASEAN SUMMIT) จัดขึ้นโดย สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asian Nations) หรือ อาเซียน (ASEAN) ถูกตั้งขึ้นเพื่อสร้างสันติภาพในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงและความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการประชุมอาเซียนนั้นจะมีผู้นำแต่ละประเทศเข้าร่วมประชุม เพื่อหารือเกี่ยวกับการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของกลุ่มประเทศอาเซียน เป็นการประชุมในระดับหัวหน้ารัฐบาล ระดับรัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโสอาเซียน อย่างไรก็ตามการประชุมสุดยอดอาเซียนถือเป็นการประชุมในระดับสูงสุดเพื่อเป็นการกำหนดแผนงานในระดับนโยบายเพื่อมองถึงภาพรวมและถือเป็นโอกาสที่ประเทศสมาชิกจะได้ร่วมกันแสดงเจตนารมณ์ถึงเป้าหมายและแผนงานของอาเซียนในระยะยาว ซึ่งเป็นการจัดทำเอกสารในรูปแบบของแผนปฏิบัติการ (Action Plan) แถลงการณ์ร่วม (Joint Declaration) ปฏิญญา (Declaration) ความตกลง (Agreement)

หรืออนุสัญญา (Convention) เช่น ASEAN Convention on Counter Terrorism เป็นต้น ส่วนการประชุมในระดับรัฐมนตรีและเจ้าหน้าที่อาวุโสจะเป็นการประชุมเพื่อพิจารณานโยบายในภาพรวม และนโยบายเฉพาะด้าน โดยหารือในรายละเอียดมากขึ้น

ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน 2547 ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 10 ณ กรุงเวียงจันทน์ และบรรดาผู้นำอาเซียนได้ประกาศแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (Vientiane Action Programme) ซึ่งได้สนับสนุนการจัดทำกฎบัตรอาเซียนเพื่อรองรับการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2563 และในเดือนธันวาคม 2548 ได้มีการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 11 ณ กรุงบาหลี โดยบรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศหลักการสำคัญในการจัดทำกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) และได้มอบหมายให้ “คณะผู้ทรงคุณวุฒิ” (Eminent Persons Group) ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการต่างประเทศจากแต่ละประเทศสมาชิก เป็นผู้จัดทำข้อเสนอแนะเบื้องต้นและลักษณะทั่วไปของกฎบัตรอาเซียน ซึ่งคณะผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้ประชุมหารือร่วมกับภาคส่วนต่างๆ จนสามารถสรุปข้อเสนอแนะเบื้องต้นในการจัดทำกฎบัตรขึ้นในรูปแบบ “รายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิเรื่องกฎบัตรอาเซียน” ในเดือนธันวาคม 2549 และล่าสุดเมื่อเดือนมกราคม 2550 ในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 12 ณ กรุงเซบู บรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศรับรองรายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนและได้มอบหมายให้ “คณะทำงานระดับสูง” หรือ High Level Task Force ซึ่งประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ระดับสูงที่มีความเชี่ยวชาญจากแต่ละประเทศสมาชิกเป็นผู้รับผิดชอบจัดทำร่างกฎบัตรอาเซียนและเอกสารสำคัญที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ โดยให้อาัยหลักการสำคัญที่บรรดาผู้นำได้ร่วมกันประกาศไว้ ณ กรุงบาหลี และกรุงเซบู รวมถึงให้พิจารณาจากข้อเสนอแนะจากรายงานของคณะผู้ทรงคุณวุฒิให้แล้วเสร็จ เพื่อสามารถนำร่างกฎบัตรไปพิจารณาในการประชุมผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 13 ณ ประเทศสิงคโปร์ในเดือนพฤศจิกายน 2550 ต่อไป จากนั้นจะมีการตรวจสอบรับฟังความคิดเห็น ก่อนที่ผู้นำจะลงนามในขั้นตอนต่อไป...

โครงสร้างของประชาคมอาเซียน ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. **สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat)** จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงที่ลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 1 ปี 2519 เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่างๆ ของสมาคมอาเซียน และเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างสมาคมอาเซียน คณะกรรมการ ตลอดจนสถาบันต่างๆ และรัฐบาลของประเทศสมาชิก สำนักเลขาธิการอาเซียน ตั้งอยู่ที่ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีหัวหน้าสำนักงานเรียกว่า

“เลขาธิการอาเซียน” และมีรองเลขาธิการอาเซียน 2 คน โดยจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี

2. สำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือ กรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat) เป็นหน่วย

งานในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิก ซึ่งแต่ละประเทศได้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบ

ประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนในประเทศนั้นๆ และติดตามผลของการดำเนินกิจกรรม/ความร่วมมือต่างๆ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการจัดตั้งกรมอาเซียนให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านอาเซียนดังกล่าว

ทั้งนี้ถือว่าองค์กรสูงสุดของอาเซียนคือ ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนหรือที่ประชุมของประมุขหรือหัวหน้ารัฐบาลของประเทศสมาชิกอาเซียน (ASEAN Summit) โดยจะมีที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ (ASEAN Ministerial Meeting) และที่ประชุมรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Ministers' Meeting) เป็นองค์กรระดับรอง และอาจมีที่ประชุมระดับรัฐมนตรีด้านอื่นๆ ด้วยการประชุมระดับผู้นำและรัฐมนตรีถือเป็นองค์กรระดับนโยบายชั้นสูง รองลงมาจะเป็นที่ประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโส หรือระดับปลัดกระทรวง (Senior Officials' Meeting-SOM) ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย และเร่งรัดการดำเนินการตามนโยบายของที่ประชุมระดับผู้นำและระดับรัฐมนตรี ส่วนที่ประชุมคณะกรรมการประจำอาเซียน (ASEAN Standing Committee-ASC) ซึ่งประกอบด้วย อธิบดีกรมอาเซียนของประเทศสมาชิก จะทำหน้าที่กำหนดแนวทาง และเร่งรัดการดำเนินการตามมติที่ประชุมสุดยอดอาเซียนและที่ประชุมระดับรัฐมนตรี รวมทั้งให้ความเห็นชอบโครงการความร่วมมือด้านต่างๆ ภายในอาเซียนและระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา ตลอดจนรับทราบผลการดำเนินงานของสำนักเลขาธิการอาเซียน ทั้งนี้ อาเซียนจะตัดสินใจในเรื่องใดๆ โดยใช้ฉันทามติ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการอาเซียนในประเทศที่สาม (ASEAN Committee in Third Countries) ซึ่งประกอบด้วยเอกอัครราชทูตของประเทศสมาชิกอาเซียนในประเทศคู่เจรจาทั้ง 10 ประเทศ และในประเทศอื่นๆ ที่อาเซียนเห็นสมควรให้มีการจัดตั้ง คณะกรรมการอาเซียนในประเทศที่ 3 จะทำหน้าที่ให้ข้อมูลและวิเคราะห์ท่าทีของประเทศที่คณะกรรมการอาเซียนตั้งอยู่ ทั้งนี้สำนักเลขาธิการอาเซียนซึ่งตั้งอยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย จะทำหน้าที่เป็นศูนย์ประสานงานในการดำเนินความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิก มีเลขาธิการอาเซียนเป็นหัวหน้า ผู้บริหารสำนักงานเลขาธิการอาเซียนจะได้รับการเสนอชื่อและแต่งตั้งโดยประเทศสมาชิก (ตามลำดับตัวอักษรภาษาอังกฤษของชื่อประเทศ

สมาชิก) และมีรองเลขาธิการอาเซียน 4 คน โดย 2 คนมาจากประเทศสมาชิกอาเซียน (เรียงลำดับตามตัวอักษรชื่อภาษาอังกฤษของประเทศ) และอีก 2 คนมาจากการคัดเลือกในระบบเปิด สำนักเลขาธิการอาเซียนจะมีหน่วยงานเฉพาะด้านที่ดำเนินความร่วมมือในด้านต่างๆ ทั้งทางการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในขณะที่กรมอาเซียนของประเทศสมาชิกจะทำหน้าที่เป็นสำนักเลขาธิการแห่งชาติของแต่ละประเทศเพื่อประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ของประเทศตนในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือในสาขาต่างๆ โดยยึดนโยบายหลักในการดำเนินงานของอาเซียนซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมหารือในระดับหัวหน้ารัฐบาล รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ รัฐมนตรีเศรษฐกิจ และรัฐมนตรีในสาขาความร่วมมือต่างๆ ของประเทศสมาชิก

การประกาศใช้กฎบัตรอาเซียน (ASEAN CHARTER)

วันที่ 15 ธันวาคม 2551 ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จัดขึ้นที่สำนักงานเลขาธิการอาเซียน ในกรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย ได้ประกาศใช้กฎบัตรอาเซียนอย่างเป็นทางการ ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียน ที่จะวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างขององค์กรเพื่อ

เพิ่มศักยภาพของอาเซียน ที่จะส่งผลให้การดำเนินงานของอาเซียน เป็นไปภายใต้กฎหมายเดียวกันและปูทางไปสู่การสร้างตลาดเดียวในภูมิภาค ซึ่งโครงสร้างของกฎบัตรนี้ประกอบด้วย อารัมภบทและข้อบังคับ 55 ข้อ ใน 13 หมวด **โดยสาระสำคัญของกฎบัตรอาเซียนนี้จัดทำขึ้นเพื่อรองรับ**

การเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงไว้ อีกทั้งต้องการให้อาเซียนเป็นองค์กรระหว่างรัฐบาลที่มีประสิทธิภาพมีสถานะทางกฎหมายเป็นนิติบุคคล และสร้างประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ในกฎบัตรอาเซียนยังได้ระบุประเด็นใหม่ที่แสดงความก้าวหน้าของอาเซียน อาทิ การมีเพลงประจำอาเซียน (ASEAN Anthem) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน และการจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาท เป็นต้น หรืออาจขยายนิยามของกฎบัตรอาเซียนว่าเป็นกรอบทางกฎหมาย ที่จะเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับความร่วมมือของอาเซียน อันจะช่วยวางรากฐานที่เข้มแข็งให้อาเซียน สำหรับพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในที่สุด และเป็นส่วนสำคัญของการปฏิรูปอาเซียนในภาพรวม ทั้งในแง่ของการทำให้อาเซียนเป็นองค์กรทางกฎหมาย และในฐานะเอกสารธรรมนูญหลัก หรือกรอบ

พื้นฐานทางสถาบันและทางกฎหมาย ในการกำหนดหลักการพื้นฐาน เป้าหมาย และ โครงสร้างความร่วมมือของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ที่จะทำให้ประเทศสมาชิก อาเซียนต้องปฏิบัติตามหลักการและค่านิยมขององค์กร ซึ่งเป็นที่คาดหวังกันว่าจะช่วย ขจัดปัญหาความลดหล่น ในการที่ประเทศสมาชิกไม่ปฏิบัติตามแนวทางที่ควรจะเป็นตาม คำประกาศต่างๆ ที่เคยมีมาก่อนหน้านี้ และทำให้อาเซียนก้าวไปอย่างมั่นคงรวดเร็วมาก กว่าที่ผ่านมา รวมถึงปัญหาสิทธิมนุษยชนในพม่า เป็นต้น ทั้งนี้ โดยหลักการแล้วกฎบัตร อาเซียนพึงกล่าวถึงหลักการพื้นฐาน เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และโครงสร้างความร่วมมือ ในการที่อาเซียนจะบรรลุสู่การเป็นประชาคมอาเซียน และในลำดับก้าวต่อไป

ทั้งนี้ในส่วนที่ 3 กระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 สู่วisionการตั้งประชาคมอาเซียน ทั้ง 3 เสาหลัก (Pillars) ถือเป็นหลักการสำคัญสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 ที่จะสามารถนำไปพิจารณาว่าเป็นกรอบการจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) สิ่งนี้อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต (Outlook) ต่อการดำเนินงานของอาเซียน ที่จะนำเสนอต่อไปในส่วนที่ 4 แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของ ประชาคมอาเซียน ดังต่อไปนี้

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community–APSC)

ปัจจุบันปรากฏการณ์แวดล้อมทางด้านการเมือง ความมั่นคงระหว่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ได้นำพามาซึ่งทั้งโอกาส และความท้าทายที่อาเซียนต้องเผชิญ ไม่ว่าจะเป็นโอกาสในการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น หรือการเผชิญกับภัยคุกคามที่มาจากในรูปแบบต่างๆ อาทิ การก่ออาชญากรรมและการก่อการร้ายข้ามชาติ ทั้งนี้ผู้นำในแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้มีความเห็นชอบตรงกันในการสร้าง “ประชาคมอาเซียน” ภายในปี 2558 เพื่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของประเทศสมาชิกอาเซียน โดยมีการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน เป็นหนึ่งในสามเสาหลักความร่วมมือที่สำคัญของประชาคมอาเซียน ซึ่งเสานี้จะช่วยเสริมสร้างสันติภาพและความมีเสถียรภาพทางการเมือง ความมั่นคงของภูมิภาค อันถือเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อสร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่างๆ อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถของอาเซียนต่อการเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคง ทั้งภัยคุกคามรูปแบบเดิมและภัยคุกคามไม่ตามแบบ บนพื้นฐานของหลักการปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและการสร้างสรรคกับประชาคมโลก เพื่อให้อาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาคด้านกระบวนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ที่มีรากฐานมาจากการนำความร่วมมือและความตกลงของอาเซียนด้านการเมืองและความมั่นคงมาต่อยอดให้มียุทธศาสตร์และมีความเป็นแบบแผนมากยิ่งขึ้น อาทิ ตัวข้อบริบทต่างๆ ภายใต้สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของสนธิสัญญาที่ว่าด้วยการทำให้ภูมิภาคอาเซียนเป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลาง รวมทั้งร่วมเป็นสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community–APSC) มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี **ดังนั้นอาเซียนจึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint)** ซึ่งอ้างอิงมาจากเป้าหมายการรวมกลุ่มทางการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนตามแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) โดยเน้นใน 3 ประการ คือ

1) การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและหลักธรรมาภิบาล เป็นต้น

1.1 ความร่วมมือด้านพัฒนาการทางการเมือง ความมั่นคง อาทิจ

- ☞ ส่งเสริมความเข้าใจ การยอมรับระบบการเมือง วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของสมาชิก
- ☞ อำนวยความสะดวกต่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลโดยเสรี เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- ☞ ส่งเสริมหลักธรรมาภิบาล
- ☞ ส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน
- ☞ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต

1.2 การสร้างและแบ่งปันกฎเกณฑ์ร่วม ส่งเสริมบรรทัดฐานแนวปฏิบัติที่ดีในระดับภูมิภาค อาทิจ

- ☞ ปรับกรอบสถาบันของอาเซียนให้เป็นไปตามกฎบัตรอาเซียน
- ☞ เสริมสร้างความร่วมมือภายใต้สนธิสัญญามิตรภาพ และความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2) ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้น ภายใต้มาตรการสร้างความไว้วางใจและการระงับข้อพิพาทโดยสันติ เพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีควมหวาดระแวง และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามไม่ตามแบบ เช่น การต่อต้านการก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ เช่น ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

2.1 ป้องกันความขัดแย้งและสร้างความไว้วางใจ เพื่อลดความตึงเครียด อาทิ

- ☞ เสริมสร้างมาตรการสร้างความไว้วางใจ โดยแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ทางความมั่นคงเพื่อแบ่งปันข้อมูลระหว่างสมาชิกในการส่งข้อมูลต่อทะเบียนอาวุธตามแบบของสหประชาชาติ
- ☞ ส่งเสริมความโปร่งใส และความเข้าใจในนโยบายทางความมั่นคง โดยพัฒนาระบบเตือนภัยล่วงหน้า
- ☞ เสริมสร้างความร่วมมือด้านการป้องกันทางความมั่นคง และเสริมสร้างความมั่นคงของอาเซียน โดยพัฒนาโครงการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางความมั่นคงระหว่างประเทศ

2.2 แก้ไขความขัดแย้งและการระงับข้อพิพาทโดยสันติ เพื่อให้เกิดสันติภาพและความสงบสุขในภูมิภาค ระงับการใช้กำลัง อาทิ

- ☞ พัฒนารูปแบบการระงับข้อพิพาทโดยสันติเพิ่มเติม โดยจัดตั้งกลไกระงับข้อพิพาท
- ☞ เสริมสร้างกิจกรรมการค้นคว้าวิจัยเรื่องสันติภาพ การจัดการและการแก้ไขความขัดแย้ง
- ☞ ส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและเสถียรภาพ

2.3 สร้างสันติภาพหลังความขัดแย้ง เพื่อวางพื้นฐานการสมานฉันท์ และสร้างความมั่นใจว่าจะไม่เกิดความรุนแรงในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ อาทิ การช่วยเหลือทางมนุษยธรรม

2.4 ตอบสนองภัยคุกคามทุกรูปแบบ ทั้งอาชญากรรมข้ามชาติ และความท้าทายข้ามพรมแดน

- ☞ เสริมสร้างความร่วมมือการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติโดย
 - 1) การให้สัตยาบันสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเรื่องของการอาชญากรรมระหว่างประเทศ และการมุ่งยกระดับให้เป็นสนธิสัญญาอาเซียน
 - 2) เสริมสร้างความยุติธรรมทางอาญาต่ออาชญากรข้ามพรมแดน

3) เสริมสร้างให้อาเซียนปราศจากยาเสพติด ภายในปี 2558

4) ควบคุมการแพร่ขยายของอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์

2.5 ความร่วมมือในการจัดการภัยพิบัติ และการตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉิน

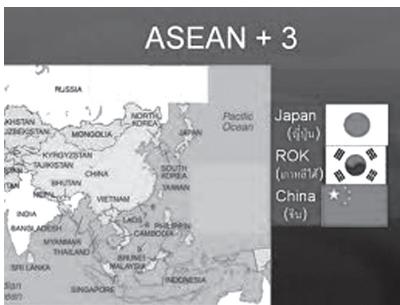
2.6 การตอบสนองต่อประเด็นเร่งด่วน หรือสถานการณ์วิกฤติที่ส่งผลกระทบต่ออาเซียน

3) การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบอาเซียนบวก 3 กับจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลีใต้ และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ นับแต่มีการก่อตั้งประชาคมอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีความพยายามส่งเสริมการยึดมั่นต่อบรรทัดฐานร่วมกันอย่างเป็นองค์รวม รวมไปถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือร่วมกันเพื่อป้องกัน และลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในภูมิภาค เพื่อไม่ให้เป็นสิ่งขัดขวางให้อาเซียนขึ้นสู่เวทีโลกตามที่ประเทศมหาอำนาจในหลายประเทศให้ความร่วมมือในฐานะประเทศคู่เจรจา (Dialogue Partnership) นอกจากนี้ประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียนได้สร้างกลไกการเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในการรวมกลุ่มกันภายใต้ “การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน” ซึ่งให้ผู้นำของแต่ละประเทศสมาชิกเข้าร่วมอภิปรายและแก้ไขประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้น และในการจัดประชุมแต่ละครั้งต่างได้รับความสนใจจากประเทศทั่วโลกเป็นอย่างมาก เพราะนอกจากจะมีความสำคัญต่อไทยเองในฐานะเป็นวาระสำคัญแห่งชาติของประเทศไทย และภูมิภาคเอเชียแล้ว ประเทศบางกลุ่มในยุโรปต่างให้ความสำคัญในการรวมกลุ่มนอกกรอบระหว่างเอเชียและยุโรปอีกด้วย ทั้งนี้ก้าวแรกของการขยายความร่วมมือนอกกรอบอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ ต่อเนื่องมาจากการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ 14 ที่ผ่านมาโดยประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ ซึ่งจัดขึ้นที่จังหวัดเชียงใหม่ที่นั่นทั่วโลกต่างจับจ้อง เพราะถือเป็นประเด็นสำคัญที่นานาประเทศต่างกำลังเผชิญอยู่กับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจโลกอยู่ในขณะนั้น เนื่องจากปัญหาดังกล่าวจะกระทบกับระบบเศรษฐกิจ ทั้งการจ้างงาน และการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่สำคัญสำหรับการประชุมในครั้งนี้คือ ได้มีการเชิญผู้นำอาเซียนขึ้นเวทีสนทนาโลกอาเซียน (Asian Global dialogue) ซึ่งถือเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่จะให้มีการแสดงวิสัยทัศน์ เรื่องความคาดหวังต่ออาเซียนที่จะช่วยแก้ไขปัญหาลูกโลก โดยมีตัวแทนจาก

หน่วยงานต่างๆ เช่น องค์การสหประชาชาติ กองทุนกู้ยืมเงินระหว่างประเทศ องค์การการค้าโลก เข้าร่วมด้วย และการประชุมสุดยอดอาเซียนในครั้งนี้นอกจากจะมีความสำคัญในฐานะเป็นวาระแห่งชาติของประเทศไทยแล้ว ยังเป็นที่จับตามองของต่างชาติซึ่งไม่เพียงแต่ประเทศในกลุ่มอาเซียน หรือภูมิภาคเอเชียเท่านั้น แต่รวมถึงประเทศในกลุ่มยุโรป ซึ่งเห็นได้จากการประชุมอาเซียน ซึ่งเป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมกันของประเทศในเอเชีย และยุโรปนั้น มีการให้ความสำคัญอย่างมากในการเจรจากรอบของอาเซียน จนเกิดข้อตกลงความร่วมมือ “อาเซียนบวก 3” และ “อาเซียนบวก 6” ซึ่งเป็นการรวมตัวกันแบบหลวมๆ ขึ้นมา ทั้งนี้การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอกมีวัตถุประสงค์ให้เป็นไปเพื่อ...

- 3.1 ส่งเสริมอาเซียนให้เป็ศูนย์กลางในความร่วมมือระดับภูมิภาคและการสร้างประชาคม
- 3.2 ส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศภายนอก
- 3.3 เสริมสร้างความร่วมมือในประเด็นพหุภาคีที่เป็นความกังวลร่วมกัน

นอกจากนี้จากการประชุมอาเซียนที่ผ่านๆ มา ยังได้มีการกล่าวถึงขอบเขตความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งมีสมาชิกเข้าร่วมการประชุมกว่า 25 ประเทศ รวมถึงสหรัฐฯ รัสเซีย จีนและสหภาพยุโรป เพื่อให้อาเซียน

เป็นสังคม ที่สมาชิกมีความไวเ็นอเชื่อใจซึ่งกันและกัน มีเสถียรภาพ มีสันติภาพ และมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมีประเทศที่เป็นสมาชิกการประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ได้แก่ ออสเตรเลีย บรูไน ดารุสซาลาม กัมพูชา แคนาดา จีน สหภาพยุโรป อินเดีย อินโดนีเซีย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ เกาหลีเหนือ ลาว มาเลเซีย มองโกเลีย พม่า นิวซีแลนด์

ปากีสถาน ปาปัวนิวกินี ฟิลิปปินส์ รัสเซีย สิงคโปร์ ศรีลังกา ตมอร์-เลสเต ไทย สหรัฐอเมริกา และเวียดนาม ส่วนประเด็นการประชุมว่าด้วยการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกนั้นจะหารือเรื่องความมั่นคงในภูมิภาคเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศมหาอำนาจ การไม่แพร่ขยายของอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง การต่อต้านการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ สถานการณ์ในทะเลจีนใต้และคาบสมุทรเกาหลี อย่างไรก็ตามอาเซียนยังมีการอบความร่วมมือทางความมั่นคง (ASEAN Defense Ministerial Meeting -ADMM) เพื่อสร้างเครือข่ายและความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด

ระหว่างฝ่ายความมั่นคงของประเทศสมาชิก ความร่วมมือด้านการป้องกันยาเสพติด การต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและการก่อการร้าย โดยเฉพาะประเด็นหลังนี้ อาเซียน ได้ลงนามในอนุสัญญาอาเซียนว่าด้วยการต่อต้านการก่อการร้ายในปี 2550

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC)

ด้วยกระแสโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ นำมาซึ่งการขาดดุลทางสังคม วัฒนธรรม การขาดดุลทางธรรมาภิบาลและความไม่เป็นธรรมทางสังคม ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในมิตินี้ ทุกชาติจำเป็นจะต้องมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีสำนึกของความเป็นผู้นำ เพื่อสร้างโลกาภิวัตน์ทางสังคมและวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจ โดยสร้างสังคมที่เอื้ออาทรต่อกันมากขึ้น ด้วยการลดช่องว่างทางการรับรู้และช่องว่างทางความรู้ ทั้งนี้จากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ที่เกาะบาหลี สาธารณรัฐอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 ได้ให้การรับรองและลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) ซึ่งรวมเรื่องการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) เป็น 1 ในเสาหลัก 3 เสาของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยมีมติเห็นชอบให้มีการรวมตัวเป็น AEC ภายในปี 2558

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community-AEC) มีวัตถุประสงค์ในเชิงบูรณาการต่อการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจต่างๆ เพื่อให้เห็นการดำเนินงานในภาพรวมที่จะนำไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้อย่างชัดเจน ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดจนบรรลุเป้าหมาย AEC ในปี 2558 และถือเป็นการสร้างพันธะสัญญา ระหว่างประเทศสมาชิกที่จะดำเนินการไปสู่เป้าหมายดังกล่าวร่วมกัน **นอกจากนี้อาเซียนได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งอ้างอิงมาจากเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนตามแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งเป็นแผนงานบูรณาการการดำเนินงานในด้านเศรษฐกิจเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ 4 ด้าน คือ**

- 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว (single market and production base) โดยจะมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี และจะมีการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น
- 2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น นโยบายการแข่งขัน การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)
- 3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค ให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่างๆ
- 4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC)

ด้วยสถานการณ์ด้านความมั่นคงของโลกได้เปลี่ยนแปลงไป จากยุคก่อนสงครามเย็นไปสู่ยุคหลังสงครามเย็น (Post Cold War) รูปแบบของสถานการณ์ด้านความมั่นคงเปลี่ยนแปลงไปจาก**ความมั่นคงในรูปแบบเดิม (Traditional Security) ไปสู่ความมั่นคงไม่ตามแบบ (Non Traditional Security)** ที่ไม่สามารถใช้เขตแดนของ

รัฐชาติหรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันรัฐชาติของตนได้อีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นภัยคุกคามที่สามารถเข้าถึงตัวปัจเจกบุคคลได้โดยตรง และส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) ได้โดยตรง โดยที่ขอบเขตของรัฐชาติไม่สามารถที่จะป้องกันได้ ทำให้ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเกิดขึ้นโดยทั่วไป จนกลายเป็นปัญหาในระดับภาพรวมของสังคม และกลายเป็นปัญหาความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ซึ่งนับว่าภัยคุกคามของโลกได้เปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคน (Radical Change)

โดยมิใช่ภัยคุกคามที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยการใช้กำลังทางความมั่นคงเพียงอย่างเดียว ได้อีกต่อไป แต่กลับกลายเป็นภัยคุกคาม ที่เราเรียกว่า “ภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non Traditional Threat)” ซึ่งต้องใช้ในการบูรณาการทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี อย่างชาญฉลาด ในการแก้ไขและป้องกัน อีกทั้งต้องมีความร่วมมือในระดับนานาชาติกับ มิตรประเทศ จึงจะสามารถแก้ปัญหาได้ เช่น ความมั่นคงด้านเศรษฐกิจที่มีลักษณะ ผันผวน รุนแรง ถี่ขึ้น และระบอบอย่างรวดเร็ว สถานการณ์การก่อการร้ายที่ยังคงแพร่ ขยายอิทธิพลสู่ประชาคมโลก สถานการณ์สงครามในประเทศอิรัก วิกฤติการณ์น้ำมัน ภัยคุกคามจากเชื้อโรคต่างๆ ภัยพิบัติจากธรรมชาติ รวมทั้งวิกฤติการณ์ในบางภูมิภาคที่ เกิดขึ้นมายาวนานที่อาจมีผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหารและน้ำ สถานการณ์ของ โลกเหล่านี้ มีความสลับซับซ้อน คาดไม่ถึงและแก้ไขได้ยาก ทั้งนี้ ในปัจจุบันประเทศทั่ว โลกต่างมุ่งไปที่การพัฒนาเศรษฐกิจจนเกิดการนำทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดไปใช้อย่าง ไม่สมดุล ทำให้เกิดภาวะเลื่อมโทรม อีกทั้งทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมต่างถูกทำลาย ไปอย่างมหาศาล และยังเป็นต้นตอให้สภาวะแวดล้อมของโลกเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาวะ โลกร้อนได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทาง กายภาพของโลก ดังนั้นความร่วมมือเฉพาะด้านในเสาหลักที่ 3 นี้ ถือเป็นความร่วมมือ ด้านอื่นๆ ที่มีใช้ด้านการเมืองและเศรษฐกิจ แต่หากมีวัตถุประสงค์สำคัญในการพัฒนา และเสริมสร้างสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรในภูมิภาคให้มีมาตรฐานการดำรง ชีวิตที่ดี รวมทั้งส่งเสริมและรักษาเอกลักษณ์ประเพณีและวัฒนธรรม ตลอดจนส่งเสริม ความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนในภูมิภาค เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์เบื้องต้น ประการหนึ่งของอาเซียนในการส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และมี คุณภาพชีวิตที่ดีทัดเทียมกับประชาชนในประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community – ASCC) มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังให้อาเซียน เป็นประชาคมที่มีประชาชน เป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต ของประชาชน และส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ อย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน (ASEAN Identity) เพื่อรองรับการเป็นประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียน **จึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้ง ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint)** ซึ่งอ้างอิงมาจาก

เป้าหมายการรวมกลุ่มทางสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนตามแถลงการณ์บาหลี ฉบับที่ 2 (Bali Concord II) ซึ่งประกอบด้วยความร่วมมือใน 6 ด้าน ได้แก่

♥ **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** เน้นการบูรณาการด้านการศึกษา สร้างสังคมความรู้ พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม และส่งเสริมไอซีที ดังปฏิญญาที่ว่าด้วยการขจัดความรุนแรงต่อสตรีในภูมิภาคอาเซียน และโครงการฝึกอบรมด้านวิชาชีพเพื่อเพิ่มโอกาสในการประกอบอาชีพของสตรี

♥ **การคุ้มครองและส่งเสริมสวัสดิการสังคม** เน้นขจัดความยากจน สร้างเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม ส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร การควบคุมโรคติดต่อ เป็นการเสริมสร้างโครงการด้านการเตรียมความพร้อมสำหรับสังคมที่มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น การส่งเสริมให้ชุมชนและครอบครัวสามารถดูแลสมาชิกของตนให้อยู่รอดในสังคม การต่อต้านการค้ามนุษย์ และการส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม

♥ **ความยุติธรรมและการคุ้มครองสิทธิ** เน้นคุ้มครองสิทธิผู้ด้อยโอกาส แรงงานย้ายถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ เป็นการฝึกอบรมในเรื่องการสร้างศักยภาพแก่องค์กรท้องถิ่นในการบริหารจัดการในเรื่องการพัฒนาชนบทและการขจัดความยากจน/การจัดการด้านที่อยู่อาศัยสำหรับผู้ยากจน/โครงการด้านการเสริมสร้างรายได้

♥ **ส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม** เน้นการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก ปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศ

ส่งเสริมการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติเป็นการส่งเสริมความร่วมมือใน 10 สาขาหลักคือ 1) ความตกลงพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม 2) ไฟบนดินและไฟฟ้า และมลพิษจากหมอกควัน 3) สิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง 4) การจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน 5) การจัดการพื้นที่คุ้มครอง 6) ทรัพยากรน้ำ **ซึ่งไทยเป็นประเทศแกนนำในด้านนี้** 7) การเสริมสร้างความสำนึกด้านสิ่งแวดล้อมและสิ่งแวดล้อมศึกษา 8) การส่งเสริมเทคโนโลยีที่ไม่เป็น

ภัยต่อสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยีสะอาด 9) การบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมในเมือง 10) รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อม และการปรับปรุงฐานข้อมูลให้สอดคล้องกัน ซึ่งส่งเสริมการดำเนินงานของสถาบัน และกลไกที่เกี่ยวข้อง

♥ **การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน** เน้นสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมเพื่อลดช่องว่างในการพัฒนา เป็นต้น

♥ **การลดช่องว่างทางการพัฒนา** เพื่อให้เกิดความทัดเทียมกัน ไม่เอาัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน

อย่างไรก็ตามด้วยพัฒนาการความร่วมมือของอาเซียนในช่วงแรกๆ หลังการก่อตั้งเน้นความร่วมมือด้านการเมือง ความมั่นคง ก่อนที่จะขยายไปสู่ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและสังคมวัฒนธรรม ในช่วง 10 กว่าปีที่ผ่านมา พบว่ามีกรรวมกลุ่มที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงของบริบททางการเมืองและเศรษฐกิจของโลก และภูมิภาค รวมทั้งประเทศไทย รวมทั้งการก้าวเข้าสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์ที่มีมหาอำนาจใหม่คือ จีนและอินเดีย และต้องเผชิญกับภัยคุกคาม ไม่ตามแบบ เช่น โรคระบาด การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ สิ่งแวดล้อม ภัยพิบัติต่างๆ ทำให้อาเซียนต้องปรับตัว และปรับระบบการทำงาน โดยเน้นประสิทธิภาพและการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น ซึ่งโลกปัจจุบันเป็นโลกของความร่วมมือในระดับภูมิภาคจะเห็นได้จากการรวมกลุ่มของประเทศต่างๆ ในยุโรป ละติน อเมริกา เอเชียใต้ และแอฟริกา เพื่อสร้างโอกาสในการเพิ่มความสามารถสำหรับการแข่งขัน และอำนาจต่อรอง อาเซียนจึงจำเป็นต้องวางรากฐานสำหรับการสร้างประชาคมอาเซียนที่ประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนภายในปี 2558 และตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา อาเซียนก็ได้ผ่านบทพิสูจน์ต่างๆ มากมายจนถือได้ว่าประสบความสำเร็จจนเป็นที่ยอมรับจากหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นด้านการเมืองและความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจและการพัฒนา ด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งประเทศไทยได้รับประโยชน์อย่างมากจากความร่วมมือต่างๆ ของอาเซียน ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์จากการที่ภูมิภาคเกิดเสถียรภาพและสันติภาพ อันเป็นผลจากการรอบความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งถ้าหากไม่มีความร่วมมือเหล่านี้แล้ว คงเป็นการยากที่จะพัฒนาประเทศได้โดยลำพัง

ด้วยเพื่อต้องการให้บรรลุเป้าประสงค์หลักตามคำขวัญของอาเซียนโดยพร้อมเพียงกันที่ว่า “วิสัยทัศน์เดียว อัตลักษณ์เดียว และประชาคมเดียว” หรือ

“One Vision, One Identity, One Community” ตลอดจนการที่จะทำให้อาเซียนเป็น “สหภาพอาเซียนเดียว” หรือ “One ASEAN Union” เปรียบเสมือนเป็นคำมั่นสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียนรวมทั้งประเทศไทย ที่จะร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์และวัตถุประสงค์ร่วมกัน โดยยึดถือบรรทัดฐานและการมีค่านิยมร่วมกันบนพื้นฐานอันมั่งคั่งของกระบวนการตามหลักการความตกลง และโครงสร้างของอาเซียนที่มีวิวัฒนาการจากเอกสารสำคัญอย่าง “ปฏิญญาว่าด้วย

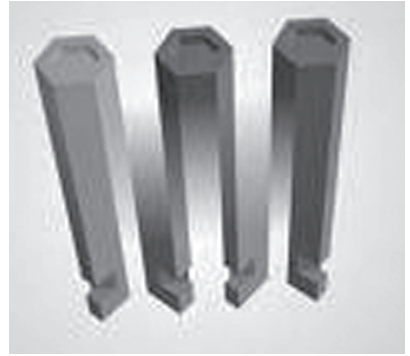
ความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2” (Declaration of ASEAN Concord II) ณ บาหลี เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 โดยยึดตามแผนงานหลักหรือ (ASEAN Blueprint) 3 เสาหลัก (Pillars) เพื่อให้สอดคล้องและบรรลุต่อเป้าหมายของการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมโดยสมบูรณ์ ภายในปี 2558

ทั้งนี้ เพราะตระหนักและเห็นความสำคัญอย่างก้าวของไทยต่อการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ จึงได้มีการนำโครงสร้างกระบวนการดำเนินงานตามแผนงานของอาเซียน ทั้ง 3 เสาหลักกับสภาวะแวดล้อมที่ได้ทำการตรวจสอบ (Environment Scanning) ในห้วงปี 2554 ผ่านกระบวนการวิเคราะห์จากข้อมูลย้อนหลัง บทความทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ และจากการร่วมระดมสมอง (Brain Storm) ถกเถียงและแสดงความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการในการวิพากษ์ เพื่อนำเสนอข้อมูลอันนำมาซึ่งผลิตผลเป็นหลัก เพื่อเป็นการคาดคะเนหาความน่าจะเป็นถึงเหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต (Outlook) อันถือเป็นปัญหาและอุปสรรคสำคัญต่อการเข้าสู่หลังคา

Member Countries

ประชาคมอาเซียนของไทย และด้วยความเป็นพลวัตของโลก และอาเซียนยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องก่อนถึงหัวปี 2558 อีกทั้งด้วยขอบเขตของระยะเวลาในศึกษามีเพียง 3 เดือน คือเดือนมิถุนายน 2554 ถึง เดือนสิงหาคม 2554 และจากสภาพรวมของแต่ละประเทศสมาชิกมีจุดเด่นและจุดด้อยแตกต่างกัน จึงทำให้ปัญหาอุปสรรคต่างๆ มีอย่างมากมาย และล้วนส่งผลกระทบต่อแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับโครงสร้างของแต่ละประเทศ ดังนั้นจึงขอทำการวิเคราะห์การคาดการณ์แนวโน้มถึงเหตุการณ์ที่คาดว่า จะส่งผลกระทบต่อตาม 3 เสาหลัก แห่งประชาคมอาเซียนในภาพหลักที่ถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อประเทศไทยบนเส้นทางของอาเซียนในอนาคต ตามขอบเขตของระยะเวลาที่ได้ทำการศึกษาโดยยึดตามแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Blueprint) 3 เสา (Pillars) ภายใต้กรอบใหญ่ของแผนแม่บทประชาคมอาเซียน (Bali Concord II) เป็นแกนหลัก เพื่อเป็นการฉายภาพรวมของสภาวะแวดล้อม ตั้งแต่ในระดับโลก ระดับภูมิภาค มาจนถึงระดับประเทศไทย ผ่านมิติพลังอำนาจของชาติ ทั้ง 3 ด้าน คือ มิติด้านการเมือง ความมั่นคง มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสังคม วัฒนธรรม ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น และเป็นสิ่งขวางกั้นบนถนนสายอาเซียนของไทย ดังที่จะนำเสนอในล่วนต่อไป...

ส่วนที่

4

แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของประชาคมอาเซียน The Road Ahead : A Foreseeable Future of ASEAN Community

๖๖ “การมองอนาคต” (Outlook) เป็นความพยายามอย่างเป็นระบบที่จะคาดการณ์ถึงวิกฤติการณ์กระแสใหญ่ที่จะมาบรรจบกันหลายทิศทางในระยะยาว เพื่อป้องกันและเฝ้าระวังขั้นสูงสุดแก่เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของประเทศอย่างเป็นองค์รวม ทั้งนี้การมองอนาคตไม่ใช่การทำนาย (forecast) ที่สันนิษฐานอนาคตเพียงรูปแบบเดียว แต่หลักสำคัญของการมองอนาคตคือ การดำเนินการที่เป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน และมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ (stakeholders) เพื่อให้เข้าใจถึงแรงผลักดันต่างๆ ทั้งที่เห็นชัดและที่ยังไม่เห็นชัด ซึ่งจะกำหนดรูปแบบของอนาคต และทำให้เห็นลู่ทางที่จะต้องกระทำในวันนี้เพื่ออนาคตที่ดีขึ้น ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยควรให้การตระหนักถึงการมองอนาคต (Outlook) ที่ถือเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นความพยายามที่จะนำไปสู่การสร้างความมั่นคงและการยกระดับคุณภาพชีวิต รวมทั้งเหตุผลพื้นฐานที่ตระหนักโดยทั่วไปแล้วว่าเทคโนโลยีใหม่ๆ อาจเป็นการพลิกโฉมหน้าอุตสาหกรรม เศรษฐกิจ สังคม และสถานะแวดล้อมในระยะหลายทศวรรษที่จะมาถึง ซึ่งพัฒนาการของเทคโนโลยีเหล่านี้ ต้องพึ่งพาความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมาก ดังนั้นถ้าสามารถระบุเทคโนโลยีที่สำคัญ ซึ่งอยู่ในระยะเริ่มพัฒนาได้ รัฐบาลและหน่วยงานอื่นๆ ก็จะสามารถจัดสรรทรัพยากรในเชิงยุทธศาสตร์เหล่านั้นได้ เพื่อให้สามารถพัฒนาเทคโนโลยีนั้นๆ อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว

หลังจากทำการตรวจสอบสถานะแวดล้อม (Environment Scanning) ในห้วงเดือนมกราคม 2554 ถึง เดือนกรกฎาคม 2554 ตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศไทย จากส่วนที่ 2 ปรากฏการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น : การจำลองภาพอนาคตของประชาคมอาเซียน มาเป็นฐานในการสำรวจเส้นทางการดำเนินงานตามกรอบแผนงานของอาเซียนในส่วนที่ 3 กระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน จากปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 ลู่แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน แล้วนั้น จึงได้ทำการจำลองสถานการณ์ (Simulation Technique) ในส่วนที่ 4 แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของประชาคมอาเซียน เพื่อเป็นการสร้างภาพในอนาคต (Outlook) ของอาเซียนในปี 2558 และสำหรับภาพในอนาคต (Outlook) ที่จะนำเสนอนี้ จะอาศัยแผนงานหลัก (ASEAN Blueprint) ภายใต้ “กรอบ 3 เสาหลัก” เพื่อชี้

ให้เห็นถึงสิ่งที้อาจจะเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อแผนงานของอาเซียนในอนาคต ซึ่งจะเป็นตัวสะท้อนทีจะสามารถพิจารณาถึงขีดความสามารถและการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยในการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 ซึ่งจะนำเสนอในส่วนของ 5 กระบวนทัศน์ประเทศไทย : บนเส้นทางสู่ประชาคมอาเซียน 2558 ต่อไป.....

หลังจากการสิ้นสุดของยุคสงครามเย็นและการก้าวเข้าสู่โลกยุคโลกาภิวัตน์ทำให้อาเซียนต้องปรับตัวเพื่อรักษาสถานภาพ ความสำคัญและความเกี่ยวข้องขององค์กรในภูมิภาค ซึ่งเป็นไปได้ว่าการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเกิดจากปัจจัยภายในคือ การที่อาเซียนไม่สามารถแก้ไขปัญหาและความท้าทายใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปัจจัยภายนอกคือ โลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศต่างๆต้องพึ่งพากันและแข่งขันกันสูงขึ้น ประเทศสมาชิกจึงเห็นความสำคัญของการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดยิ่งขึ้น เพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจต่อรองให้กับรัฐสมาชิก พร้อมกันนี้การขับเคลื่อนกลไกต่างๆของอาเซียนในปัจจุบันได้ยึดหลักตาม ปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน ฉบับที่ 2 (Declaration of ASEAN Concord IIหรือ Bali Concord) ทีถือเป็นเป้าหมายสำคัญในการสถาปนาความเป็นประชาคมอาเซียนให้เป็นรูปธรรมภายในปี 2558 ผ่านประชาคม 3 เสาหลัก ทีจัดตั้งขึ้นตามแผนงานหลัก (ASEAN Blueprint) ให้แล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์

อย่างไรก็ตาม ด้วยวิกฤติการณ์ต่างๆ อันมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ และคาดว่าจะส่งผลสะท้อนต่อความสำเร็จในการมุ่งสู่ประชาคมอาเซียนของไทยนั้นยังมีประเด็นให้ไทยต้องตื่นตัว และคำนวนทิศทางกระแสหลักของสภาวะแวดล้อม

ทั้งทางด้านการเมือง ความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม วัฒนธรรมทีคาดการณ์ว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตอันจะเป็นอุปสรรคทีส่งผลต่ออาเซียน และส่งผลกระทบต่อการก้าวขึ้นสู่สังคมโลกแห่งอาเซียนของไทยดังมีประเด็นทีต้องพิจารณาแบ่งตามแผนงานหลัก (ASEAN Blueprint) 3 เสาหลัก ประชาคมอาเซียนดังต่อไปนี้

1. แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) มี 3 เส้นทางหลักคือ

- การให้อาเซียนมีค่านิยมร่วมกันในประเด็นของการเคารพความหลากหลายของแนวความคิดและส่งเสริมให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางของนโยบายและกิจกรรมภายใต้เสาการเมืองและความมั่นคง
- การให้อาเซียนสามารถเผชิญกับภัยคุกคามความมั่นคงในรูปแบบเดิมและภัยคุกคามไม่ตามแบบ รวมทั้งส่งเสริมความมั่นคงของมนุษย์
- การให้อาเซียนมีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยอาเซียนจะมีบทบาทนำในภูมิภาคและช่วยส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาค

ทั้งนี้พบว่า เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อ การเกิดขึ้นของอาเซียนภายใต้เสาหลักแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) มี 5 เหตุการณ์ดังต่อไปนี้

- 1.1 เส้นทางสายจีนในอนาคต
- 1.2 สงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare)
- 1.3 บาดแผลทางประวัติศาสตร์
- 1.4 อาชญากรรมแฝงจากระบบเชิงแกนวิซ่า
- 1.5 แรงงานอพยพของพม่า

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community - APSC) มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การสร้างความมั่นใจ (Confidence Building) การสร้างเสถียรภาพ (Stability) และการสร้างสันติภาพ (Peace) อย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในภูมิภาคอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและปราศจากภัยคุกคามในรูปแบบเดิมและภัยคุกคามไม่ตามแบบ (Non-Traditional Threats) ทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภูมิภาค หรือในทวีปภูมิภาคและพหุภาคี เนื่องจากสภาพการณ์ในปัจจุบันนี้นั้น กระแสโลกาภิวัตน์นั้นทำให้รัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดนำไปจัดการแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นจึงต้องมีการบูรณาการร่วมกัน ในการแก้ไขปัญหา โดยกำหนดเป้าหมายตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) เพื่อใช้เป็นเข็มทิศนำทางให้ประเทศสมาชิกก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ปัญหา อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอาจจะเป็นตัวบั่นทอนศักยภาพความสำเร็จของอาเซียนได้ เพราะฉะนั้นจึงขอวิเคราะห์ และคาดการณ์แนวโน้มของอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ภายใต้กระบวนการพิจารณาอย่างเป็นระบบของแต่ละประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

1.1 เส้นทางสายจีนในอนาคต

แนวโน้มที่มหาอำนาจจะมีความขัดแย้งกันมากขึ้น โดยเฉพาะความขัดแย้งระหว่างมหาอำนาจเก่ากับมหาอำนาจใหม่ หรืออาจกล่าวได้ว่าสหรัฐฯ ซึ่งเป็นมหาอำนาจเก่าจะมีความขัดแย้งกับมหาอำนาจใหม่ของเมืองมังกรอย่างจริงจังมากขึ้นเรื่อยๆ เพราะจีนต้องการผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจ และเป็นผู้นำโลก ขณะเดียวกันจีนกำลังเริ่มเปิดฉากทำทลายระเบียบโลกของสหรัฐฯ ซึ่งสหรัฐฯ ก็จะต้องพยายามอย่างถึงที่สุด ที่จะรักษาสถานะอภิมหาอำนาจอันดับ 1 ของตนต่อไปให้ได้ยาวนานที่สุด ทั้งนี้โลกในอนาคตและประเด็นปัญหาสำคัญๆ สำหรับเรื่องระบบการเมืองความมั่นคงนั้น ในอดีตและ

ปัจจุบันเป็นระบบ 1 ขั้วอำนาจที่มีสหรัฐฯ เป็นอภิมหาอำนาจหนึ่งเดียวในโลก หากเปรียบเทียบระบบโลกเป็นปิรามิด จะพบว่าในปัจจุบัน สหรัฐฯ อยู่บนยอดปิรามิดเพียงประเทศเดียว เนื่องจากมีพลังอำนาจแห่งชาติ

ที่ครอบคลุมในทุกๆ ด้าน ทั้งอำนาจทางทหาร เศรษฐกิจ เทคโนโลยี และวัฒนธรรม และสหรัฐฯ ยังเป็นผู้นำในระบบโลก โดยครอบงำองค์ระหว่างประเทศ อาทิ UN นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังมีเครือข่ายทางทหารทั่วโลก โดยเฉพาะพันธมิตรนาโต้ อย่างไรก็ตามในอนาคตมีแนวโน้มชัดเจนว่ามหาอำนาจใหม่กำลังจะผงาดขึ้นมา โดยเฉพาะจีน อินเดีย บราซิล และรัสเซีย ทั้งนี้สำหรับแดนมังกรอย่างจีนถือว่ามาแรงที่สุด ยุคแห่งอนาคตจีนจะมีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในโลก และอิทธิพลของจีนจะขยายออกไปเรื่อยๆ ดังนั้นระบบโลกมีแนวโน้มจะเปลี่ยนจากระบบ 1 ขั้วอำนาจไปสู่ระบบหลายขั้วอำนาจ แต่ก็ยังคงไม่ใช่ระบบหลายขั้วอำนาจอย่างสมบูรณ์แบบ เพราะฉะนั้นจึงคาดการณ์ได้ว่าระบบการเมืองโลกในอนาคตจะมีลักษณะเป็นลูกผสมหรือกึ่งหลายขั้วอำนาจ (uni-multilateralism) และระบบโลกดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่ออาเซียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้อีกด้วย

1.2 สงครามไซเบอร์ (cyber warfare)

สงครามในอนาคตที่อาเซียนจะต้องเผชิญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ การเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้างไปจากปัจจุบัน โดยจะไม่ใช่เป็นสงครามที่มีความคุ้นเคยกัน แต่จะกลายเป็นการทำสงครามกันในอินเทอร์เน็ต โดยจะมียุทธศาสตร์ การโจมตีเครือข่าย และข้อมูลของกันและกัน ทั้งนี้สงครามนอกรูปแบบ อาจจะวิวัฒนาการออกไป โดย

เฉพาะสงครามกองโจร และสงครามในรูปแบบของการก่อการร้าย และจีน ซึ่งก่อนหน้านี้ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้แฮก e-mail account ของ Google จากเจ้าหน้าที่ชาวสหรัฐฯ และนักเคลื่อนไหวด้านสิทธิมนุษยชนชาวจีน แต่ทางการจีนปฏิเสธข้อหาดังกล่าว และเห็นว่าตนตกเป็นเหยื่อจากการแฮกข้อมูลระหว่างประเทศ ต่อมาทางสหรัฐฯ ได้ออกมากล่าวถึงประเด็นการโจมตีบนโลกไซเบอร์ที่กำลังเกิดขึ้น ถือเป็นความท้าทายที่มีการโต้แย้งกันอยู่ ทั้งระบบป้องกันซีปนาลูธ และแสนยานุภาพทางความมั่นคงในอวกาศ ซึ่งต่างเป็นประเด็นอ่อนไหวสำหรับจีน จากประเด็นดังกล่าวนี้เน้นเป็นการจุดชนวนเริ่มต้นให้จีน เริ่มเดินหน้าสร้างจุดแข็งในการต่อกรกับ “สงครามไซเบอร์” (cyber warfare) อย่างเป็นทางการ นอกจากนี้จีน ยังประกาศเริ่มยุทธศาสตร์การขยายศักยภาพด้านความมั่นคงทางอินเทอร์เน็ตให้เพิ่มมากขึ้น เพราะจีนมองว่าในโลกไซเบอร์ จีนอยู่ในสถานะที่เสียเปรียบ และโดนกล่าวหาจากฝ่ายตรงข้ามอยู่เป็นนิจ จึงเป็นเหตุผลว่าในอนาคตจีนพร้อมที่จะเดินหน้าพัฒนา และขยายความสามารถบนโลกไซเบอร์เพื่อปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตน

1.3 ภาคผลทางประวัติศาสตร์

แนวโน้มความสัมพันธ์ของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ในอนาคต มีความน่าเป็นห่วงและแน่นอนว่าจะต้องสิ้นเสื่อต่อเส้นทางของอาเซียน คือ แนวโน้ม จะเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ที่ไม่ดีนัก โดยเฉพาะกับกัมพูชาที่อนาคตความสัมพันธ์ไทย กับประเทศเพื่อนบ้านจะยังคงมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาเรื่องพรมแดนที่ยังคงมี

ระเบิดเวลารอการปะทุอยู่เสมอ นอกจากนี้ยังมีประเทศ พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซีย หากในอนาคตรากเหง้า ของปัญหาความขัดแย้งยังไม่ได้รับการแก้ไขให้มีความ ชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องความไม่ไว้วางใจกัน การปลุก ระดมลัทธิชาตินิยม และบาดแผลทางประวัติศาสตร์ รากเหง้าของปัญหาเหล่านี้ คงยังต้องใช้เวลานาน กว่าที่จะแก้ไขได้ ดังนั้นปัญหาความสัมพันธ์ไทยกับประเทศ

เพื่อนบ้าน จึงเป็นโจทย์ใหญ่ของไทยในอนาคตที่ต้องจัดการ นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหา ความขัดแย้งระหว่างไทยและประเทศเพื่อนบ้านนั้นเป็นผลมาจากปัจจัยหลักสามด้าน คือ ปัญหาการลากเส้นเขตแดนและการใช้แผนที่ที่ไม่ชัดเจน กระบวนการกล่อมเกลากทาง ลังคม และลักษณะรัฐข้าราชการของไทย อนึ่ง ปัญหาชายแดนในที่นี้หมายถึงความขัด แย้งระหว่างประเทศ ในความหมายดั้งเดิม คือการเผชิญหน้าระหว่างรัฐกับรัฐซึ่งอาจ กระทบกับอำนาจอธิปไตย การเกิดปัญหาอาชญากรรมและการก่อความไม่สงบบริเวณ ชายแดน

1.4 อาชญากรรมแฝงจากระบบเขนกนวิซ่า

นักท่องเที่ยวที่มาเยือนภูมิภาคอาเซียนคงไม่สนุกนัก ถ้าหากต้องทำ วิซ่าใหม่ทุกครั้งเมื่อมีการข้ามพรมแดน กลุ่มประเทศอาเซียนจึงต้องทลายกำแพงทาง กฎหมายและนโยบายที่ล้าลั่น เพื่อให้การเดินทางข้ามพรมแดนทำได้สะดวก รวดเร็ว

มีมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งประเด็นนี้สามารถนำบทเรียนของ กลุ่มประเทศเชงเก้น (Schengen) ของยุโรปมาใช้ได้ทันที และเหลืออีกเพียงไม่ถึง 4 ปีสมาคมอาเซียนก็จะก้าวเข้าสู่ ประชาคมอาเซียนตามรอยประชาคมยุโรป จะทำให้เกิด เสรีการค้า เสรีการบริการ หรือเรียกได้ว่าเป็นการขยาย ข้ามพรมแดนของ 10 ประเทศสมาชิกอย่างเสรี และจาก

การเปิดเสรีอาเซียน ที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี 2558 นั้น นอกจากจะส่งผลให้เกิดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจมากขึ้นแล้ว สิ่งก็ตามมาที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ อาจเกิดปัญหาในเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ และแรงงานข้ามชาติแฝงเข้ามากับแรงงานและสินค้าเสรี และหากมีการแพร่ขยายอาชญากรรมข้ามชาติในระบบของเซกเมนวิซ่า คงไม่แตกต่างจากโรคเมเร็งร้ายที่กระจายไปทั่วร่างของมนุษย์ได้อย่างรวดเร็ว โดยอาศัยภาวะร่างกายมนุษย์ที่อ่อนแออำนวยความสะดวกกระจาย กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ไม่ว่าที่ใดๆ ก็ตาม หากสิ่งแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเจริญเติบโตของเชื้อโรคแล้ว เชื้อโรคนั้นก็จะกระจายพันธุ์ได้อย่างรวดเร็ว แต่หากตีความในรูปแบบของรัฐอาจคาดการณ์ได้ว่าการเมืองและการปกครองในประเทศนั้นอาจล้มเหลว อ่อนแอ และระบอบประชาธิปไตยอาจถูกบั่นทอนและไร้ประสิทธิภาพ พลเมืองในรัฐไม่มีสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน อีกทั้งความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอาจลดน้อยลง อำนาจมืดและอิทธิพลเถื่อนเข้าแทรกแซงและมีอำนาจเหนือกว่ารัฐที่จะสามารถจัดการได้

1.5 แรงงานอพยพและความสำเร็จในการผลิตนิเวศลึกลับของพม่า

ในอนาคตที่น่าจะเป็นจุดอันตราย คือ ปัญหาการก่อการร้ายในภูมิภาคโดยเฉพาะการแข่งขันทางด้านความมั่นคง และมีแนวโน้มการแพร่ขยายของอาวุธร้ายแรง โดยเฉพาะอาวุธนิวเคลียร์ ซึ่งนับวันพม่าก็ยิ่งกลายเป็นปัญหาที่ยังไม่มีบทสรุป สำหรับกลุ่มประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (อาเซียน) ที่เป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับโลกตะวันตก อันได้แก่ สหรัฐฯ กับสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นทั้งคู่ค้าและผู้ลงทุนที่สำคัญของอาเซียน เพราะโลกตะวันตกค่อนข้างมีอคติกับรัฐบาลเผด็จการ

พม่าผู้ซึ่งไม่เคยรพกตึกาประชาธิปไตย ไม่ยอมรับรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพประชาชน ในอนาคตประชาคมโลกกำลังจะเป็นหัวหอกในการขับพม่าออกจากประชาคมเอเชียอาคเนย์ อาจจะเป็นเพราะผิดหวังในความตือดิ่งของรัฐบาลพม่าที่ไม่ยอมฟังเสียงของชาวโลก จนกระทั่งถูกแข่งก็ขึ้นจากสหรัฐฯ ติดตามด้วยแคนาดาและสหภาพยุโรป และการตัดความช่วยเหลือจากญี่ปุ่น ซึ่งคาดว่าผลการแข่งก็ขึ้นของโลกตะวันตก จะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อเศรษฐกิจของพม่า ในอุตสาหกรรมเสื้อผ้า ที่จะต้องส่งออกไปสหรัฐฯ ถึงร้อยละ 70 และอาจทำให้คนงานพม่ากว่า 3 แสนคน ต้องตกงาน แต่ที่ส่งกระทบมากกว่าใครที่สุดก็คือประเทศไทย จากการหลังไหลอพยพเข้าไทยของชาวพม่าทั้งในรูปแบบของผู้ลี้ภัยการลี้รระหว่างรัฐบาลพม่ากับชนกลุ่มน้อยลี้ภัยทางการเมืองและแรงงานเถื่อนนับแสนนับล้านที่อพยพหนีความแร้นแค้นทางเศรษฐกิจเพื่อมาหางานทำในไทย กลับกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ประเทศไทยและอาเซียนต้องเผชิญในอนาคตอันใกล้

2. แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) มี 4 เส้นทางหลัก คือ

- เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวเพื่อให้มีการเคลื่อนย้ายอย่างสะดวกและเสรีมากขึ้นในเรื่องของสินค้า (Free Flow of Goods) การลงทุน (Free Flow of Investment) เงินทุน (Free Flow of Skilled Labor) รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม
- สร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ให้มีความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบาย ที่ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อสร้างความสามารถในการต่อรองกับประเทศนอกภูมิภาค
- พัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคเพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิกใหม่ และสมาชิกเก่าของอาเซียน
- เชื่อมโยงอาเซียนเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนที่มีต่อประเทศภายนอกภูมิภาคเพื่อให้มีที่มาร่วมกันอย่างชัดเจนและเป็นไปในทางเดียวกัน

ทั้งนี้พบว่า เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเกิดขึ้นของอาเซียนภายใต้เสาหลักแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) มี 4 เหตุการณ์ดังต่อไปนี้

2.1 เดอะ ไรส์ ออฟ เอเชีย (The Rise of Asia)

2.2 BRICS VS G7

2.3 เส้นทางการค้าในน่านน้ำเอเชีย : ทะเลจีนใต้

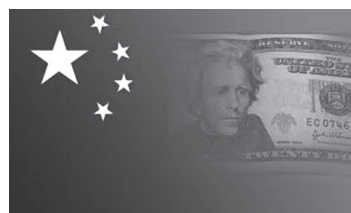
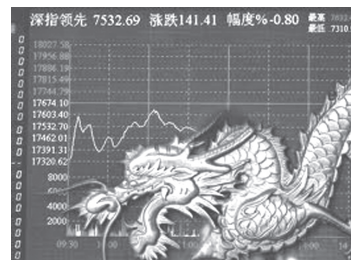
2.4 ภาวะแรงงานสมองไหล

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) มีเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การขับเคลื่อนด้านเศรษฐกิจอาเซียนอย่างจริงจัง มีตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน รวมถึงมีการเคลื่อนย้ายที่เสรีทั้งในด้านของการค้า การลงทุน แรงงานฝีมือ และการบริการระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการสร้างอำนาจต่อรองในตลาดการค้าโลกและเพื่อเพิ่มอำนาจซื้อให้สูงขึ้น อันจะนำมาซึ่งการยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนอาเซียน โดยกำหนดเป้าหมายตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) เพื่อใช้เป็นเข็มทิศนำทางให้ประเทศสมาชิกก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ปัญหา อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อาจจะเป็นตัวบั่นทอนศักยภาพความสำเร็จของอาเซียนได้ เพราะฉะนั้นจึงขอวิเคราะห์ และคาดการณ์แนวโน้มของอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ภายใต้กระบวนการพิจารณาอย่างเป็นระบบของแต่ละประเด็นตามลำดับดังต่อไปนี้

2.1 เดอะ ไรส์ ออฟ เอเชีย (The Rise of Asia)

อนาคตแนวโน้มการผงาดขึ้นมาของเอเชีย จะทำให้มีการย้ายฐานอำนาจทางเศรษฐกิจโลก จากตะวันตกมาสู่ตะวันออก และในอนาคตสถาปัตยกรรมทางเศรษฐกิจในภูมิภาค จะเป็นแนวโน้มสำคัญโดยการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558 จะทำให้อาเซียนมีบทบาทมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจของภูมิภาค ทั้งนี้การผงาดขึ้นมาของอาเซียนจะทำให้อาเซียนสามารถเป็นแกนกลางของสถาปัตยกรรมทางเศรษฐกิจของภูมิภาค โดยเฉพาะการขยายวงออกไปเป็นอาเซียนบวก 3 ซึ่งจะพัฒนาไปเป็นประชาคมเอเชียตะวันออก และนำไปสู่กรอบใหญ่ที่มีชื่อว่า East Asia Summit หรือ EAS

อย่างไรก็ตามอาเซียนจะประสพกับเวทีเศรษฐกิจอื่นๆ ที่จะเป็นคู่แข่งของอาเซียน ในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เอเปค นอกจากนี้ที่นมหาอำนาจเศรษฐกิจจะพยายาม คงบทบาทของตนไว้อย่างสหรัฐฯ ซึ่งขณะนี้ก็มีแผนที่จะจัดตั้ง FTA ที่มีชื่อว่า Trans-Pacific Partnership หรือ TPP ขึ้นมาเพื่อแข่งกับ FTA ของอาเซียน และยังมีมหาอำนาจ เศรษฐกิจใหม่ เช่น จีน อินเดีย รวมถึงมหาอำนาจเศรษฐกิจเก่า เช่น ญี่ปุ่น จะยังคงมี บทบาทที่โดดเด่นแข่งกับบทบาทของอาเซียนในอนาคต ดังนั้นภูมิภาคในอนาคตจะมี ระบบเศรษฐกิจในลักษณะเป็นลูกผสมคือมีลักษณะเป็นระบบหลายขั้วอำนาจที่มี มหาอำนาจทางเศรษฐกิจเป็นตัวแสดงหลัก แต่ในขณะเดียวกันการก้าวขึ้นมาของอาเซียน จะทำให้ระบบมีลักษณะพหุภาคีนิยมเพิ่มขึ้นมาด้วย

2.2 BRICS VS G7

เศรษฐกิจโลกในอนาคตนั้น มีแนวโน้มชัดเจนว่า กำลังวิวัฒนาการไป สู่ระบบหลายขั้วอำนาจ ซึ่งในอดีตสหรัฐฯและตะวันตกครอบงำเศรษฐกิจโลกอยู่ แต่ใน อนาคตจะมีการผงาดขึ้นมาของมหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจ และการรวมกลุ่มกันของ ประเทศยากจน จะทำให้ระบบเศรษฐกิจโลกเป็นระบบหลายขั้วอำนาจอย่างชัดเจน และ

อาจส่งผลกระทบต่ออาเซียนได้ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ทั้งนี้สำหรับระบบการค้าโลกในอนาคต จะยังไม่มี ความแน่นอนว่าบทบาทของ WTO จะเป็นอย่างไรต่อไป แต่ที่ เห็นชัดเจนมากขึ้นเรื่อยๆ คือ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ประเทศรายกับกลุ่มประเทศยากจน กำลังจะกลายเป็น ตัวแปรกำหนดระบบการค้าโลกในอนาคต เฉกเช่นเดียวกับ ระบบการเงินโลกที่มีค่าถามสำคัญในเรื่องเสถียรภาพ ของระบบ แต่แม้ว่าตะวันตกจะยังคงครอบงำระบบการเงิน โลกในปัจจุบันอยู่ แต่ในอนาคตมหาอำนาจใหม่และ ประเทศยากจนจะพยายามเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆ

และแน่นอนว่าการผงาดขึ้นมาของมหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจนี้ จะมีบทบาทเพิ่มขึ้น มากซึ่งโครงสร้างระบบเศรษฐกิจโลก กำลังค่อยๆเปลี่ยนไป โดยอำนาจของตะวันตก กำลังลดลง ในขณะที่มหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจของเอเชียและละตินอเมริกากำลังจะ ผงาดขึ้นมา โดยประเทศที่น่าจับตามองคือ กลุ่มประเทศ BRICS ซึ่งเป็นอักษรย่อใช้เรียก กลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ ที่มีพัฒนาการทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว อันประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีน และแอฟริกาใต้ และถูกใช้เป็นสัญลักษณ์แสดงถึงการ

ย้ายฐานอำนาจเศรษฐกิจโลกจากกลุ่มพัฒนาแล้วอย่าง G7 ที่เป็นกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลก 7 ชาติ คือสหรัฐฯ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมนี อิตาลี แคนาดา และญี่ปุ่น โดยรวมกลุ่มขึ้นในปี 2518 มีวัตถุประสงค์สำคัญคือ

มุ่งสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศสมาชิก คู่แข่งของสภาพแวดล้อมธรรมชาติ ส่งเสริมการค้าเสรีและให้ความร่วมมือประเทศยากจน ตลอดจนรวมแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงของโลก นอกจากนี้ยังเน้นนโยบายความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและการจัดระเบียบของโลก เช่น จัดสร้างระบบการเงินระหว่างประเทศ แก้ไขปัญหาทางการเมืองของโลกอยู่เสมอ เช่น การให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจแก่อดีตประเทศสหภาพโซเวียต ปัญหาผู้ก่อการร้ายในประเทศต่างๆ มาสู่กลุ่มประเทศกำลังพัฒนา อย่างกลุ่ม BRICS ที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วมากจนคาดว่าประมาณปี 2593 เศรษฐกิจของกลุ่ม BRICS จะสามารถรวมตัวกัน และบดบังกลุ่มประเทศที่ร่ำรวยในขณะนี้ได้ และในปัจจุบันประเทศทั้ง 5 รวมกันมีพื้นที่มากกว่า 1 ใน 5 ของแผ่นดินโลก และมีประชากรรวมกันมากกว่า 40% ของประชากรโลก และมี จีดีพี รวมกันกว่า 18% ของโลก ถือว่าจะมีอำนาจที่ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าอำนาจของทางตะวันตก และการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในระเบียบเศรษฐกิจโลกหลังวิกฤติแฮมเบอร์เกอร์คือ การที่กลไก G20 กลายเป็นกลไกสำคัญในการจัดการกับปัญหาเศรษฐกิจโลก ซึ่งสมาชิกครึ่งหนึ่งของ G20 มาจากประเทศกำลังพัฒนา และที่สำคัญคือ 5 ประเทศมาจากประเทศในเอเชีย

2.3 เส้นทางการค้าในน่านน้ำเอเชีย : ทะเลจีนใต้

นับตั้งแต่จีนก้าวขึ้นมาเป็นประเทศอุตสาหกรรม และเป็นหนึ่งในประเทศทรงอิทธิพลของระบบเศรษฐกิจโลก จีนจำเป็นต้องมองยุทธศาสตร์ทางทะเลเป็นยุทธศาสตร์หลักเพื่อความมั่นคง โดยจะเห็นได้จากการพัฒนาแสนยานุภาพทางทะเลด้านความมั่นคงของจีนในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา เช่น การพัฒนากองเรือดำน้ำ กองเรือรบ และที่สำคัญคือการพยายามสร้างเรือบรรทุกเครื่องบินเป็นของตนเองแน่นอนว่ายุทธโศภการณ์ที่จีนมีอยู่ในปัจจุบัน เหนือกว่าทุกประเทศที่ตนมีข้อพิพาทในทะเลจีนใต้อยู่มาก แต่ที่จีนไม่เคยประมาทและเตรียมพร้อมอยู่เสมอคือการแทรกแซงจากสหรัฐฯ แม้ในเวที Shangri-La Dialogue ที่

จัดที่ประเทศสิงคโปร์เมื่อต้นเดือนมิถุนายนที่ผ่านมา ทางสหรัฐฯ จะปรับท่าทีที่เป็นมิตรกับประเทศจีนมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันทางสหรัฐฯ ก็กล่าวอย่างเปิดเผยว่า สหรัฐฯ จะยังคงปฏิบัติการทางทหาร ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ต่อไป เพื่อรักษาอิสรภาพให้ประเทศต่างๆ สามารถสำรวจและหาผลประโยชน์ทางทะเลในน่านน้ำสากล ซึ่งจีนคงไม่ยินดีกับนโยบายดังกล่าวของสหรัฐฯ แน่แน่นอน ยิ่งไปกว่านั้น ท่ามกลางความร้อนระอุของเหตุการณ์ความขัดแย้งในข้อพิพาทดินแดนในทะเลจีนใต้ระหว่างจีนกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในตอนี้ สหรัฐฯ ได้จัดซื้อมรพบประจำปี SEACAT (Southeast Asian Cooperation and Training) กับประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนขึ้น เหมือนเป็นสัญลักษณ์ว่าสหรัฐฯ เองก็พร้อมเข้ามาแทรกแซงทุกเมื่อหากจีนพลาดพลั้ง ฉะนั้นแนวโน้มของยุทธศาสตร์จีนในอีกทศวรรษต่อจากนี้คงไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงมากนัก นอกจากพัฒนากองทัพเรือให้ดียิ่งขึ้นไป และยังคงต้องแข่งกร้าวกับข้อพิพาทในทะเลจีนใต้เหมือนเดิม นอกจากนี้ แนวโน้มที่น่าจับตามองอีกประเด็นหนึ่งก็คือ การที่ประเทศจีนเข้ามาหาพันธมิตรในกลุ่มประเทศอาเซียนมากขึ้น เนื่องจากทราบดีว่าอาเซียนเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในทะเลจีนใต้ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าได้ แต่ในขณะเดียวกันกลุ่มประเทศอาเซียนเองก็ไม่สามารถรวมตัวกันได้อย่างเหนียวแน่น โดยหากจีนสามารถดำเนินนโยบาย ‘ดีท่ายคร้าว’ ประเทศอาเซียนได้ ก็จะสามารถหาแนวร่วม หรืออย่างน้อยก็ทำตัวเพิกเฉย หากจีนมีปัญหาเกี่ยวกับบางประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยในขณะนี้ที่น่าจับตามองคือ การเข้าไปลงทุนอย่างมหาศาลในประเทศกัมพูชา ประเทศจีนนั้นได้เข้าไปช่วยเหลืองานก่อสร้างสาธารณูปโภคอย่างมากทั้งการสร้างถนน สะพาน โรงไฟฟ้า และท่าเรือ โดยรวมแล้วมูลค่าการลงทุนของจีนนับเป็นเกือบครึ่งหนึ่งของมูลค่าการลงทุนจากต่างชาติในประเทศกัมพูชาเลยทีเดียวนี่ เพื่อแข่งกับอิทธิพลของเวียดนามที่มีอยู่เดิมในกัมพูชา และดึงกัมพูชาเข้ามาเป็นพันธมิตรของตน ซึ่งนโยบายดีท่ายคร้าวนี้ หากเกิดขึ้นอย่างจริงจัง ก็คงจะเป็นทางสองแพร่งของประเทศในกลุ่มอาเซียนว่าจะเลือกผลประโยชน์ของชาติในระยะสั้นหรือผลประโยชน์ของภูมิภาคในระยะยาว เนื่องจากภาพในปัจจุบันนี้คือความตั้งใจในการสร้างประชาคมอาเซียนในปี 2558 เพื่อรักษาผลประโยชน์ของภูมิภาคในระยะยาว ยังจับต้องได้ยาก ส่วนการเข้ามาช่วยเหลือของจีนนั้น ทันใจและจับต้องได้ง่าย แต่อาจจะมีผลต่อความตั้งใจในการสร้างประชาคมอาเซียนในปี 2558 แน่แน่นอนว่าทุกประเทศอาเซียนรู้ว่าการที่ประเทศเล็กๆ จะสามารถหาและปกป้องผลประโยชน์ของตนอย่างได้ผลและยั่งยืนคือการรวมกลุ่มกันเพื่อเพิ่มพลังและฐานะในระบบระหว่างประเทศ ซึ่งคงจะไม่ดีแน่หากมีประเทศ ‘Free rider’ ในอาเซียนแต่กลับได้ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประเทศอื่นๆ นอกจากนี้ในอนาคตอาจจะ

ส่งผลกระทบต่อเส้นทางคมนาคมหลักของภูมิภาคด้านการค้าของไทยและอาเซียน และจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางทะเลของไทยและอาเซียนได้อย่างไม่ต้องสงสัย

2.4 กวาระแรงงานสมองไหล

การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือในอนาคตคงทำให้ประเทศสมาชิกในอาเซียนต้องสะท้อน โดยเฉพาะประเทศไทยที่แรงงานระดับล่างจะไหลเข้าสู่ประเทศ เพื่อมารับค่าแรงขั้นต่ำแพงๆ ส่วนแรงงานหัวกะทิจะสมองไหลไปสู่สิงคโปร์และมาเลเซีย เพื่อกินเงินเดือนแพงๆ เช่นกัน โดยเฉพาะแพทย์ วิศวกรและอาจจะมีไอที และการเงิน ตามไปด้วย การอพยพแรงงานจะทำให้เกิดการผสมกลมกลืนระหว่างวัฒนธรรมและเกิดปัญหาสังคมตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และกรรมสิทธิ์ในการครอบครองที่ดินอาจมีการปรับเปลี่ยนสัดส่วนตามไปด้วยสิ่งที่น่าสนใจเป็นห่วงในการเคลื่อนย้ายเสรีก็คือ วงการค้ายาเสพติดและค้ายาเสพติดจะล้นไหลตามไปด้วยและการสวมสิทธิ์จากคนต่างชาตินอกอาเซียนที่แปลงสัญชาติเข้ามารับประโยชน์จากการเปิดเสรีในครั้งนี้ทำให้มีความกังวลว่าต่อไปอยู่ข้างบนแผ่นดินแหลมทองของคนไทย เพราะทำเลทองของอาเซียนที่เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่ดีที่สุดก็คือประเทศไทยนั่นเอง

3. แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) มี 6 เส้นทางหลัก คือ

- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
- การคุ้มครองและส่งเสริมสวัสดิการสังคม
- การส่งเสริมด้านสิทธิมนุษยชน
- การส่งเสริมด้านสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
- การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน
- การลดช่องว่างทางการพัฒนา

ทั้งนี้พบว่า เหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อการเกิดขึ้นของอาเซียนภายใต้เสาหลักแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) มี 3 เหตุการณ์ ดังต่อไปนี้

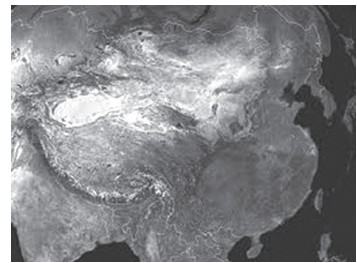
- 3.1 การแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ
- 3.2 สงครามทางอารยธรรม
- 3.3 การศึกษาไทยบนเส้นทางของอาเซียน

ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community-ASCC) มีเป้าหมายเพื่อทำให้ประชาคมอาเซียนมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และเป็นสังคมที่มีความรับผิดชอบเพื่อก่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและมีเอกภาพ มีอัตลักษณ์ร่วมกัน มีความเอื้ออาทรและแบ่งปันซึ่งกันและกัน อันจะทำให้คุณภาพชีวิตความเป็นอยู่และสวัสดิการของประชาชนดีขึ้น โดยกำหนดเป้าหมายตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) เพื่อใช้เป็นเข็มทิศนำทางให้ประเทศสมาชิกก้าวสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ แต่ทั้งนี้ปัญหา อุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้น อาจจะเป็นตัวบั่นทอนศักยภาพความสำเร็จของอาเซียนได้ เพราะฉะนั้นจึงขอวิเคราะห์ และคาดการณ์แนวโน้มของอุปสรรคที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายใต้กระบวนการพิจารณาอย่างเป็นระบบของแต่ละประเด็น ตามลำดับดังต่อไปนี้

3.1 การแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ

ความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากร โดยเฉพาะพลังงาน น้ำ และอาหาร ซึ่งอาจจะเป็นต้นตอใหม่ของการจู่จวนความขัดแย้งและสงครามขึ้น ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ “น้ำ” หรือภาวะการขาดแคลนน้ำ (water shortage) ท่ามกลางปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกที่กำลังคืบคลานเข้าใกล้มนุษยชาติมากขึ้นทุกขณะ ซึ่งขณะนี้พบว่า แอฟริกาตะวันตกและแอฟริกากลางเป็นทวีปที่น้ำเป็นห่วงที่สุดเนื่องจากมีประชากรถึงร้อยละ 39 ขาดแคลนน้ำสะอาดในการบริโภค ซึ่งทุกๆ 8 วินาที จะมีผู้เสียชีวิต 1 คน (27 ล้านคน/ปี) จากปัญหาน้ำดื่ม ทั้งนี้เป็นไปได้ว่ายอดผู้เสียชีวิตของทั่วโลกจากปัญหาน้ำไม่สะอาดมีสูงกว่าสาเหตุความรุนแรงจากด้านอื่นๆ นอกจากนี้ ปัญหาการขาดแคลนน้ำจากภัยแล้ง พบว่ายังมีน้ำเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดจากภาคอุตสาหกรรม และเกษตรกรรม 80–89% ถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำจืดในแถบเอเชียตะวันออกเฉียงและเอเชียใต้ ทำให้คุณภาพน้ำต่ำลง ประกอบกับมีการคาดการณ์ว่าแนวโน้มดัชนีการใช้น้ำในระบบชลประทาน ระบบผลิตพลังงาน และอุตสาหกรรมมีปริมาณสูงขึ้นเนื่องจากประชากรโลกจะเพิ่มขึ้นจาก 6,600 ล้านคน เป็น 9,100 ล้านคนในปี 2593 ทำให้ความต้องการน้ำจืดเพิ่มขึ้นถึงปีละ 64,000 ล้าน ลบ.ม. โลกใต้อยู่กับความจรรวมของเขื่อนและแหล่งเก็บน้ำทั้งหมดในประเทศไทย (68,489 ล้าน ลบ.ม.) ซึ่งปัจจุบัน จีน อินเดีย ปากีสถาน เวียดนาม บังคลาเทศ เนปาล อุซเบกิสถาน และกัมพูชา กำลังประสบกับ

ผลกระทบจากปัญหาการขาดแคลนน้ำในการผลิตอาหาร และพลังงาน ตลอดจนส่งผลเสียต่อระบบนิเวศน์ อย่างไรก็ตามหากยังเป็นเช่นนี้ต่อไป คาดว่าในปี 2573 เอเชียจะมีแนวโน้มความต้องการใช้น้ำมากกว่าปริมาณน้ำที่ผลิตได้ถึง 40% และอาจนำไปสู่วิกฤติการณ์ “ขาดแคลนน้ำ” กระทั่งอาจก่อให้เกิดการทำสงครามแย่งชิงน้ำขึ้นได้ในอนาคต

3.2 สงครามทางอารยธรรม (Civilization Wars)

ด้วยอนาคตประเทศสมาชิกอาเซียนอาจจะต้องเผชิญกับ “สงครามทางอารยธรรม” (Civilization Wars) ในลักษณะของวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต ที่มีความแตกต่างและหลากหลาย

ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงโลกทัศน์ที่แตกต่างกันกำลังต่อสู้กันเพื่อคงสถานะการดำเนินชีวิตตามกรอบเดิมของตนเองไว้ ความขัดแย้งระหว่างโลกทัศน์ที่แตกต่างกันนี้ อนาคตอาจจะส่งผลกระทบต่ออย่างใหญ่หลวง ต่อสังคมโลกทั้งมวล รวมทั้งประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบกับ “การปะทะกันระหว่างอารยธรรม” ในโลกปัจจุบันที่เต็มไปด้วย

ด้วยอคติ และความคลางแคลงใจ โดยเฉพาะการปะทะที่สำคัญที่สุดดูเหมือนจะเป็นการปะทะกันระหว่างอารยธรรมตะวันตกที่ได้ถูกเปลี่ยนถ่ายกับ “อารยธรรมที่มีใช้ตะวันตก” ซึ่งภาพสะท้อนดังกล่าววันับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ด้วยเช่นกัน

3.3 การศึกษาไทยบนเส้นทางของอาเซียน

การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ไม่อาจแยกจากกันได้เด็ดขาดว่าเป็นยุคอดีต ยุคปัจจุบัน และยุคอนาคต แต่จะมี

ลักษณะที่คาบเกี่ยวและมีความสัมพันธ์ต่อกันเสมือนอยู่บนเส้นตรงเดียวกัน กระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เราคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตก็เช่นกัน อาจมีกระแสหลักอยู่หลายประเด็นที่เกิดขึ้นมาในอดีตแล้วดำเนินสืบต่อมาในปัจจุบันและอาจส่งผลไปในอนาคตก็ว่าได้ หรืออาจเป็นปัญหากระแสหลักที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตก็ว่าได้ ทั้งนี้ประเด็นอุปสรรคด้านการ

ศึกษาของไทยในอนาคต อาจจะต้องมีการปรับพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความเป็นอาเซียน อีกทั้งอุปสรรคด้านภาษาอังกฤษและภาษาท้องถิ่นก็นับเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่กระบวนการศึกษาไทยต้องพัฒนาให้เข้ากับหลักสูตร และปรับให้ทันกับทิศทางการเคลื่อนตัวของประชาคมอาเซียน

จะเห็นได้ว่า ที่ผ่านมอาเซียนมีการให้ความร่วมมือกันระหว่างประเทศในภูมิภาคอื่นเพื่อถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาคนี้ อีกทั้ง “อาเซียน” ถือว่าเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลาย

หลายทางวัฒนธรรม คล้ายกับพื้นที่ภาคใต้ของไทยที่เป็นศูนย์รวมของหลายศาสนา กลายเป็นภาพจำลองของโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่ต้องมีการประสานด้านวัฒนธรรม ทั้งการรวมตัวเป็นหนึ่งเดียวของประชาคมอาเซียน จะกลายเป็นตลาด ที่เข้ามาแล้วสามารถค้าขายกับประชากรของคนทั้ง 10 ประเทศ ที่แต่ละประเทศจะได้รับส่วนแบ่งจากตลาดนี้เท่าใดต้องขึ้นอยู่กับความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านทรัพยากรมนุษย์ของประเทศนั้นๆ และสิ่งสำคัญคือความสงบเรียบร้อยภายในซึ่งหากยังมีการเผชิญหน้ากันของคนในประเทศก็ยากที่จะชนะการแข่งขันนี้ได้ และสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศในอนาคต จะมีความยุ่งยากซับซ้อน และมีความไม่แน่นอนสูง ดังนั้นประเทศไทยจะต้องทำการบ้านหนัก ในการวิเคราะห์ผลกระทบ ทั้งในเชิงบวกและในเชิงลบ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในการรองรับต่อสภาวะแวดล้อมในอนาคต ที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากและรวดเร็ว ผ่านกระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์การประเมินแนวโน้มสถานการณ์ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกและลบ รวมทั้งการเข้าร่วมดำเนินงานตามแผนงานหลัก (ASEAN Blueprint) ของประชาคมอาเซียน อันจะนำไปสู่การคาดการณ์ขีดความสามารถและการเตรียมความพร้อมของไทยในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคต ดังที่จะนำเสนอในล่วนต่อไป...

ส่วนที่
5

กระบวนทัศน์ประเทศไทย :
บนเส้นทางสู่ประชาคมอาเซียน 2558
Thailand's Paradigm : Outlook Towards ASEAN
Community 2015

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการรวมตัวกันในภูมิภาคเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศ ขณะที่ปัญหาหลายอย่าง ซึ่งเป็นปัญหาในประเทศกลับขยายวงกว้างขึ้นกลายเป็นปัญหาระหว่างประเทศ ดังนั้นอาเซียนจึงต้องปรับตัวให้เท่าทันต่อสถานการณ์ เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และในปี 2546 ผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องกันว่าถึงเวลาแล้วที่อาเซียนต้องร่วมมือกันให้เหนียวแน่น เข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี 2558 ทั้งนี้เพื่อเป็นการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น ประเทศไทยในฐานะที่เป็นหนึ่งในสมาชิกอาเซียน จำเป็นต้องคาดการณ์และกำหนดยุทธศาสตร์ที่เหมาะสมเพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของอาเซียนเป็นสำคัญ แต่ทว่าประเทศกลุ่มสมาชิกอาเซียน ยังจะมีความแตกต่างกันในเรื่องของอุดมการณ์ เชื้อชาติ ศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งยังมีความขัดแย้งกันในเรื่องพรมแดน จึงยังมีความหวาดระแวงกันอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากแต่ละประเทศย่อมต้องการรักษาและแสวงหาผลประโยชน์ต่อชาติของตนในหลายๆ ด้านเพื่อให้เกิดการพัฒนาไปพร้อมๆ กัน ทำให้ความร่วมมือกันในด้านต่างๆ ยังมีความคืบหน้าน้อย....

ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่ท้าทายว่าการเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็น “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” หรือประชาคมอาเซียน ในปี 2558 นี้ประเทศไทยจะสามารถก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมได้สำเร็จหรือไม่ ซึ่งถือเป็นจุดเปลี่ยนของวิถีชีวิต สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ความมั่นคงครั้งใหญ่ ดังนั้นทุกภาคส่วนต้องกลับมาพิจารณาว่าตนเองมีความพร้อมเพียงพอหรือไม่ หรือต้องปรับศักยภาพอย่างไร เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในภาพรวมของประเทศไทยต่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558

อย่างไรก็ตาม ขอสรุปผลจากการตรวจสอบสภาวะแวดล้อม (Environment Scanning) ในส่วนที่ 2 ปรากฏการณ์แวดล้อมที่เกิดขึ้น : การจำลองภาพอนาคตของประชาคมอาเซียน (Empirical Environment : The Simulation of ASEAN Community's Future Prospects) ตั้งแต่ระดับโลก ระดับภูมิภาค และระดับภายในประเทศไทย พบว่ามีประเด็นหลักทั้ง 3 มิติ ดังนี้

มิติทางการเมือง ความมั่นคง ประกอบไปด้วย

1. การปฏิวัติคอมมิวนิสต์ที่ก่อตัวขึ้นในแดนมังกร
2. ผลประโยชน์บนพรมแดนทับซ้อน (ไทย-กัมพูชา)
3. การก้าวอ้างของประชาธิปไตยในรูปแบบของพม่า
4. บทพิสูจน์ทางการเมืองต่อผู้นำหญิงคนแรกของไทย

มิติทางด้านเศรษฐกิจ ประกอบไปด้วย

1. จีน : การผงาดขึ้นมาเป็นมหาอำนาจใหม่ทางเศรษฐกิจและทางทหาร
2. ท้าทายการรุกรานชาติทางทะเลในเอเชีย : ปัญหาความขัดแย้งที่รอวันปะทุ
3. ความยั่งยืนของเศรษฐกิจไทยท่ามกลางวิกฤติการเมืองไทย

มิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม ประกอบไปด้วย

1. ชาวแอฟริกันนับแสนอพยพหาแหล่งน้ำ หลังประสบภัยแล้งรุนแรง
2. ญู่ปนกับโรงไฟฟ้านิวเคลียร์
3. ความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์
4. มรสุมการขัดแย้งทางความคิดของไทย
5. วิกฤติทางการศึกษา
6. ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Right)
7. วิกฤติแดนใต้ของเมืองสยาม

หลังจากนั้น จึงนำมาสังเคราะห์ร่วมกับการสำรวจเส้นทางดำเนินการดำเนินงานตามกรอบของอาเซียนโดยยึดแผนงานหลัก (ASEAN Blueprint) ภายใต้ “3 เสาหลัก” ของส่วนที่ 3 ที่ว่ากระบวนการดำเนินงานตามเส้นทางประชาคมอาเซียน จากปฏิญญาดำเนินความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 สู่ แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Roadmap : From ‘Declaration of ASEAN Concord II’ to ASEAN Community Blueprint’) เพื่อจำลองเหตุการณ์ (Simulation Technique) ภาพในอนาคต (Outlook) ของส่วนที่ 4 แสงสว่างที่ปลายอุโมงค์ : อนาคตที่กำลังจะมาถึงของประชาคมอาเซียน (The Road Ahead : Foreseeable Future of ASEAN Community) เพื่อนำไปพิจารณาถึงขีดความสามารถและการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยได้ ซึ่งพบว่าประเด็นดังต่อไปนี้

1. เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ภายใต้เสาหลักแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (APSC Blueprint) พบว่า มี 5 เหตุการณ์ ดังนี้

- 1.1 เส้นทางสายเงินในอนาคต
- 1.2 สงครามไซเบอร์ (Cyber Warfare)
- 1.3 บาดแผลทางประวัติศาสตร์
- 1.4 อาชญากรรมแฝงจากระบบเชิงเคนวีซ่า
- 1.5 แรงงานอพยพของพม่า
2. เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายใต้เสาหลักแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) พบว่ามี 4 เหตุการณ์ ดังนี้
 - 2.1 เดอะ ไรส์ ออฟ เอเชีย (The Rise of Asia)
 - 2.2 BRICS VS G7
 - 2.3 เส้นทางการค้าในน่านน้ำเอเชีย : ทะเลจีนใต้
 - 2.4 ภาวะแรงงานสมองไหล
3. เหตุการณ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นภายใต้เสาหลักแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) พบว่ามี 3 เหตุการณ์ ดังนี้
 - 3.1 การแย่งชิงทรัพยากรทางธรรมชาติ
 - 3.2 สงครามทางอารยธรรม
 - 3.3 การศึกษาไทยบนเส้นทางของอาเซียน

ขีดความสามารถของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาถึงขีดความสามารถของประเทศไทย ทั้ง 3 มิติ ได้แก่ มิติทางด้านการเมือง ความมั่นคง มิติทางด้านเศรษฐกิจ และมิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเสนอนโยบายในการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย บนเส้นทางสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนในปี 2558 สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

เมื่อมีประเด็นที่ต้องพูดถึงเรื่องของ “การปฏิรูปประเทศไทยเพื่อบูรณาการให้เข้ากับความเป็นอาเซียน” ซึ่งเปรียบได้ว่าเป็นสายใยที่เกี่ยววัด ระหว่างไทยกับโลกในภูมิภาค หากแต่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของมหาทวีปเอเชีย ตั้งอยู่ในชัยภูมิที่ดีคืออยู่ระหว่างจีนและอินเดียมหาอำนาจขั้วใหม่ ทั้งสองของเอเชีย และถ้ามองให้แคบกว่านั้นไทยถือได้ว่าเป็นแกนกลาง ซึ่งปัจจุบันได้มีการรวมตัวกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน ภายใต้ชื่อ “ประชาคมอาเซียน” เพื่อขยายอิทธิพลไปโนเวทีโลก และถึงแม้ว่าชาติอาเซียนอาจจะมีการไม่สูงนัก

เมื่อเทียบกับชาตินยุโรป แต่ก็ไม่ได้ถือว่า “ด้อยพัฒนา” เพราะมีศักยภาพที่จะพัฒนา และลงทุนได้อีกมาก ทั้งนี้ ยุทธศาสตร์ที่สำคัญของไทย จึงต้องมีการวางตัวให้เข้ากับ จุดแข็งและจุดอ่อนของอาเซียนให้ได้ โดยต้องประเมิน จากขีดความสามารถของตนเองเพื่อลด “แรงเสียดทาน” ในเชิงโครงสร้างสู่การนำประเทศไทย ให้เข้าสู่ความเป็น ประชาคมอาเซียนได้อย่างสมบูรณ์ ทั้งนี้จากการประเมิน ขีดความสามารถของประเทศไทยโดยยึดหลักสถิติที่ได้

ทำการตรวจสอบจากแหล่งที่มาที่มีความน่าเชื่อถือในรูปแบบของแผนภูมิกราฟ พบว่าจุด แข็งและจุดอ่อนของประเทศไทยทั้ง 3 มิติ มีดังต่อไปนี้

มิติทางด้านการเมือง ความมั่นคง

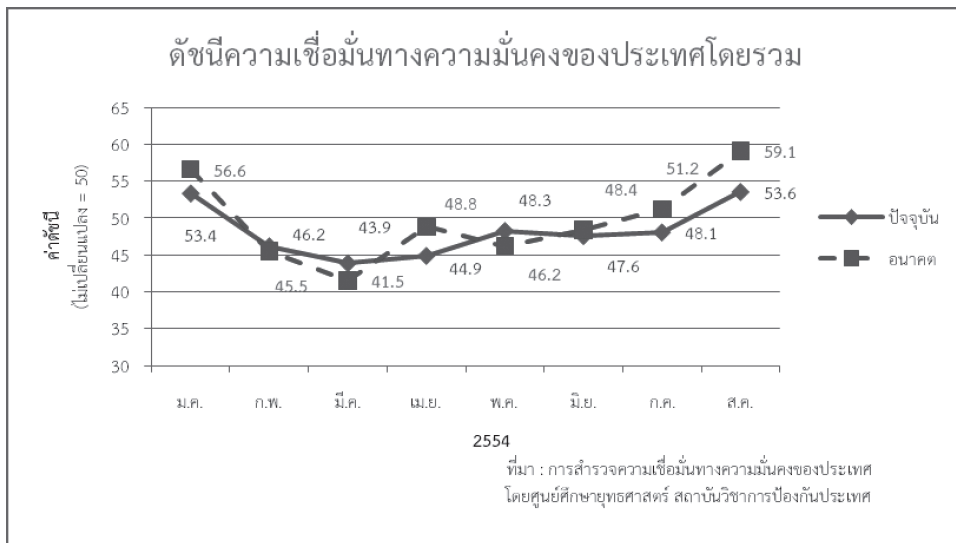
พบว่ามีประเด็นจุดแข็งและจุดอ่อนอยู่ 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรกก็คือเป็น จุดอ่อนของไทยในขณะนี้มาจากประเด็นระหว่างประเทศที่มีลักษณะของการติดลบและ ยังส่งผลกระทบต่อมิติด้านอื่นๆอีกด้วย ซึ่งถือได้ว่าเป็นอุปสรรคสำคัญที่จะกีดกันไม่ให้ “ประชาคมอาเซียน” เกิดขึ้นได้ตามกำหนด ตัวอย่างเช่น ความขัดแย้งพรมแดนไทย- กัมพูชา เป็นสิ่งที่บ่งบอกชัดเจนต่อนโยบายในการบริหารประเทศ หากแต่อาจจะดูเหมือน

เป็นเรื่องปกติ เพราะแต่ละประเทศต้องการผลประโยชน์ สูงสุดโดยที่ไม่มีใครยอมใคร ทั้งนี้ทุกประเทศควรระลึก ถึง “ทฤษฎีเกม” หลักการทางเศรษฐศาสตร์ที่ยังสามารถ ใช้ได้อยู่ในทุกสมัย อีกทั้งการเลือกผลประโยชน์ส่วนตน โดยไม่ยอมฝ่ายตรงข้าม กลับเป็นสถานการณ์ ที่ทั้งคู่ ต้องสูญเสียมากที่สุด ในขณะที่การเจรจาโดยยอมแลก ผลประโยชน์บางส่วน กลับส่งผลให้ประโยชน์ร่วมที่ทั้ง สองฝ่ายได้รับเพิ่มขึ้นหลายเท่า และความขัดแย้งในทาง พรมแดน ควรพัฒนาไปเป็นพื้นที่เศรษฐกิจร่วมที่ไม่มี ใครเป็นเจ้าของเพียงลำพัง แต่ถือครองร่วมกันโดยมี กระบวนการตัดสินใจร่วมที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ ในแนวทางนี้ไม่เพียงแต่ควรใช้กับกรณีไทย-กัมพูชา

เท่านั้น หากแต่ยังใช้ได้กับพื้นที่ขัดแย้งอื่นๆ เช่น กัมพูชา-เวียดนาม หรือ ลิงคโปร์-มาเลเซียได้อีกด้วย

ส่วนประเด็นต่อมาที่ส่งผลในด้านบวกคือประเด็นการเมือง ความมั่นคงภายในประเทศที่มีลักษณะในเชิงบวกเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งสังเกตได้จากกราฟแสดงความเชื่อมั่นทางด้านความมั่นคงภายในประเทศโดยรวม ได้ดังนี้

แผนภาพ “ดัชนีความเชื่อมั่นทางความมั่นคงของประเทศโดยรวม”

ซึ่งหากมองถึงศักยภาพและความสามารถทางการเมือง ความมั่นคงแล้ว ประเทศไทยกล่าวได้ว่าไม่ได้ด้อยกว่าประเทศอื่นๆ ทั้งในแง่ของอุตสาหกรรม แรงงาน และทรัพยากร ประเทศไทยมีความพร้อมสำหรับการลงทุนร่วมกับต่างประเทศเป็นอย่างมาก เพียงแต่ปัจจัยการเมืองที่รุ่มร่ามมาตลอดช่วง 5-6 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยจึงไม่ได้รับการพิจารณาเพื่อขึ้นอันดับความน่าเชื่อถืออีกเลย แต่อย่างไรก็ตาม เสถียรภาพทางการเมืองหลังการเลือกตั้งของไทยที่ผ่านมา ต่างประเทศได้เข้ามามีบทบาทเป็นผู้สังเกตการณ์และพบว่าการเลือกตั้งผ่านไปได้ด้วยดี ซึ่งทำให้เกิดความเชื่อมั่นทางด้านการเมืองว่าน่าจะมีความสามารถในการบริหารประเทศและทำให้ประเทศเติบโต

ได้อย่างมั่นคงยิ่งขึ้น และจากนี้ต่อไปจะเป็นเช่นไร นับเป็นสิ่งที่น่าสนใจไม่น้อยเช่นกัน ในภาวะที่การเมืองรุ่มร่าอย่างมากที่สุดที่แบ่งฝ่ายกันอย่างชัดเจน ช่วงแต่นี้ต่อไปคงต้องดูว่านโยบายในรูปแบบใหม่ที่จะนำมาบริหารประเทศจะเป็นไปในทิศทางใด หากรัฐบาลใหม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าการดำเนินงานสามารถทำงานให้ประเทศดีขึ้นได้ และมีความชัดเจนด้านการบริหารงาน ปัญหาการเมืองไม่เข้ามาเป็นปัญหาในการบริหารงาน น่าจะมีโอกาสที่จะยกระดับความเชื่อมั่นของประเทศไทยให้เพิ่มขึ้นได้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการลงทุน และต้องรอดูถึงเสถียรภาพทางการเมืองและความสมบูรณ์ของประเทศไทย ว่ารัฐบาลใหม่จะสามารถนำพาประเทศให้เพิ่มอันดับความน่าเชื่อถือและจะมีทิศทางเพื่อเป็นการยกระดับฐานะความน่าเชื่อถือทางด้านการเมือง ความมั่นคงภายในประเทศเพื่อเสริมความแข็งแกร่งบนถนนสายอาเซียนในอนาคตได้อย่างมีเสถียรภาพต่อไปได้หรือไม่.....

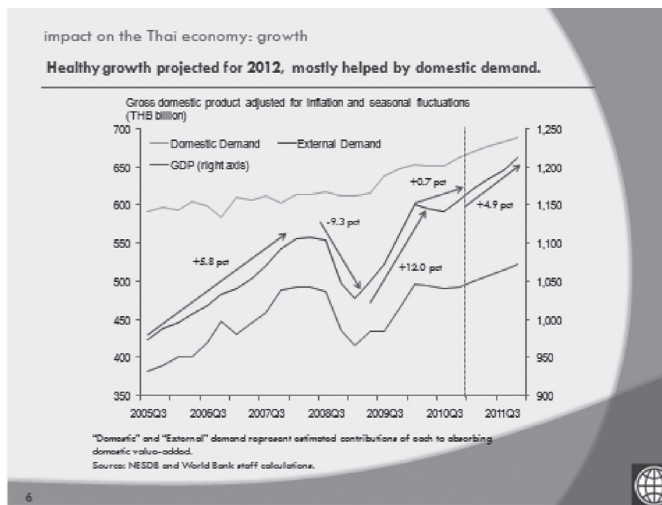
มิติทางด้านเศรษฐกิจ

พบว่าเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2554 ที่ผ่านมา World Bank wfh ได้มีการปรับระดับประเทศไทยในการเพิ่มความเชื่อมั่นทางเศรษฐกิจ จากประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับล่างให้อยู่ในเกณฑ์ปานกลางระดับสูง โดยขณะนี้ไทยมีรายได้ประชาชาติต่อหัวเฉลี่ยอยู่ที่ 4,210 เหรียญสหรัฐ/ปี ($\approx 125,756$ บาท/ปี) เพิ่มขึ้นจากเดิมเกือบสองเท่า ทำให้ประเทศไทยอยู่ในกลุ่มที่ 3 จากการจัดกลุ่มประเทศเป็น 5 กลุ่มด้วยกัน ดังตารางต่อไปนี้

กลุ่มประเทศ <จำนวนประเทศ>	รายได้ประชาชาติต่อหัว : GNI per capital (บาทต่อปี)	ตัวอย่างประเทศ
1. รายได้ต่ำ (Low - income economies) <35 ประเทศ>	29,989 หรือน้อยกว่า (\$ 1,005 or less)	อัฟกานิสถาน, พม่า, เนปาล, กัมพูชา, เกาหลีเหนือ, สาธารณรัฐทาจิกิสถาน
2. รายได้ปานกลางระดับล่าง (Low-middle – income economies) <56 ประเทศ>	30,019 – 118,614 (\$ 1,006 - \$ 3,975)	อาร์เมเนีย, ภูฏาน, ศรีลังกา, เติร์กเมนิสถาน, อิรัก, มองโกเลีย, จอร์เจีย, ปากีสถาน, เยเมน, อินโดนีเซีย, ฟิลิปปินส์, เวียดนาม
3. รายได้ปานกลางระดับสูง (Upper-middle–income economies) <54 ประเทศ>	118,662 - 366,337 (\$ 3,976 - \$ 12,275)	ไทย, จีน, อิหร่าน, อาเซอร์ไบจาน, สหพันธรัฐรัสเซีย, คาซัคสถาน, เลบานอน, มาเลเซีย, มัลดีฟส์, ตุรกี
4. รายได้สูง (Hight-income economies) <70 ประเทศ>	366,316 (\$ 12,276 or more)	สิงคโปร์, ญี่ปุ่นโอมาน, บาห์เรน, กาตาร์, ซาอุดีอาระเบีย, อิสราเอล, คูเวต
5. สมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทาง เศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development: OECD) รายได้สูง (Hight-income OECD members) <31 ประเทศ>		สหรัฐอเมริกา, อังกฤษ

ที่มา : <http://data.worldbank.org/about/country-classifications/country-and-lending-groups>

จากตารางดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าถึงแม้ไทยจะได้รับการยอมรับในความสามารถทางเศรษฐกิจในช่วงเวลาที่ผ่านมาว่ามีการจัดการกับเศรษฐกิจมหภาคอย่างระมัดระวัง มีระบบการคลังที่เข้มแข็ง หนี้สาธารณะและอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับต่ำ และยังสามารถดึงดูดนักลงทุนให้เข้ามาลงทุนในประเทศได้อย่างต่อเนื่องแล้ว **ยังถือได้ว่ามีแนวโน้มความเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้นกว่ามิติในด้านอื่นๆ** เพราะมีอัตราการขยายตัวของประชากรสูงมาก ทำให้ความต้องการใช้สินค้า อุปโภคและบริโภคมีมากขึ้น อีกทั้งมีสินค้าเกษตร ที่เป็นที่ต้องการของทั่วโลก เช่น ข้าว ยางพารา ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จึงมีความน่าจะเป็นในการเข้ามาลงทุนมากที่สุด และในภาคส่วนของอาเซียนพบว่า มีศักยภาพการแข่งขันของอาเซียนภายในตลาดโลกที่มีระดับทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมหนทางการก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนให้มีความแข็งแกร่ง และประเทศไทยก็ถือได้ว่ามีศักยภาพมากกว่าอีกหลายๆ ประเทศในอาเซียนด้วยกัน (ตามแผนภาพกราฟดังกล่าว)

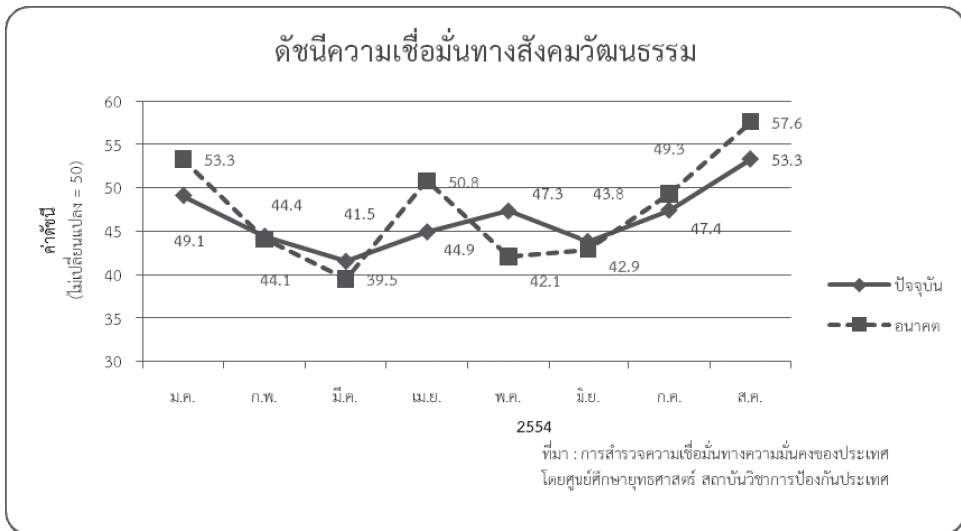

แหล่งที่มา : World Bank Economic Prospects Group and staff calculations

จากแผนภาพกราฟดังกล่าว สรุปได้ว่าเส้นกราฟมีทิศทางพุ่งสูงขึ้น อาจเป็นไปได้ว่าประเทศไทยได้เร่งให้ความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง อันอาจส่งผลต่อเนื่องต่อการส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งจะสะท้อนถึงการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนว่าจะสามารถช่วยให้ไทยสามารถขยายการค้าและการลงทุนทั้งภายในภูมิภาคและระหว่างภูมิภาคได้เพิ่มมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามข้อตกลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้นนอกจากส่งผลกระทบทางบวกแล้ว โอกาสที่ประเทศ

ไทยจะได้รับผลกระทบทางลบก็อาจเกิดขึ้นได้เสมอด้วยเช่นกัน ดังนั้นการเตรียมความพร้อมของภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะช่วยบรรเทาผลกระทบทางลบต่างๆ ให้เบาบางลงไปได้ และสร้างโอกาสจากการลดอุปสรรคทางการค้าและการลงทุนต่างๆ ลงเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในสาขาที่ไทยมีความพร้อมและมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง

มิติทางด้านสังคม วัฒนธรรม

แผนภาพ “ดัชนีความเชื่อมั่นทางความมั่นคงด้านสังคม วัฒนธรรม”

สามารถอธิบายได้ว่าสภาพของสังคมไทยมีลักษณะไม่คงที่มากนัก เป็นไปได้ว่าสังคมไทยกำลังอยู่ในภาวะของการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว จากปรากฏการณ์การรวมตัวของกลุ่มประเทศต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้นโดยยึดหลักการความมั่นคงของประเทศเป็นแกนหลัก โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจที่มีความรวดเร็วมากที่สุด ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านอื่นๆ ตามไปด้วย อาทิเช่น การศึกษา การสาธารณสุข และการเมืองการปกครอง เป็นต้น ประกอบกับพัฒนาการทางการสื่อสารที่เป็นไปอย่างรวดเร็วมีส่วนทำให้การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมมีมากขึ้นตามไปด้วย

ข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่ ประชาคมอาเซียน 2558

จากการพิจารณาถึงขีดความสามารถของประเทศไทย ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ได้มาซึ่งข้อเสนอแนะในการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยสู่ ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 ผ่านการดำเนินงานตามแผนงานหลักของ 3 เสา ประชาคมอาเซียน ได้ดังนี้

1. แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง อาเซียน (APSC Blueprint) พบว่ามี 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้ คือ

1.1 การพัฒนากฎบัตรอาเซียนและการศึกษาถึงช่วงโหว่และข้อเสีย ที่อาจเกิดขึ้นกับไทย : ระบบเชิงเกนวิซ่า

การเปิดเสรีอาเซียนที่จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในปี 2558 นั้น ส่งผลให้เกิดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจมากขึ้น และไม่สามารถเลี่ยงได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการเตรียมตัวเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงการเปิดเสรีอาเซียนที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้การเปิดเสรีจะทำให้บรรษัทข้ามชาติเข้ามา

เอาประโยชน์จากสมาชิกอาเซียนมากกว่าบรรษัทจากอาเซียนด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจในระดับกลางและระดับย่อม หรือเอสเอ็มอี (SMEs) นอกจากนี้การข้ามประเทศอย่างเสรีก็อาจเกิดปัญหาในเรื่องของอาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ และแรงงานข้ามชาติ เพราะฉะนั้นทุกภาคส่วนจึงต้องมีการทำการศึกษาถึงช่วงโหว่และข้อเสียที่อาจเกิดขึ้นกับไทย อย่างไรก็ตาม กฎบัตรอาเซียนยังคงต้องมีการพัฒนาด้วยเช่นกัน แม้ปัจจุบันอาเซียนจะมีการประกาศใช้กฎบัตรแล้ว แต่การบังคับใช้นั้นก็ยังไม่มีการดำเนินการดำเนินงานที่ชัดเจนจากประเด็นสำคัญต่างๆ เช่น เรื่องสิทธิมนุษยชน การเคารพอธิปไตย การระงับข้อพิพาท เป็นต้น แต่ทั้งหมดเหล่านี้ก็ยังไม่ได้มีการดำเนินการดำเนินงานตามข้อตกลงของอาเซียนที่ชัดเจน เช่น เรื่องปัญหาเขตแดน การส่งผู้ร้ายข้ามแดน อีกทั้งรายละเอียดของกระบวนการระงับข้อพิพาทและรายละเอียดของการดำเนินการต่างๆ ในกฎบัตรอาเซียนนั้นต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนถึงข้อกำหนดทางเศรษฐกิจโดยตรงอีกด้วย

1.2 ผลิตนักรกฏหมายระหว่างประเทศเพื่อรองรับกับอาเซียน :
การเปิดเสรีอาเซียนปี 2558 ผลกระทบต่อพัฒนาการกฎหมายไทย

มาตรา 190 เป็นปัญหาโดยตรงต่อไทยกับอาเซียน เนื่องจาก

มาตรา 190 ในรัฐธรรมนูญไทยฉบับปัจจุบัน ที่ระบุว่าการทำงานสนธิสัญญาระหว่างประเทศต้องผ่านความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและต้องชี้แจงต่อรัฐสภานั้น ถือเป็นอุปสรรคสำคัญสำหรับประเทศไทยที่ทำให้การดำเนินการต่างๆ ของไทยกับอาเซียนนั้นเดินหน้าไปได้ช้ามาก เพราะฉะนั้นกฎหมายตัวนี้ก็ต้องมีการปรับเพื่อให้สอดคล้องกับการก้าวสู่การเปิดเสรีอาเซียน และด้วยไทยได้มีการวางเป้าหมายสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ และนโยบายการเปิดเสรีก็เป็นส่วนหนึ่งของการรวมตัวเป็นประชาคม ดังนั้นการเปิดเสรีของประชาคมอาเซียนที่กำลังจะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบนั้น ถือเป็นประเด็นที่มีการถกเถียงกันมาเป็นเวลานาน และยิ่งส่งผลต่อกฎหมายของชาติสมาชิกอาเซียนรวมทั้งกฎหมายของประเทศไทย หากแต่นักกฎหมายระหว่างประเทศของไทยในปัจจุบันนั้นยังมีไม่เพียงพอ ความพร้อมของไทยจึงต้องมีการผลิตนักกฎหมายไทยเพิ่ม อีกทั้งยังต้องเรียนรู้กฎหมายระหว่างประเทศและต้องมีพื้นฐานในการทำความเข้าใจเรื่องอาเซียนได้พอสมควร เพื่อผลิตนักรกฏหมายระหว่างประเทศรองรับกับการเกิดของอาเซียน เพื่อวางเป้าหมายสู่การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ และนโยบายการเปิดเสรีก็เป็นส่วนหนึ่งของการรวมตัวเป็นประชาคม ทั้งนี้กฎหมายของประเทศไทยเปรียบได้ว่า “อาเซียนเป็นเสมือนแกนหลักในการปรับตัวสู่สังคมโลกยุคใหม่” ดังนั้น การแข่งขันจึงมีมากขึ้น และคาดว่าจะส่งผลต่อพัฒนาการของกฎหมายไทย ด้วยข้อตกลงต่างๆ ของอาเซียนนั้น ผู้กโยงกับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ และผูกมัดประชากรกว่า 600 ล้านคน เมื่อเป็นเช่นนี้ กฎหมายจึงต้องวางอยู่บนพันธะที่ผูกพันอยู่กับความเป็นอาเซียน ที่ประเทศสมาชิกล้วนมีความหลากหลายทั้งทางด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ ศาสตร์ และ สังคม วัฒนธรรม

1.3 ปลูกฝังจริยธรรมบนพื้นฐานของประชาธิปไตย : ภาวะ

ถดถอยของผู้นำทางการเมืองของไทย

การเมืองไทยถือเป็นสถานการณ์ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่มั่นคง แต่วัฒนธรรมนี้กำลังสลายตัวลงอย่างรวดเร็ว ในขณะที่การเมืองไม่มีความมั่นคง เพราะคุณภาพของนักการเมือง-พรรคการเมือง โดยเฉพาะส่วนแกนที่คุมอำนาจอยู่ในทุกพรรคต่างเป็นแกนที่มีคุณภาพไม่เพียงพอ และเต็มไปด้วยผลประโยชน์อันคับแคบเฉพาะตัวเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นสถานการณ์ทางการเมืองไทยในปัจจุบันและในระยะเวลา 4 ปีข้างหน้าที่น่าจะมีผลกระทบต่อการก้าวเข้าสู่วงล้อมประชาคมอาเซียนของไทย คือ การเมืองไทยจะยังถูกดำเนินการเพื่อแสวงหาผลประโยชน์กับระบบเศรษฐกิจระดับชาติและนานาชาติ โดยเน้นการหาผลประโยชน์จากธุรกิจขนาดใหญ่ สัมปทานในลักษณะที่แบ่งปันผลประโยชน์ที่พยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้งซึ่งกันและกัน อย่างไรก็ตามการเมืองไทยในอนาคตคงต้องอาศัยทักษะในการจัดการเพื่อเป็นการปลูกฝัง “คนหน้าใหม่” หรือผู้ที่เข้ามาดำเนินงานภายในให้เกิดจริยธรรมสร้างประเทศให้เป็นไปตามระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพื่อเน้นการสร้างผลประโยชน์แก่มวลมนุษยชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

ด้วยคาดการณ์แนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของประเทศไทยต่อการดำเนินงานแผนการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) ในปี 2558 ดังกล่าวข้างต้นนี้ พบว่าประเด็นหลักเป็นประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคโดยตรง ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการเตรียมความพร้อมในการยกระดับความร่วมมือระหว่างของทุกภาคส่วนทำภายในประเทศและนอกประเทศ อีกทั้งควรปรับทัศนคติต่อกันในเชิงแข่งขันและการแข่งขันชิงความเป็นผู้นำ เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกในเรื่องผลประโยชน์ของภูมิภาค (Regional Interest) แต่ในทางกลับกันใช้ว่าจะมีผลกระทบเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เพราะจุดแข็งที่สามารถนำประเทศไทยก้าวสู่สังคมของอาเซียนได้นั้นก็คือ ขอบเขตในการร่วมมือกันระหว่างอาเซียนเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี อันจะเป็นการส่งเสริมขีดความสามารถของไทยต่อความเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

2. แผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) พบว่ามี 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 การเตรียมความพร้อมคลังสมองทางอาชีพ : วิกฤติการศึกษา

ไทยบนถนนสายอาเซียน

ด้วยการศึกษาไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรุนแรง ต้องไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนี้มากกระชากลากเราไปอย่างทุลักทุเล ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อม โดยเฉพาะคลังสมองทางด้านอาชีพ ต้องตามให้ทัน และยืดหยุ่นปรับตัวให้รับต่อสถานการณ์ได้ อนาคตประเทศไทยในทิศทางของประชาคมอาเซียนจะสามารถเดินทางและขยายธุรกิจได้อย่างอิสระมากขึ้น แม้จะเป็นข้อดีแต่ก็ยังมีข้อที่น่าเป็นห่วง คือ การแข่งขันด้านแรงงานจะสูงขึ้น โดยใช้ฐานภาคส่วนของสถานศึกษา ดังนั้นจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมการพัฒนาด้านวิชาการให้พร้อมก่อนการเปิดเสรีอาเซียน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับคนในประเทศ ในขณะที่นักเรียนและนักศึกษาต้องปรับตัวให้พร้อมสำหรับการแข่งขันกับแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียน นอกจากนี้ในระดับอุดมศึกษา ต้องมีการเพิ่มจำนวนวิชาบังคับภาษาอังกฤษให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มศักยภาพของนักศึกษาไทยให้ทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ รวมทั้งภาษาท้องถิ่น เนื่องจากอาเซียนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการประสานงาน ส่วนภาษาท้องถิ่น ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร และอำนวยความสะดวกต่อประชาชน และนักท่องเที่ยวของสมาชิก นอกจากนี้ประเทศไทยต้องกลับมาพิจารณาด้านอาชีพโดยทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่ต้องเฝ้าระวังและเตรียมพร้อมอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากผลวิจัยพบว่าประเทศไทยมีการรับรู้และเตรียมพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอยู่ในอันดับที่ 8 ซึ่งต่ำมากแตกต่างจากประเทศเพื่อนบ้านอย่างประเทศลาวที่อยู่ในอันดับ 1 ถือเป็นการเตรียมตัวที่ดี นอกจากนี้ยังพบว่า การรับรู้ภาษาอังกฤษของคนไทยในปัจจุบันมีศักยภาพต่อยกกว่าประเทศลาว ดังนั้นไทยจึงต้องเปลี่ยนทัศนคติเดิมหันกลับมาพัฒนาตนเองให้มากขึ้น โดยให้ภาษาอังกฤษกลายเป็นภาษากลางของอาเซียน ดังนั้นบุคลากร และนักศึกษาของไทย จะต้องเพิ่มทักษะทางด้านภาษาอังกฤษให้สามารถสื่อสารได้ ต้องไม่เพียงแค่อ่านออก เขียนได้ แต่ยังสามารถสนทนาโต้ตอบได้ดี และถูกต้อง

2.2 ย้บยั้งภาวะแรงงานสมองไหล : การเคลื่อนย้ายแรงงาน/

บริการอย่างเสรี

สร้างบัณฑิตให้สามารถแข่งขันได้ในอาเซียน เป็นที่น่าสังเกต

ว่าในอนาคตวิศวกรต่างชาติจากประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย เวียดนาม พม่า และ กัมพูชา มีแนวโน้มจะย้ายมายังไทยได้ แรงงานไทยอาจถูกแย่งงานเพราะเกิดการเคลื่อน

ย้ายแรงงาน/บริการอย่างเสรี ดังนั้นคณะกรรมการ วิชาชีพ สภาวิชาชีพของไทย ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องต่อการ ดำเนินงานหลัก ต้องมีการเตรียมการรองรับผลกระทบนี้ อย่างเร่งด่วน ทั้งนี้บริษัทข้ามชาติจะเป็นตัวเร่งในการ เคลื่อนย้ายแรงงาน เนื่องจากต้องตอบสนององความ ต้องการของตัวเองและมีข้อมูลที่ชัดเจนในเรื่องคุณภาพ ของแรงงานและความสามารถเฉพาะทางที่ต้องการ และจะเป็นไปได้หรือไม่ว่ารัฐบาลจะมีการปรับค่าแรงขึ้น ต่ำ ให้มีอัตราเท่ากันทั้งประเทศ เพื่อจูงใจให้แรงงาน ต่างๆ ทำงานในถิ่นฐานบ้านเกิดของตนเองให้มากขึ้น เพื่อลดการย้ายเข้าไปทำงานตามเมืองใหญ่หรือกรุงเทพฯ และลดการเดินทางไปทำงานต่างประเทศ เพราะหาก แรงงานภาคอื่นๆ มุ่งงานที่ดีทำในถิ่นฐานบ้านเกิดจะ เท่ากับเป็นการพัฒนาชนบทให้เจริญทัดเทียมกันทั้ง ประเทศ ซึ่งเป็นหนทางหนึ่งที่น่าจำเป็นต้องพัฒนาระบบ

Logistics ให้มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รัฐและท้องถิ่นต้องมีความชัดเจนกับการใช้พื้นที่ อุตสาหกรรมด้านการเกษตร รวมทั้งที่อยู่อาศัยหรือด้านการท่องเที่ยว

2.3 การลดหรือจำกัดความขัดแย้ง : สถานการณ์เปลี่ยนสนาม

การค้า เป็นสนามรบ

อย่างไรก็ตามสิ่งที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดขณะนี้อยู่ใน ประเด็นที่ว่า “สถานการณ์เปลี่ยนสนามการค้า เป็นสนามรบ” จากการคาดการณ์ว่าจีน จะก้าวมาเป็นมหาอำนาจทางเศรษฐกิจอันดับหนึ่งของโลกแซงหน้าสหรัฐฯ ในปี 2559 หลังประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเกิดขึ้นหนึ่งปี ดังนั้นหากลองจินตนาการดูว่า ภูมิภาค แถบนี้จะมีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงเพียงใด หากสามารถรักษาสันติภาพและเสถียรภาพ ในภูมิภาคนี้ไว้ได้อย่างดี แต่การรบกัันระหว่างทหารไทยกับกัมพูชาอาจทำให้ภาพพจน์

ของอาเซียนได้รับความเสียหาย ซึ่งขณะนี้ อาจะยังไม่ถึงขั้นที่ส่งผลต่อความมั่นใจต่อการเดินทางสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 แต่ผลกระทบทางเศรษฐกิจ การค้าการลงทุนก็เกิดขึ้นบ้างแล้ว เนื่องจากการปิดด่านทางสุรินทร์และศรีสะเกษ เพื่อความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งผลกระทบในเบื้องต้นขณะนี้ถือว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ใดๆ ต่อเศรษฐกิจไทยโดยภาพรวม ดังตารางการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ต่อไปนี้

ตารางการค้าชายแดนไทย – กัมพูชา

รายการ	2552	2553	2553	2554	การเปลี่ยนแปลง
			(ม.ค.)	(ม.ค.)	54/53 (ม.ค.)
มูลค่าการค้า	45,373.6	55,411.0	4,426.6	5,266.2	19.0
การส่งออก	42,878.7	51,112.7	4,141.3	4,560.3	10.1
การนำเข้า	2,494.9	4,298.3	285.3	705.9	147.4
ดุลการค้า	40,383.8	46,814.4	3,856.0	3,854.4	

จากตารางข้างต้น พบว่า ปริมาณการค้าตามแนวชายแดน แม้จะเป็นสัดส่วนที่สูงถึงเกือบ 70% ของมูลค่าการค้าระหว่างไทยกับกัมพูชา แต่การค้ายังกระจุกตัวอยู่แถบจังหวัดสระแก้วและตราดซึ่งไม่ใช่พื้นที่ปะทะ แต่ความน่าเป็นห่วงจะเป็นเรื่องของการปลูกกระแสด้านนิยาม (แบบคลั่งชาติ) ในกัมพูชามากกว่า เพราะอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในฐานะสมาชิกประชาคมอาเซียนด้วยกัน ซึ่งหากไทยปลูกกระแสด้านนิยามบ้าง สถานการณ์ก็จะไปกันใหญ่ เพราะการจะเป็นประชาคมอาเซียนต้องคิดไปไกลกว่าความเป็นรัฐชาติแบบลัทธิชาตินิยม ด้วยปลายศตวรรษที่ 18 ต่อเนื่องจนถึงกลางศตวรรษที่ 19 เพราะเวลานี้เราอยู่ในศตวรรษที่ 21 ยุคสมัยของภาวะไร้พรมแดน ดังนั้นการเปิดเสรีและการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันและสันติภาพ ความขัดแย้งไทย กัมพูชา จะเป็นอุปสรรคสำคัญต่อแนวคิดแบบไร้พรมแดน อย่างไรก็ตามความขัดแย้งไทย กัมพูชา

ถือเป็นบททดสอบหนึ่งว่า อาเซียนคงจะต้องกลายเป็นแนวทางในการฟื้นฟูความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่ทั้งนี้ในเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของไทยนั้นความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน เป็นเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้นประเด็นของอาเซียน ซึ่งถือเป็นเวทีที่สำคัญมากสำหรับไทย และไทยเองถือได้ว่าเป็นผู้ผลักดันที่จะทำให้มีอาเซียนเกิดขึ้นมาในตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ทั้งอาเซียนยังให้ประโยชน์ต่อไทยเป็นอย่างมาก เพราะประเทศไทยเพียงประเทศเดียวจะออกเสียงได้ในเวทีโลก เสียงของเราอาจเบาเกินไป ดังนั้นเมื่อมีการรวมประเทศกัน เสียงของเราก็จะดังขึ้น มีตลาดเดียวกันที่ใหญ่ขึ้น ซึ่งในขณะนี้ อาเซียนเป็นประเทศคู่ค้าที่สำคัญที่สุดของไทย และสิ่งที่ทั้งสองประเทศจะทำเฉพาะหน้าในเวลานี้ได้คือ ทั้งสองฝ่ายต้องจำกัดขอบเขตความขัดแย้ง และใช้มาตรการทางการทูต (Diplomatic Strategy) แทนมาตรการทางการทหาร ขณะเดียวกัน ไทยเราต้องประเมินสถานการณ์ให้ออกและไม่หลงเล่นตามเกม ที่ยั่ววูให้เกิดความรุนแรงตามแนวชายแดนเพื่อนำเรื่องข้อพิพาทดินแดนสู่การหารือในระดับพหุภาคีที่ประชุมอาเซียนและคณะมนตรีความมั่นคงแห่งสหประชาชาติ หรือ (UNSC) หากการปะทะตามแนวชายแดนไม่ลุกลามเป็นสงคราม ประชาคมอาเซียน 2558 น่าจะยังเดินหน้าต่อไปได้โดยไม่สะดุด หากลุกลามเป็นสงครามก็เชื่อแน่ว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคงสะดุดเป็นแน่.....

ด้วยการคาดการณ์แนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของประเทศไทยต่อการดำเนินงานแผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ในปี 2558 ดังกล่าวข้างต้นนี้ พบว่าประเด็นหลักที่ส่งผลกระทบต่อประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคือปัญหาด้านคุณภาพของแรงงาน และความขัดแย้งต่อประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการเตรียมความพร้อมด้านการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและการพัฒนาคุณภาพสินค้ารวมถึงเทคโนโลยีต่างๆ ตลอดจนเพิ่มปริมาณและคุณภาพของสินค้าให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย และดำเนินยุทธศาสตร์ทางการทูต (Diplomatic Strategy) แทนยุทธศาสตร์ทางการทหารเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานของอาเซียน และเพื่อเป็นการสะท้อนขีดความสามารถของไทยจากการที่ได้มีการเสนอและผลักดันให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน เพื่อให้อาเซียนรวมตัวเป็นตลาดเดียว มีการลดหรือยกเลิกภาษีสินค้าส่งออกระหว่างประเทศสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. แผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) พบว่ามี 1 ประเด็น ดังต่อไปนี้

3.1 ปลูกฝังการเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรมซึ่งกัน และกัน : ความหลากหลายทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประเทศ

ประเทศไทยที่ถือเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียนควรมีการศึกษาวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก โดยเฉพาะประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ด้วยเป็นการยากที่จะสร้างความเข้าใจและการปฏิบัติต่อประชาชนเหล่านั้นได้ในระยะเวลาอันสั้นได้อย่างถูกต้อง ด้วยตระหนักในความไม่สมดุลย์ของ 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะบนเส้นทางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่มุ่งไปสู่การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว การเปิด “เสรี” ทางการค้า บริการ การลงทุนและแรงงาน ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อชีวิตประจำวันของผู้คนในยุคการผลิตข้ามพรมแดน และอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ที่ถือเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ ทั้งนี้ ประชาชนในประเทศสมาชิกอาเซียนจึงต้องมีการปรับตัวเข้าหากัน เพื่อให้สามารถเริ่มต้นเดินไปในทิศทางเดียวกันได้ และจะนำไปสู่การปรับระบบและเงื่อนไขต่างๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพราะใน 365 วันของอาเซียน จะมีการหมุนเวียนความหลากหลายไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับประเทศไทยที่ต้องทบทวนกระบวนการมีส่วนร่วมในการอยู่ร่วมกันด้วยความเคารพ และให้เกียรติซึ่งกันและกัน รวมไปถึงการเปลี่ยนถ่ายวัฒนธรรม (Cultural exchange) เพื่อก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองด้วยกันและป้องกันความขัดแย้งระหว่างประเทศที่อาจจะเกิดขึ้นได้

ด้วยการคาดการณ์แนวโน้มที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถของประเทศไทยต่อการดำเนินงานแผนการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint) ในปี 2558 ดังกล่าวข้างต้นนี้ พบว่าประเด็นหลักที่ส่งผลกระทบต่อประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียนคือ ความหลากหลายทางอัตลักษณ์ของอาเซียน เพราะจุดอ่อนของเสาหลักนี้อยู่ตรงที่แต่ละประเทศยังมีความแตกต่างกันอย่างมาก ทั้งในเรื่องของระบบการเมือง ความมั่นคง ระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ศาสนาและเชื้อชาติ ดังนั้นประเทศไทยจึงควรมีการเตรียมความพร้อมในการสร้างประชาคม โดยมีอัตลักษณ์ร่วมกันอย่างแท้จริง ทั้งนี้การสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน จะเน้นการสร้างความรู้สึกของการอยู่ร่วมและส่งเสริมความ

เป็นเอกภาพในความแตกต่าง ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิก เกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ศาสนา และอารยธรรม ส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ของอาเซียน เพื่อให้ประชาชนรับรู้และเข้าใจด้านประวัติศาสตร์ของภูมิภาคที่เป็นหนึ่งเดียว และค้นหาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอาเซียน และสร้างอาเซียนที่มีประชาชนเป็นแกนนำ โดย สนับสนุนทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมในกระบวนการสร้างประชาคม เพื่อสะท้อนถึงความ พยายามในการลดความขัดแย้งระหว่างชาติสมาชิก ซึ่งสัมพันธ์กับอุดมการณ์ชาตินิยม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การดำเนินงานของอาเซียน และเพื่อเป็นการสะท้อนขีดความสามารถ ของไทยจากการที่ได้มีการสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือต่ออาเซียนเพื่อการพัฒนา สังคมและทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีทัดเทียมกับประชาชนในประเทศ ที่พัฒนาแล้ว

ท้ายที่สุด ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ด้วยตระหนักถึงจุดเปลี่ยน ของประเทศไทยทั้งในเชิงบวกและเชิงลบที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ต่อการก้าวขึ้นสู่สังคมโลก แห่งอาเซียนในปี 2558 จึงขอแนะนำเสนอบทสรุปจากประเด็นต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นสำหรับ การเตรียมความพร้อม เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของประเทศไทยบนเวทีแห่งอาเซียน ที่ผ่าน กระบวนการวิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ดังบทสรุปต่อไปนี้

สรุปภาพรวมแนวทางการเตรียมความพร้อมของไทย สู่ประชาคมอาเซียน 2558

สรุปภาพรวมแนวทางการเตรียมความพร้อมของไทยบนเส้นทาง สู่ประชาคมอาเซียน 2558

➤ ทำความเข้าใจต่อประชาชนของประเทศสมาชิกต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

➤ ปลุกฝังการสร้างค่านิยมและแนวปฏิบัติร่วมกันของอาเซียนในด้านต่างๆ เช่น การไม่ใช้กำลัง ยึดหลักสันติวิธี และการไม่ใช้อาวุธนิวเคลียร์ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เพื่อสร้างความสงบ สันติภายในภูมิภาค

➤ การสร้างขีดความสามารถของอาเซียนในการเผชิญกับภัยคุกคามทางความมั่นคง บนพื้นฐานความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนการประสานจัดทำข้อมูลกลางในส่วนของอาชญากรรมข้ามชาติในอาเซียน เพื่อแก้ไขปัญหาการก่อการร้าย การค้ายาเสพติด การประทุพติพิตกฎหมาย และอาชญากรรมข้ามชาติ

➤ เน้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางด้านความมั่นคง เพื่อสร้างความไว้วางใจและป้องกันความขัดแย้งที่รุนแรง

➤ ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมสำหรับบุคลากรในสาขาต่างๆ อาทิ ภาษาอังกฤษ และภาษาท้องถิ่น เนื่องจากอาเซียนใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการประสานงาน ส่วนภาษาท้องถิ่น ใช้สำหรับการติดต่อสื่อสาร และอำนวยความสะดวกต่อประชาชน และนักท่องเที่ยวของสมาชิก

➤ ศึกษาตัวบทกฎหมายของสมาชิกแต่ละประเทศ เนื่องจากมีความแตกต่างกัน เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างความร่วมมือ และป้องกันความขัดแย้งระหว่างประเทศ

➤ ศึกษาวัฒนธรรมของสมาชิก โดยเฉพาะประเทศที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างความเข้าใจ และการปฏิบัติต่อประชาชนเหล่านั้นได้อย่างถูกต้อง

ในภาพรวมของประเทศไทยต่อการเป็นส่วนหนึ่งของศูนย์กลางความเชื่อมโยงของอาเซียน (Thailand Hub of Connectivity) สรุปได้ว่าไทยจะได้รับผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในภาพรวมอย่างจริงจังและต่อเนื่องเพื่อเชื่อมโยงอาเซียนมาสู่ไทยแบบรอบด้านจะทำให้ไทยสามารถขับเคลื่อนไปสู่การพัฒนาในทุกมิติ การเร่งแก้ไขปัญหาทั้งจากภายในและภายนอกประเทศโดยการเร่งเสริมสร้างภาวะเสถียรภาพทางการเมืองและพัฒนาเศรษฐกิจในเชิงบูรณาการเพื่อฟื้นฟูภาพลักษณ์และสร้างความไว้วางใจที่ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะดึงดูดความสนใจและความเชื่อมั่นจากมิตรประเทศอย่างต่อเนื่อง และอาจเป็นไปได้ว่าในอนาคตจะถือเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อไทยในฐานะที่เป็นหนึ่งในอาเซียนที่สามารถเป็นผู้ถ่วงดุลอำนาจในภูมิภาคก็เป็นได้.....

Reference

แหล่งข้อมูลประกอบ

- กระทรวงการต่างประเทศ. 2553. ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) : <http://www.mfa.go.th/internet/document/1808.doc/>.
- กระทรวงการต่างประเทศ พิมพ์ครั้งที่ 1 ตุลาคม 2553 แผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน
- กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ 2553. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนคืออะไร มีเป้าหมายอย่างไร และไทยได้ประโยชน์อย่างไร : http://hq.prd.go.th/prTechnicalDM/ewt_news.php?nid=563/.
- การศึกษา : การสร้างประชาคมอาเซียน 2558 ; กระทรวงศึกษาธิการ
- กองวิจัยตลาดแรงงาน ฝ่ายวิเคราะห์ตลาดแรงงาน. เงื่อนไขเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีใน ประชาคมอาเซียน, กรุงเทพฯ : กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2553.
- เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน : ผลกระทบอย่างไรต่อไทย รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญา เลื่อนฉวี
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. (ร่าง) ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559). กรุงเทพฯ : สหมิตรพรีนติ้งแอนด์พับลิชิ่ง, หน้า 73.
- สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. ความเห็นและข้อเสนอแนะ เรื่อง “แนวทางการปฏิรูปประเทศไทยท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลง”. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, หน้า 271-272.
- เศรษฐกิจพอเพียง : <http://th.wikipedia.org/wiki/เศรษฐกิจพอเพียง>.
- ประกายรังสี : ผลกระทบประชาคมอาเซียน 2558
- ประชาคมอาเซียน นายอาคม เติมพิทยาไพสิฐ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2554 บรรยายให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
- ดร.สุริยา จินดาวงษ์ : ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 โอกาสและความท้าทายของไทย
- ผู้อำนวยการกองอาเซียน 1 กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ
- รายงานผลการสำรวจดัชนีชี้วัดทางความมั่นคงของประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ห้วงมกราคม 2554-เมษายน 2554

รายงานผลการสำรวจดัชนีชี้วัดทางความมั่นคงของประเทศ ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์
สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ ห้วงพฤษภาคม 2554 – สิงหาคม 2554

ธิดารัตน์ โชคสุชาติ* ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน : ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของ
ไทย Asian Economic Community : Importance and Thai Preparations ปีที่ 14 ฉบับที่ 27 กรกฎาคม-ธันวาคม 2553 วารสาร มจร. วิชาการ
ผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนที่บาหลี ตีพิมพ์ในไทยโพสต์ ฉบับวัน
พฤหัสบดีที่ 28 กรกฎาคม 2554

ดิเรณ พงศ์มพัฒน์, รศ.ดร., รศ.ดร.จุฑา มั่นสไพบูลย์, ผศ.สถิตพงศ์ ธนวิริยะกุล,
ผศ.ดร.ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์ โครงการวิจัย ผลกระทบของการเปิดการค้าเสรีต่อ
แรงงานไทย กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน 2544.

พรเทพ เบญญาอภิกุล GATS ความตกลงว่าด้วยการค้าบริการ โครงการ WTO Watch
(ฉบับกระแส องค์การการค้าโลก) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) 2548.
นักศึกษาลูกสูตรศึกษาศาสตร์ รุ่นที่ 7. (2554). แนวโน้มภาพในอนาคตประเทศไทย
ปี พ.ศ. 2558 (Thailand's Strategic Outlook 2015). กรุงเทพฯ : ศูนย์ศึกษา
ยุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

นักศึกษาลูกสูตรศึกษาศาสตร์ รุ่นที่ 6. (2553). ยุทธศาสตร์การสร้างความร่วมมือทาง
เศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศในอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง. กรุงเทพฯ : ศูนย์
ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ.

แนวทางการผลักดันภาคเอกชนไทย ในการใช้ประโยชน์จาก AEC : สุภัตต์ สงวนดีกุล ;
ผู้อำนวยการสำนักอาเซียน

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ 2553

บทบาทประเทศไทย ในการร่วมสร้างประชาคมอาเซียน : คุณหญิงลักษณา จันทร-
เลาหพันธ์ ; นายกสมาคมอาเซียน-ประเทศไทย. 15 ธันวาคม 2553

รายงานเศรษฐกิจและการเงิน เดือนกรกฎาคม ปี 2553

รายงานการวิจัยเรื่อง “แรงงานต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมายกับปัญหาความมั่นคง
แห่งชาติ ปัญหาสาธารณสุข สังคม และเศรษฐกิจ” วุฒิสภา 2546

รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2552). สู่ประชาคมอาเซียน 2558. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2553). สถานการณ์โลก ปี 2553 และแนวโน้มปี 2554.
กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.

- รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2554). ยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้.
กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2553). ยุทธศาสตร์ความมั่นคงแห่งชาติของสหรัฐฯ ปี 2010
ผลกระทบต่อโลก แหล่งที่มา <http://thepchatree.blogspot.com/2010/06/2010.html>.
- รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2553). ยุทธศาสตร์การค้าของสหรัฐฯ ต่อเอเชีย ปี 2010.
แหล่งที่มา http://thepchatree.blogspot.com/2010/06/2010_22.html.
- รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2553). ยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
(ตอนที่ 1). แหล่งที่มา <http://thepchatree.blogspot.com/2010/08/1.html>.
- รศ.ดร.ประภัสสร เทพชาตรี. (2553). ยุทธศาสตร์สหรัฐฯ ต่อเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
(ตอนที่ 2). แหล่งที่มา <http://thepchatree.blogspot.com/2010/09/2.html>.
- วิไลลักษณ์ ธิรณูทธิ “เปิดเสรีแรงงานต่างด้าว-ปัญหาที่รอการแก้ไข” สถาบันระหว่าง
ประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา 2550
- ส่วนความร่วมมืออาเซียน สำนักเศรษฐกิจการเกษตรระหว่างประเทศ 15 ตุลาคม 2550.
หมู่เกาะสแปรตลีย์ : จุดวาบไฟของสงครามความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ : น.อ. ภูซังค์
ประดิษฐ์ธีระ
- อภิญา เลื่อนฉวี รศ.ดร. กฎหมายการค้าระหว่างประเทศ กรุงเทพฯ : วิทยุชน 2552.
อาเซียนการศึกษา : กลไกขับเคลื่อนความเข้มแข็งแก่ประชาคมอาเซียน : สำนักความ
สัมพันธ์ระหว่างประเทศ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
- ไทยกับ AEC ในยุคสมัยแห่งเอเชีย ฝ่ายวิจัยธุรกิจ ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่ง
ประเทศไทย
- สำนักอาเซียน กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ AFTA (ASEAN Free Trade Area) &
AEC (ASEAN Economic Community) จากเขตการค้าเสรีอาเซียนสู่ประชาคม
เศรษฐกิจอาเซียน
- Strategic Update (ฉบับเดือน มกราคม 2554-ฉบับเดือน กรกฎาคม 2554)

เอกสารต่างประเทศ

Kwan S.Kim “Global Integration, Capital and Labor: A North-South Comparative Perspective” Economic Liberalization and Labor Markets, USA : Greenwood Press, 1988.

Parviz Dabir-Alai, Mehmet Odekon “Political Economy, Liberalization and Labor’s Absorption” Economic Liberalization and Labor Markets, USA: Greenwood Press, 1988, pp.13 – 24

Kwan S.Kim “Global Integration, Capital and Labor: A North-South Comparative Perspective” Economic Liberalization and Labor Markets, USA: Greenwood Press, 1988, pp. 25–40

Roadmap for an ASEAN Community 2009-2015

Understanding ASEAN: its Systems & Structures Yuyun Wahyuningrum : Oxfam International, Policy Advisor-ASEAN December 2009

แหล่งข้อมูลจาก Website :

<http://www.mfa.go.th>

<http://www.moc.go.th>

ASEAN POLITICAL-SECURITY COMMUNITY BLUEPRINT

I. INTRODUCTION

1. The ASEAN Political-Security Community has its genesis of over four decades of close co-operation and solidarity. The ASEAN Heads of States/Governments, at their Summit in Kuala Lumpur in December 1997 envisioned a concert of Southeast Asian nations, outward looking, living in peace, stability and prosperity, bonded together in partnership in dynamic development and in a community of caring societies.

2. To concretise the ASEAN Vision 2020, the ASEAN Heads of States/Governments adopted the Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II) in 2003, which establishes an ASEAN Community by 2020. The ASEAN Community consists of three pillars, namely the ASEAN Political-Security Community (APSC), the ASEAN Economic Community (AEC) and the ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC).

3. Conscious that the strengthening of ASEAN integration through accelerated establishment of an ASEAN Community will reinforce ASEAN's centrality and role as the driving force in charting the evolving regional architecture, the ASEAN Leaders at the 12th ASEAN Summit in the Philippines decided to accelerate the establishment of an ASEAN Community by 2015.

4. At the 13th ASEAN Summit in Singapore, the ASEAN Heads of States/Governments signed the ASEAN Charter, which marked ASEAN Member States' commitment in intensifying community-building through enhanced regional cooperation and integration. In line with this, they tasked their Ministers and officials to draft the APSC Blueprint, which would be adopted at the 14th ASEAN Summit.

5. The APSC Blueprint is guided by the ASEAN Charter and the principles and purposes contained therein. The APSC Blueprint builds on the ASEAN Security Community Plan of Action, the Vientiane Action Programme (VAP), as well as relevant decisions by various ASEAN Sectoral Bodies. The ASEAN Security Community Plan of Action is a principled document, laying out the activities needed to realise the objectives of the ASEAN Political Security Community, while the VAP lays out the measures necessary for 2004-2010. Both documents are important references in continuing political and security cooperation. The APSC Blueprint provides a roadmap and timetable to establish the APSC by 2015. The APSC Blueprint would also have the flexibility to continue programmes/activities beyond 2015 in order to retain its significance and have an enduring quality.

II. CHARACTERISTICS AND ELEMENTS OF THE APSC

6. It is envisaged that the APSC will bring ASEAN's political and security cooperation to a higher plane. The APSC will ensure that the peoples and Member States of ASEAN live in peace with one another and with the world at large in a just, democratic and harmonious environment.

7. The APSC shall promote political development in adherence to the principles of democracy, the rule of law and good governance, respect for and promotion and protection of human rights and fundamental freedoms as inscribed in the ASEAN Charter. It shall be a means by which ASEAN Member States can pursue closer interaction and cooperation to forge shared norms and create common mechanisms to achieve ASEAN's goals and objectives in the political and security fields. In this regard, it promotes a people-oriented ASEAN in which all sectors of society, regardless of gender, race, religion, language, or social and cultural background, are encouraged to participate in, and benefit from, the process of ASEAN integration and community building. In the implementation of, the Blueprint, ASEAN should also strive towards promoting and supporting gender-mainstreaming, tolerance, respect for diversity, equality and mutual understanding.

8. At the same time, in the interest of preserving and enhancing peace and stability in the region, the APSC seeks to strengthen the mutually beneficial relations between ASEAN and its Dialogue Partners and friends. In doing so, it also maintains the centrality and proactive role of ASEAN in a regional architecture that is open, transparent and inclusive, while remaining actively engaged, forward-looking and non-discriminatory.

9. The APSC subscribes to a comprehensive approach to security, which acknowledges the interwoven relationships of political, economic, social-cultural and environmental dimensions of development. It promotes renunciation of aggression and of the threat or use of force or other actions in any manner inconsistent with international law and reliance of peaceful settlements of dispute. In this regard, it upholds existing ASEAN political instruments such as the Declaration on Zone of Peace, Freedom and Neutrality (ZOPFAN), the Treaty of Amity and Co-operation in South East Asia (TAC) and the Treaty on the Southeast Asian Nuclear Weapon-Free Zone (SEANWFZ), which play a pivotal role in the area of confidence building measures, preventive diplomacy and pacific approaches to conflict resolution. It also seeks to address non-traditional security issues.

10. Based on the above, the ASEAN Political-Security Community envisages the following three key characteristics:

- a) A Rules-based Community of shared values and norms;
- b) A Cohesive, Peaceful, Stable and Resilient Region with shared responsibility for comprehensive security; and
- c) A Dynamic and Outward-looking Region in an increasingly integrated and interdependent world.

11. These characteristics are inter-related and mutually reinforcing, and shall be pursued in a balanced and consistent manner. To effectively realise the APSC, the APSC Blueprint is an action-oriented document with a view to achieving results and recognises the capacity and capability of ASEAN Member States to undertake the stipulated actions in the Blueprint.

A. A RULES-BASED COMMUNITY OF SHARED VALUES AND NORMS

12. ASEAN's cooperation in political development aims to strengthen democracy, enhance good governance and the rule of law, and to promote and protect human rights and fundamental freedoms, with due regard to the rights and responsibilities of the Member States of ASEAN, so as to ultimately create a Rules-based Community of shared values and norms. In the shaping and sharing of norms, ASEAN aims to achieve a standard of common adherence to norms of good conduct among member states of the ASEAN Community; consolidating and strengthening ASEAN's solidarity, cohesiveness and harmony; and contributing to the building of a peaceful, democratic, tolerant, participatory and transparent community in Southeast Asia.

13. Moreover, cooperation in political development will bring to maturity the political elements and institutions in ASEAN, towards which the sense of inter-state solidarity on political systems, culture and history will be better fostered. Such inter-state solidarity can be achieved further through the shaping and sharing of norms.

A.1. Cooperation in Political Development

14. Since the adoption of the ASC Plan of Action in 2003, ASEAN has achieved progress in different measures of political development. There was increased participation by organisations, such as academic institutions, think-tanks, and civil society organisations in ASEAN meetings and activities. Such consultations and heightened interactions fostered good relations and resulted in positive outcomes for the region.

15. Efforts are underway in laying the groundwork for an institutional framework to facilitate free flow of information based on each country's national laws and regulations; preventing and combating corruption; and cooperation to strengthen the rule of law, judiciary systems and legal infrastructure, and good governance. Moreover, in order to promote and protect human rights and fundamental freedoms, the ASEAN Charter stipulates the establishment of an ASEAN human rights body.

A.1.1. Promote understanding and appreciation of political systems, culture and history of ASEAN Member States

Actions

- i. Assign appropriate ASEAN sectoral bodies to take necessary measures to promote understanding and appreciation of political systems, culture and history of ASEAN Member States, which will undertake to:
 - a. Encourage the holding of at least two track-two events per year, including academic conferences, workshops and seminars;
 - b. Release periodic publications on the dynamics of ASEAN Member States' political systems, culture and history for dissemination to the public; and
 - c. Intensify exchange of experience and training courses in order to enhance popular and broader participation.
- ii. Hold seminars/workshops to share experiences on democratic institutions, gender mainstreaming, and popular participation; and
- iii. Endeavour to compile best practices of voluntary electoral observations.

A.1.2. Lay the groundwork for an institutional framework to facilitate free flow of information for mutual support and assistance among ASEAN Member States

Actions

- i. Encourage the ASEAN Ministers Responsible for Information (AMRI) to develop an institutional framework to facilitate free flow of information, based on each country's national laws, by establishing an information baseline of these laws and to submit a progress report to the ASEAN Political-Security Community Council;
- ii. Request each ASEAN Member State to develop relevant media exchange programmes to aid free flow of information, starting within three months from the adoption of this Blueprint;

iii. Enhance media capacity to promote regional-community building, explore the possibility of establishing an ASEAN media panel to boost cooperation and collaboration among the media-related institutions and organizations with emphasis on the process of the implementation of the APSC Blueprint;

iv. Implement internships, fellowships, scholarships and workshops, study visits and journalist exchange programs to enhance media capacity and professionalism in the region with emphasis on the process of the implementation of the APSC Blueprint; and

v. Facilitate co-production and exchanges of films, TVs, animations, games and new media content to promote cultural exchanges with emphasis on the process of the implementation of the APSC Blueprint.

A.1.3. Establish programmes for mutual support and assistance among ASEAN Member States in the development of strategies for strengthening the rule of law and judiciary systems and legal infrastructure

Actions

i. Entrust ASEAN Law Ministers Meeting (ALAWMM), with the cooperation of other sectoral bodies and entities associated with ASEAN including ASEAN Law Association (ALA) to develop cooperation programmes to strengthen the rule of law, judicial systems and legal infrastructure;

ii. Undertake comparative studies for lawmakers on the promulgation of laws and regulations;

iii. Develop a university curriculum on the legal systems of ASEAN Member States by the ASEAN University Network (AUN) by 2010; and

iv. Enhance cooperation between ALAWMM and ALA and other Track II organisations through seminars, workshops and research on international law, including ASEAN agreements.

A.1.4. Promote good governance

i. Conduct analytical and technical studies to establish baselines, benchmarks, and best practices in various aspects of governance in the region;

ii. Promote sharing of experiences and best practices through workshops and seminars on leadership concepts and principles with emphasis on good governance, and on developing norms on good governance;

iii. Conduct a study by 2009 on partnership between public and private

sectors and academia in creating a conducive climate for good governance to provide concrete recommendations to appropriate ASEAN sectoral bodies; and

iv. Promote dialogue and partnership among governments, private sectors and other relevant organisations to foster and enable new ideas, concepts and methods with a view to enhance transparency, accountability, participatory and effective governance.

A.1.5. Promotion and Protection of human rights

Actions

i. Establish an ASEAN human rights body through the completion of its Terms of Reference (ToR) by 2009 and encourage cooperation between it and existing human rights mechanisms, as well as with other relevant international organizations;

ii. Complete a stock-take of existing human rights mechanisms and equivalent bodies, including sectoral bodies promoting the rights of women and children by 2009;

iii. Cooperate closely with efforts of the sectoral bodies in the development of an ASEAN instrument on the protection and promotion of the rights of migrant workers;

iv. Strengthen interaction between the network of existing human rights mechanisms as well as other civil society organisations, with relevant ASEAN sectoral bodies;

v. Enhance/conduct exchange of information in the field of human rights among ASEAN countries in order to promote and protect human rights and fundamental freedoms of peoples in accordance with the ASEAN Charter and the Charter of the United Nations, and the Universal Declaration of Human Rights and the Vienna Declaration and Programme of Action;

vi. Promote education and public awareness on human rights; and

vii. Cooperate closely with efforts of the sectoral bodies in the establishment of an ASEAN commission on the promotion and protection of the rights of women and children.

A.1.6. Increase the participation of relevant entities associated with ASEAN in moving forward ASEAN political development initiatives

Actions

i. Develop modalities for interaction between relevant entities associated with ASEAN, such as the ASEAN-ISIS network, and ASEAN sectoral bodies;

- ii. Promote research studies and scholarly publications on ASEAN political development initiatives;
- iii. Hold consultations between AIPA and appropriate ASEAN organs; and
- iv. Revise the Memorandum of Understanding of the ASEAN Foundation to take into account the provisions of the ASEAN Charter.

A.1.7. Prevent and combat corruption

Actions

- i. Identify relevant mechanisms to carry out cooperation activities in preventing and combating corruption and strengthen links and cooperation between the relevant agencies;
- ii. Encourage all ASEAN Member States to sign the Memorandum of Understanding (MoU) on Cooperation for Preventing and Combating Corruption signed on 15 December 2004;
- iii. Promote ASEAN cooperation to prevent and combat corruption, bearing in mind the above MoU, and other relevant ASEAN instruments such as the Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters (MLAT);
- iv. Encourage ASEAN Member States who are signatories to the United Nations Convention against Corruption to ratify the said Convention; and
- v. Promote the sharing of best practices, exchange views and analyse issues related to values, ethics and integrity through appropriate avenues and fora and taking into account inputs from various seminars such as the ASEAN Integrity Dialogue.

A.1.8. Promote Principles of Democracy

Actions

- i. Promote understanding of the principles of democracy among ASEAN youth at schools at an appropriate stage of education, bearing in mind the educational system in the respective ASEAN Member States;
- ii. Convene seminars, training programmes and other capacity building activities for government officials, think-tanks and relevant civil society organizations to exchange views, sharing experiences and promote democracy and democratic institutions; and
- iii. Conduct annual research on experiences and lessons-learned of democracy aimed at enhancing the adherence to the principles of democracy.

A.1.9. Promote peace and stability in the region

Actions

- i. Support the inclusion of culture of peace which includes, inter alia, respect for diversity, promotion of tolerance and understanding of faiths, religions and cultures in the curriculum of ASEAN academic institutions;
- ii. Develop programmes and activities aimed at the promotion of culture of peace, interfaith and intrafaith dialogue within the region;
- iii. Promote respect and appreciation for the region's diversity and harmony among the peoples of the region;
- iv. Promote dialogue and greater interaction among various religious and ethnic groups;
- v. Promote networking among schools in the region to develop peace-education in their respective curricula; and
- vi. Support poverty alleviation and narrowing development gaps to contribute to promoting sustained peace and stability in the region.

A.2. Shaping and Sharing of Norms

16. ASEAN promotes regional norms of good conduct and solidarity, in accordance with the key principles enshrined in the ASEAN Charter. In this context, ASEAN also continues to uphold the Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia (TAC), the SEANWFZ Treaty and other key agreements, as well as the Declaration on the Conduct of Parties (DOC) in the South China Sea.

A.2.1. Adjust ASEAN institutional framework to comply with the ASEAN Charter

Actions

- i. Prepare and implement a transitional work plan on the necessary institutional reforms needed to comply with the ASEAN Charter;
- ii. Develop, as appropriate, supplemental protocols and/or agreements, including terms of references and rules of procedures, needed to implement the ASEAN Charter; and
- iii. Develop a legal division to support the implementation of the ASEAN Charter.

A.2.2. Strengthening Cooperation under the TAC

Actions

- i. Convene workshops and seminars to assess the progress of the implementation of the TAC and explore ways to improve its mechanisms;

- ii. Convene a conference of High Contracting Parties to the TAC to review its implementation; and
- iii. Encourage the accession to the TAC by non-ASEAN countries.

A.2.3. Ensure full implementation of the DOC for peace and stability in the South China Sea

Actions

- i. Continue ASEAN's current practice of close consultation among Member States to achieve full implementation of the DOC;
- ii. Explore and undertake cooperative activities identified in the DOC and eventually explore other co-operative measures on the basis of close consultation among the member countries, while respecting sovereignty and integrity of each other;
- iii. Carry out on a regular basis the overview of the process of implementation of the DOC, thus ensuring timely and proper conducts of the Parties in the South China Sea in accordance with the DOC; and
- iv. Work towards the adoption of a regional Code of Conduct in the South China Sea (COC).

A.2.4. Ensure the implementation of South East Asian Nuclear Weapon-Free Zone (SEANWFZ) Treaty, and its Plan of Action

Actions

- i. Comply with the undertakings in the SEANFWZ Treaty, including accession to the International Atomic Energy Agency (IAEA) safeguards agreements and related instruments;
- ii. Encourage Accession to the Protocol of the SEANWFZ Treaty by Nuclear Weapon States; and
- iii. Cooperate to implement the Plan of Action and draw up specific work programmes/projects to implement the Plan of Action.

A.2.5. Promote ASEAN Maritime Cooperation

Actions

- i. Establish the ASEAN Maritime Forum;
- ii. Apply a comprehensive approach that focuses on safety of navigation and security concern in the region that are of common concerns to the ASEAN Community;

iii. Stock take maritime issues and identify maritime cooperation among ASEAN member countries; and

iv. Promote cooperation in maritime safety and search and rescue (SAR) through activities such as information sharing, technological cooperation and exchange of visits of authorities concerned.

B. A COHESIVE, PEACEFUL AND RESILIENT REGION WITH SHARED RESPONSIBILITY FOR COMPREHENSIVE SECURITY

17. In building a cohesive, peaceful and resilient Political Security Community, ASEAN subscribes to the principle of comprehensive security, which goes beyond the requirements of traditional security but also takes into account non-traditional aspects vital to regional and national resilience, such as the economic, socio-cultural, and environmental dimensions of development. ASEAN is also committed to conflict prevention/confidence building measures, preventive diplomacy, and post-conflict peace building.

B.1. Conflict Prevention/Confidence Building Measures

18. Confidence Building Measures and Preventive Diplomacy are important instruments in conflict prevention. They mitigate tensions and prevent disputes from arising between or among ASEAN Member States, as well as between ASEAN Member States and non-ASEAN member countries. They will also help prevent the escalation of existing disputes.

19. In the area of defence and regional political consultations, ASEAN Defence Officials have been involved in the ASEAN security dialogue since 1996. Under the framework of the ASEAN Regional Forum (ARF), ASEAN has made voluntary briefings on political and security developments in the region and regularized meetings of high-level defence officials under the ARF Defence Officials' Dialogue (DOD) and the ARF Security Policy Conference (ASPC). ASEAN has also established an annual ASEAN Defence Ministers Meeting (ADMM) and ASEAN Defence Senior Officials' Meetings.

B.1.1. Strengthen confidence-building measures

Actions

i. Organise regional exchanges among ASEAN Defense and military officials, at all levels, including among military academies, staff colleges and defence universities in the ASEAN Member States;

- ii. Promote the exchange of observers of military exercises, commensurate with the capability and condition of each ASEAN Member State;
- iii. Share information among ASEAN Member States on submissions to the UN Register of Conventional Arms;
- iv. Promote bilateral exchanges and cooperation between defence officials and exchange visits between military training institutions to promote trust and mutual understanding; and
- v. Conduct joint research projects on defence issues between government-affiliated policy and strategic research institutes in the region.

B.1.2. Promote greater transparency and understanding of defence policies and security perceptions

Actions

- i. Work towards developing and publishing an annual ASEAN Security Outlook;
- ii. Hold voluntary briefings on political and security developments in the region;
- iii. Develop an ASEAN early warning system based on existing mechanisms to prevent occurrence/escalation of conflicts; and
- iv. Hold consultations and cooperation on regional defence and security matters between ASEAN and external parties and Dialogue Partners including through the ADMM Plus when it is operationalised.

B.1.3. Build up the necessary institutional framework to strengthen the ARF process in support of the ASEAN Political-Security Community (APSC)

Actions

- i. Follow-up on the recommendations of the Review of the ARF;
- ii. Implement the enhanced role of the ARF Chair, and activate the Friends of the ARF Chair mechanism as and when needed;
- iii. Implement the decision of the ARF Ministers to move the ARF towards the preventive diplomacy stage (PD);
- iv. Expand the capacity of the ARF Heads of Defense Universities, Colleges and Institutions Meeting (ARF HDUCIM) to exchange best practices in defense policies and academic development;
- v. Compile best practices on confidence building measures, preventive diplomacy and conflict resolutions for further development by ARF; and
- viii. Enhance the role of the Secretary-General of ASEAN in the ARF including further strengthening the ARF Unit in the ASEAN Secretariat.

B.1.4. Strengthen efforts in maintaining respect for territorial integrity, sovereignty and unity of ASEAN Member States as stipulated in the Declaration on Principles of International Law Concerning Friendly Relations and Cooperation among States in Accordance with the Charter of the United Nations

Actions

- i. Compile best practices and relevant international law to promote understanding and appreciation of best practices concerning friendly relations and cooperation among Member States of the United Nations;
- ii. Convene consultation as well as a series of tract-two activities to strengthen cooperation in addressing threats and challenges that may affect the territorial integrity of ASEAN Member States including those posed by separatism; and
- iii. Further promote and increase awareness on these issues to help accelerate the pace of ASEAN Community building and elevate ASEAN's profile in the world.

B.1.5. Promote the development of norms that enhance ASEAN defence and security cooperation

Action:

- i. Initiate preparatory work for the development of practical cooperation programmes among the militaries of ASEAN Member States.

B2. CONFLICT RESOLUTION AND PACIFIC SETTLEMENT OF DISPUTES

20. Convinced that the settlement of differences or disputes should be regulated by rational, effective and sufficiently flexible procedures, avoiding negative attitudes, which might endanger or hinder cooperation, ASEAN promotes the TAC, which seeks to preserve regional peace and harmony and prescribes that Member States refrain from threat or use of force.

21. The TAC gives provision for pacific settlement of disputes at all times through friendly negotiations and for refraining from the threat or use of force to settle disputes. The strategies for conflict resolution shall be an integral part of a comprehensive approach. The purpose of these strategies shall be to prevent disputes and conflicts from arising between ASEAN Member States that could potentially pose a threat to regional peace and stability.

22. ASEAN, the United Nations and other organisations have held a number of cooperation activities in the effort to promote peace and stability. More efforts are needed in strengthening the existing modes of pacific settlement of disputes to avoid or settle future disputes; and undertaking conflict management and conflict resolution research studies. Under the ASEAN Charter, ASEAN may also establish appropriate dispute settlement mechanisms.

B.2.1. Build upon existing modes of pacific settlement of disputes and consider strengthening them with additional mechanisms as needed

Actions

- i. Study and analyse existing dispute settlement modes and/or additional mechanisms with a view to enhancing regional mechanisms for the pacific settlement of disputes;
- ii. Develop ASEAN modalities for good offices, conciliation and mediation; and
- iii. Establish appropriate dispute settlement mechanism, including arbitration as provided for by the ASEAN Charter.

B.2.2. Strengthen research activities on peace, conflict management and conflict resolution

Actions

- i. Consider the establishment of an ASEAN Institute for Peace and Reconciliation;
- ii. Compile ASEAN's experiences and best practices on peace, conflict management and conflict resolution;
- iii. Identify priority research topics, with a view to providing recommendations on promoting peace, conflict management and conflict resolution;
- iv. Enhance existing cooperation among ASEAN think tanks to study peace, conflict management and conflict resolution;
- v. Hold workshops on peace, conflict management and conflict resolution with relevant regional and international organisations, including the UN;
- vi. Undertake studies to promote gender mainstreaming in peace building, peace process and conflict resolution; and
- vii. Develop a pool of experts from ASEAN Member States as resource persons to assist in conflict management and conflict resolution activities.

B.2.3. Promote regional cooperation to maintain peace and stability

Actions

- i. Carry out technical cooperation with the UN and relevant regional organisations to exchange expertise and experiences in maintaining peace and stability;
- ii. Identify national focal points, with a view to promoting regional cooperation in maintaining peace and stability; and
- iii. Establish a network among existing ASEAN Member States' peace keeping centres to conduct joint planning, training, and sharing of experiences, with a view to establishing an ASEAN arrangement for the maintenance of peace and stability, in accordance with the ASEAN Defence Ministers' Meeting (ADMM) 3-Year Work Programme.

B.3. Post-Conflict Peace-building

23. ASEAN's efforts in post-conflict peace building shall complement other comprehensive approaches to: (a) ensure the complete discontinuity of conflicts and violence and/or man-made disasters in affected areas; (b) facilitate the return of peace and/or normalisation of life as early as possible; and (c) lay the ground for reconciliation and all other necessary measures to secure peace and stability, thus preventing the affected areas from falling again to conflicts in the future.

24. Measures can be pursued in promoting humanitarian relief activities, including intensifying cooperation with the United Nations and other organisations, as well as capacity building for people in affected areas.

B.3.1. Strengthen ASEAN humanitarian assistance

Actions

- i. Provide basic services or assistance to bring relief to victims of conflict in consultation with the receiving State;
- ii. Promote cooperation for orderly repatriation of refugees/displaced persons and resettlement of internally displaced persons;
- iii. Promote the safety of the humanitarian relief assistance workers;
- iv. Develop common operating procedures for the provision of humanitarian assistance in the event of conflict;
- v. Intensify cooperation with the United Nations and promote the role and contributions of relevant international organisations on humanitarian assistance;

vi. Promote civil-military dialogue and coordination in humanitarian assistance; and

vii. Expand the role and contribution of women in field-based humanitarian operations. 13

B.3.2. Implement human resources development and capacity building programmes in post-conflict areas

Actions

i. Draw up guidelines for training and capacity-building needs assessment;
ii. Identify priority training topics;
iii. Design training programmes in the identified priority topics and development of training materials;

iv. Implement annual programmes in each target area;

v. Develop cooperation programmes with relevant external parties and financial institutions to promote Human Resources Development and capacity building in post-conflict reconstruction and peace building; and

vi. Work towards the development of a systematic training programme for formal and community educators in the field of peace education and reconciliation, which can be conceptualised and implemented.

B.3.3. Increase cooperation in reconciliation and further strengthen peace-oriented values

Actions

i. Undertake studies to increase cooperation in reconciliation and further strengthen peace-oriented values;

ii. Promote public participation in the development of cooperation in post-conflict reconstruction and rehabilitation including the encouragement of comprehensive input of academia, media, non-governmental organisations, civil society and community groups; and

iii. Promote inter-communal understanding through exchange activities.

B.4. Non-Traditional Security Issues

25. A key purpose of ASEAN is to respond effectively and in a timely manner, in accordance with the principles of comprehensive security, to all forms of threats, transnational crimes and transboundary challenges.

B.4.1. Strengthen cooperation in addressing non-traditional security issues, particularly in combating transnational crimes and other transboundary challenges

Actions

- i. Implement effectively eight priority areas in the Work Programme to Implement the Plan of Action to Combat Transnational Crime;
- ii. Endeavour to ratify the Treaty on Mutual Legal Assistance in Criminal Matters among ASEAN Member States and work towards elevating it to an ASEAN treaty;
- iii. Continue the work of the working group, as mandated by the ASEAN Law Ministers' Meeting, to enhance cooperation on the issue of extradition;
- iv. Further strengthen criminal justice responses to trafficking in persons, bearing in mind the need to protect victims of trafficking in accordance with the ASEAN Declaration Against Trafficking in Persons Particularly Women and Children, and where applicable, other relevant international conventions and protocols on trafficking in persons;
- v. Enhance cooperation to combat people-smuggling;
- vi. Work towards a drug-free ASEAN by 2015, in accordance with the ASEAN Work Plan for Combating Illicit Drug-Trafficking, by: strengthening measures to prevent the illicit production of drugs, import and export of controlled chemical precursors as well as regional cooperation in controlled delivery; and enhancing cross-border law enforcement cooperation through information sharing, best practices, and capacity building, in combating drug-trafficking;
- vii. Develop multilateral or bilateral legal arrangements towards combating drug and precursor chemical trafficking starting in 2008;
- viii. Provide assistance to ASEAN Member States in enhancing scientific laboratory capacity in precursor identification and drugs signature analysis for drug enforcement operation and intelligence;
- ix. Provide transfer of knowledge concerning the profile of drug crime syndicate groups as well as watch-list of their drug activities;
- x. Provide transfer of knowledge on best practices on the disposal of precursors and essential chemicals seized from clandestine laboratories;
- xi. Strengthen the capacity of the criminal justice system including judges, prosecutors and law enforcement officials on drug control;
- xii. Enhance cooperation with relevant external parties in combating transnational crimes, including countering terrorism;

xiii. Enhance cooperation and coordination among existing ASEAN sectoral bodies in dealing with transnational crimes;

xiv. Strengthen close cooperation among ASEAN Member States, to combat IUU fishing in the region and where applicable, through the implementation of the IPOA - IUU fishing and work towards the establishment of ASEAN Fisheries Consultative Forum (AFCF);

xv. Promote full implementation by relevant sectoral bodies, to prevent, combat and eradicate the illicit trade in small arms and light weapons in all its aspects, in accordance with the UN Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All its Aspects (UN PoA) and the International Instrument to enable States to Identify and Trace, in Timely and Reliable Manner, Illicit Small Arms and Light Weapons (International Tracing Instrument);

xvi. Strengthen cooperation and assistance in combating and suppressing cyber crimes including cooperation among law enforcement agencies, taking into account the need of each country to develop laws to address cyber crimes;

xvii. Forge closer cooperation in fighting against sea piracy, armed robbery against ships, hijacking and smuggling, in accordance with international laws; and

xviii. Strengthen cooperation in the field of border management to jointly address matters of common concern, including forgeries of identification and travel documents, by enhancing the use of relevant technologies to effectively stem the flow of terrorists and criminals.

B.4.2. Intensify counter-terrorism efforts by early ratification and full implementation of the ASEAN Convention on Counter-Terrorism

Actions

i. Work towards the entry into force of the ASEAN Convention on Counter-Terrorism (ACCT) by 2009 its ratification by all ASEAN Member States, and promote effective implementation of the Convention;

ii. Endeavour to accede and ratify the relevant international instruments on counter terrorism;

iii. Promote effective implementation of the ASEAN Comprehensive Plan of Action on Counter-Terrorism; and

iv. Cooperate to support development initiatives aimed at addressing the root causes of terrorism and conditions conducive to terrorism.

B.5. Strengthen ASEAN Cooperation on Disaster Management and Emergency Response

Actions:

- i. Enhance joint effective and early response at the political and operational levels in activating the ASEAN disaster management arrangements to assist affected countries in the event of major disasters;
- ii. Enhance civilian-military coordination in providing effective and timely response to major natural disasters;
- iii. Finalise the SOP for Regional Standby Arrangements and Coordination of Joint Disaster Relief and Emergency Response Operations for establishing joint operations in providing relief aid to disaster affected areas of Member States in line with the ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response (AADMER);
- iv. Work towards effective interface on disaster management between ASEAN and other ASEAN-related bodies such as the ASEAN Regional Forum (ARF), ASEAN Plus Three and East Asia Summit (EAS) in a manner that will enhance ASEAN's disaster management capacities; and
- v. Develop ARF strategic guidelines for humanitarian assistance and disaster relief cooperation.

B.6. Effective and timely response to urgent issues or crisis situations affecting ASEAN

Action:

- i. Convene special meetings at the Leaders' or Ministerial levels in the event of crisis or emergency situations affecting ASEAN; and develop arrangements to address such situations in a timely manner.

C. A DYNAMIC AND OUTWARD-LOOKING REGION IN AN INCREASINGLY INTEGRATED AND INTERDEPENDENT WORLD

26. ASEAN fosters and maintains friendly and mutually beneficial relations with external parties to ensure that the peoples and Member States of ASEAN live in peace with the world at large in a just, democratic and harmonious environment. ASEAN remains outward-looking and plays a pivotal role in the regional and international fora to advance ASEAN's common interests.

27. Through its external relations, ASEAN will exercise and maintain its centrality and proactive role as the primary driving force in an open, transparent and inclusive regional architecture to support the establishment of the ASEAN Community by 2015.

C.1. Strengthening ASEAN Centrality in Regional Cooperation and Community Building

Actions:

- i. Initiate, host, Chair and/or Co-Chair activities and meetings with Dialogue Partners, other external parties, and within the context of ASEAN Plus Three, EAS and ARF;
- ii. Explore, initiate and implement concrete cooperation activities on actions as stipulated in various agreed documents including the APSC Blueprint under the existing regional frameworks;
- iii. Advance the ARF towards Preventive Diplomacy in a phased and prudent manner while continuing with Confidence Building Measures; while also engaging other regional and international organisations and Track II organisations in the process; and
- iv. Enhance coordination in ASEAN's external relation and regional and multilateral fora.

C.2. Promoting Enhanced Ties with External Parties

Actions:

- i. Promote activities to raise awareness of ASEAN and enhance ASEAN's interests, including the establishment of ASEAN Committees in Third Countries where appropriate;
- ii. Explore cooperation projects with regional organisations such as the GCC, ECO, Rio Group, SAARC and SCO; and
- iii. Develop cooperation projects to implement the ASEAN-UN Memorandum of Understanding (MOU).

C.3. Strengthening Consultations and Cooperation on Multilateral Issues of Common Concern

Action:

- i. Enhance consultations within ASEAN including by ASEAN Permanent Missions in United Nations and other International Organisations with the aim of promoting ASEAN's interests.

III. IMPLEMENTATION AND REVIEW OF THE APSC BLUEPRINT

A. IMPLEMENTATION MECHANISM

28. To ensure the success in implementing the APSC Blueprint, Member States shall integrate the programmes and activities of the Blueprint into their respective national development plans.

29. All relevant ASEAN senior official bodies or their equivalent shall be responsible in ensuring the implementation of the various elements, actions and commitments in the Blueprint by reflecting them in their respective work plans, mobilising resources for them, raising issues for the consideration of their respective ministerial bodies and the ASEAN Leaders, and undertaking national initiatives in order to meet these commitments.

30. The Coordinating Conference for the ASEAN Political-Security Community Plan of Action (ASCCO) shall continue to serve as the platform in coordinating the efforts of various sectoral bodies through exchanges of information, best practices, and lessons learned in the implementation of the APSC Blueprint. ASCCO's new initiatives and recommendations on emerging issues shall be reported to the ASEAN Political-Security Council.

31. The ASEAN Political-Security Community (APSC) Council shall be responsible for the overall implementation of the Blueprint and shall ensure coordination of efforts under its purview as well as those which cut across the other Community Councils.

32. Progress of implementation of the APSC Blueprint shall be reported annually by the Secretary-General of ASEAN to the annual ASEAN Summit, through the APSC Council.

B. RESOURCE MOBILISATION

33. Financial resources to implement the Blueprint will be mobilised by ASEAN Member States, as well as from various facilities including the ASEAN Development Fund (ADF), Dialogue Partners, donor countries, international agencies, the private sector, and non-governmental organisations.

C. COMMUNICATION STRATEGY

34. To ensure the success of establishing the APSC, a comprehensive communication plan will be developed and launched at the national and regional levels. This will not only create greater public awareness of the various initiatives, outcomes and issues of the APSC, but also enable all stakeholders to be involved in the process.

D. REVIEW MECHANISM

35. The APSC Blueprint shall be reviewed and evaluated to ensure that all the activities are responsive to the needs and priorities of ASEAN, taking into account the changing dynamics of the region and the global environment. The review and evaluation shall be conducted biennially by the ASCCO, in co-ordination with the ASEAN Secretariat. In the course of the review and evaluation, ASEAN Member States are given the flexibility to update the Blueprint. As in the progress of implementation of the APSC Blueprint, the results of the review and evaluation shall be reported by the Secretary-General of ASEAN to the ASEAN Summit through the APSC Council.

ASEAN ECONOMIC COMMUNITY BLUEPRINT

I. INTRODUCTION

1. The ASEAN Leaders at their Summit in Kuala Lumpur in December 1997 decided to transform ASEAN into a stable, prosperous, and highly competitive region with equitable economic development, and reduced poverty and socio-economic disparities (ASEAN Vision 2020).

2. At the Bali Summit in October 2003, ASEAN Leaders declared that the ASEAN Economic Community (AEC) shall be the goal of regional economic integration (Bali Concord II) by 2020. In addition to the AEC, the ASEAN Security Community and the ASEAN Socio-Cultural Community are the other two integral pillars of the envisaged ASEAN Community. All the three pillars are expected to work in tandem in establishing the ASEAN Community in 2020.

3. Subsequently, the ASEAN Economic Ministers Meeting (AEM) held in August 2006 in Kuala Lumpur, Malaysia, agreed to develop “a single and coherent blueprint for advancing the AEC by identifying the characteristics and elements of the AEC by 2015 consistent with the Bali Concord II with clear targets and timelines for implementation of various measures as well as pre-agreed flexibilities to accommodate the interests of all ASEAN Member Countries.”

4. At the 12th ASEAN Summit in January 2007, the Leaders affirmed their strong commitment to accelerate the establishment of an ASEAN Community by 2015 as envisioned in the ASEAN Vision 2020 and the ASEAN Concord II, and signed the Cebu Declaration on the Acceleration of the Establishment of an ASEAN Community by 2015. In particular, the Leaders agreed to hasten the establishment of the ASEAN Economic Community by 2015 and to transform ASEAN into a region with free movement of goods, services, investment, skilled labour, and freer flow of capital.

II. CHARACTERISTICS AND ELEMENTS OF AEC

5. The AEC is the realisation of the end goal of economic integration as espoused in the Vision 2020, which is based on a convergence of interests of ASEAN Member Countries to deepen and broaden economic integration through existing and new initiatives with clear timelines. In establishing the AEC, ASEAN shall act in accordance to the principles of an open, outward-looking, inclusive, and market-driven economy consistent with multilateral rules as well as

adherence to rules-based systems for effective compliance and implementation of economic commitments.

6. The AEC will establish ASEAN as a single market and production base making ASEAN more dynamic and competitive with new mechanisms and measures to strengthen the implementation of its existing economic initiatives; accelerating regional integration in the priority sectors; facilitating movement of business persons, skilled labour and talents; and strengthening the institutional mechanisms of ASEAN. As a first step towards realising the ASEAN Economic Community, ASEAN has been implementing the recommendations of the High Level Task Force (HLTF) on ASEAN Economic Integration contained in the Bali Concord II.

7. At the same time, the AEC will address the development divide and accelerate integration of Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Viet Nam (CLMV) through the Initiative for ASEAN Integration and other regional initiatives. Other areas of cooperation are also to be incorporated such as human resources development and capacity building; recognition of professional qualifications; closer consultation on macroeconomic and financial policies; trade financing measures; enhanced infrastructure and communications connectivity; development of electronic transactions through e-ASEAN; integrating industries across the region to promote regional sourcing; and enhancing private sector involvement for the building of the AEC.

8. Based on the above and taking into consideration the importance of external trade to ASEAN and the need for the ASEAN Community as a whole to remain outward looking, the AEC envisages the following key characteristics: (a) a single market and production base, (b) a highly competitive economic region, (c) a region of equitable economic development, and (d) a region fully integrated into the global economy. These characteristics are inter-related and mutually reinforcing. Incorporating the required elements of each characteristic in one Blueprint shall ensure the consistency and coherence of these elements as well as their implementation and proper coordination among relevant stakeholders.

A. Single Market and Production Base

9. An ASEAN single market and production base shall comprise five core elements: (i) free flow of goods; (ii) free flow of services; (iii) free flow of investment; (iv) freer flow of capital; and (v) free flow of skilled labour. In

addition, the single market and production base also include two important components, namely, the priority integration sectors, and food, agriculture and forestry.

A1. Free flow of goods

10. Free flow of goods is one of the principal means by which the aims of a single market and production base can be achieved. A single market for goods (and services) will also facilitate the development of production networks in the region and enhance ASEAN's capacity to serve as a global production centre or as a part of the global supply chain.

11. Through ASEAN Free Trade Area (AFTA), ASEAN has achieved significant progress in the removal of tariffs. However, free flow of goods would require not only zero tariffs but the removal of non-tariff barriers as well. In addition, another major component that would facilitate free flow of goods is trade facilitation measures such as integrating customs procedures, establishing the ASEAN Single Window, continuously enhancing the Common Effective Preferential Tariffs (CEPT) Rules of Origin including its Operational Certification Procedures, and harmonizing standards and conformance procedures.

12. The Common Effective Preferential Tariffs for ASEAN Free Trade Area (CEPT-AFTA) Agreement will be reviewed and enhanced to become a comprehensive agreement in realising free flow of goods and applicable to ASEAN needs for accelerated economic integration towards 2015.

13. Elimination of Tariffs. Tariffs on all intra-ASEAN goods will be eliminated in accordance with the schedules and commitments set out in the CEPT-AFTA Agreement and other relevant Agreements/Protocols.

Actions:

i. Eliminate import duties on all products, except for those phased in from the Sensitive and Highly Sensitive Lists by 2010 for ASEAN-6 and by 2015, with flexibilities for some sensitive products by 2018, for CLMV in accordance with the provisions of the Protocol to Amend the CEPT Agreement for the Elimination of Import Duties;

ii. Eliminate import duties on products in the Priority Integration Sectors by 2007 for ASEAN-6 and 2012 for CLMV in accordance with the provisions of the ASEAN Framework (Amendment) Agreement for the Integration of Priority Sectors;

iii. Complete the phasing in of the remaining products in the Sensitive List

(SL) into the CEPT Scheme and reduce tariffs on these products to 0-5% by 1 January 2010 for ASEAN-6, 1 January 2013 for VietNam, 1 January 2015 for Lao PDR and Myanmar, and by 1 January 2017 for Cambodia, in accordance with the provisions of the Protocol on Special Arrangements for Sensitive and Highly Sensitive Products; and

iv. Phase in products, which are in the General Exceptions List, in conformity with the CEPT Agreement.

14. Elimination of Non-Tariff Barriers. ASEAN has achieved significant progress in tariff liberalisation. The main focus of ASEAN towards 2015 will be placed on the full elimination of non-tariff barriers (NTBs).

Actions:

i. Enhance transparency by abiding to the Protocol on Notification Procedure and setting up an effective Surveillance Mechanism;

ii. Abide by the commitment of a standstill and rollback on NTBs;

iii. Remove all NTBs by 2010 for ASEAN-5, by 2012 for the Philippines, and by 2015 with flexibilities to 2018 for CLMV, in accordance with the agreed Work Programme on Non-Tariff Barriers (NTBs) elimination;

iv. Enhance transparency of Non-Tariff Measures (NTMs); and

v. Work towards where possible having regional rules and regulations consistent with International best practices.

15. Rules of Origin (ROO): Putting in place ROO which are responsive to the dynamic changes in global production processes so as to: facilitate trade and investment among ASEAN Member Countries; promote a regional production network; encourage development of SMEs and the narrowing of development gaps; and promote the increased usage of the AFTA CEPT Scheme.

Actions:

i. Continuously reform and enhance the CEPT ROO to respond to changes in regional production processes, including making necessary adjustments such as the introduction of advance rulings and improvements to the ROO;

ii. Simplify the Operational Certification Procedures for the CEPT ROO and ensure its continuous enhancement, including the introduction of facilitative processes such as the electronic processing of certificates of origin, and harmonisation or alignment of national procedures to the extent possible; and

iii. Review all the ROO implemented by ASEAN Member Countries, individually and collectively, and explore possible cumulation mechanisms, where possible.

16. Trade facilitation. Simple, harmonised and standardised trade and customs, processes, procedures and related information flows are expected to reduce transaction costs in ASEAN which will enhance export competitiveness and facilitate the integration of ASEAN into a single market for goods, services and investments and a single production base.

Actions:

- i. Assess trade facilitation conditions in ASEAN;
- ii. Develop and implement a comprehensive trade facilitation work programme which aims at simplifying, harmonising and standardising trade and customs, processes, procedures and related information flows;
- iii. Promote transparency and visibility of all actions and interventions by all stakeholders within international trade transactions;
- iv. Establish a regional trade facilitation cooperation mechanism;
- v. Establish ASEAN Trade Facilitation Repository;
- vi. Develop national level measures to support and ensure effective implementation of regional level initiatives; and
- vii. Develop a comprehensive capacity building programmes to ensure smooth implementation of the work programme.

17. Customs Integration. In light of the acceleration of AEC, the realisation of ASEAN Customs Vision 2020 is brought forward to 2015. In particular, the 2005-2010 Strategic Plan of Customs Development aims to: (a) integrate customs structures; (b) modernise tariff classification, customs valuation and origin determination and establish ASEAN e-Customs; (c) smoothen customs clearance; (d) strengthen human resources development; (e) promote partnership with relevant international organisations; (f) narrow the development gaps in customs; and (g) adopt risk management techniques and audit-based control (PCA) for trade facilitation.

Actions:

- i. Modernise customs techniques, guided by simple and harmonised customs procedures and formalities in line with international standards and best practices through the implementation of regional models of processing of cargoes and shipments (ASEAN Cargo Clearance and ASEAN Customs Declaration Document in 2007);
- ii. Establish ASEAN Customs Transit system to facilitate movement of goods and means of transport;
- iii. Establish ASEAN Customs systems dealing with special customs

regimes such as Temporary Admission, Outward Processing and Inward Processing with the view to facilitate integration of production and supply chains;

iv. Adopt international standards and practices to secure a uniform system of tariff classification, a synchronised system of value assessment for customs purposes and a harmonised system of origin determination, and information exchange where possible;

v. Implement ASEAN e-Customs; and

vi. Promote mutual assistance for better customs efficiency and effectiveness.

18. ASEAN Single Window. The implementation of measures of simplifying, harmonising and standardizing trade and customs, processes, procedures and the application of ICT in all areas related to trade facilitation would be paramount in the ultimate creation of an ASEAN Single Window. The ASEAN Single Window is an environment where ten National Single Windows of individual Member Countries operate and integrate. National Single Window enables a single submission of data and information, a single and synchronous processing of data and information and a single decision-making for customs clearance of cargo, which expedites the customs clearance, reduce transaction time and costs, and thus enhance trade efficiency and competitiveness.

Actions:

i. ASEAN-6 (Brunei Darussalam, Indonesia, Malaysia, Philippines, Singapore and Thailand) shall

operationalise their National Single Windows by 2008 at the latest;

ii. ASEAN-4 (Cambodia, Lao PDR, Myanmar and VietNam) shall operationalise their National Single Windows no later than 2012; and

iii. Standardisation of data elements based on WCO data model, the WCO data set and United Nation Trade Data Elements Directory (UNTDDED) and acceleration of introduction of information, communication and technology (ICT) for digitalised processing and exchange.

19. Standards and Technical Barriers to Trade. Systems of standards, quality assurance, accreditation, and measurement are crucial to promote greater efficiency and enhance cost effectiveness of production of intra-regional imports/exports. Standards, technical regulations and conformity assessment procedures will be harmonized through the implementation of the ASEAN Policy Guideline on Standards and Conformance, with greater transparency, improved

quality of conformity assessment and active participation of the private sector.

Actions:

- i. Harmonise standards, technical regulations and conformity assessment procedures through their alignment with international practices, where applicable;
- ii. Develop and implement sectoral Mutual Recognition Arrangements (MRAs) on Conformity Assessment for specific sectors identified in the ASEAN Framework Agreement on Mutual Recognition Arrangements (also see footnote 1);
- iii. Enhance technical infrastructure and competency in laboratory testing, calibration, inspection, certification and accreditation based on regionally/internationally accepted procedures and guides;
- iv. Promote transparency in the development and application of standards, technical regulations and conformity assessment procedures in line with the requirements of the World Trade Organisation (WTO) Agreement on Technical Barriers to Trade and the ASEAN Policy Guideline on Standards and Conformance; Identification of standards, technical regulations and conformity assessment procedures to be harmonised or for sectoral MRAs to be developed, must take into consideration the impact on ASEAN trade, the complexity of the regulatory system, the technical infrastructure as well as the feedback from stakeholders.
- v. Strengthen post market surveillance systems to ensure the successful implementation of the harmonised technical regulations; and
- vi. Develop capacity building programmes to ensure smooth implementation of the work programme.

A2. Free flow of services

20. Free flow of trade in services is one of the important elements in realising ASEAN Economic Community, where there will be substantially no restriction to ASEAN services suppliers in providing services and in establishing companies across national borders within the region, subject to domestic regulations. Liberalisation of services has been carried out through rounds of negotiation mainly under the Coordinating Committee on Services. Negotiation of some specific services sectors such as financial services and air transport are carried out by their respective Ministerial bodies. In liberalising services, there should be no back-loading of commitments, and pre-agreed flexibility shall be accorded to all ASEAN Member Countries.

21. In facilitating the free flow of services by 2015, ASEAN is also working towards recognition of professional qualifications with a view to facilitate their movement within the region.

Actions:

i. Remove substantially all restrictions on trade in services for 4 priority services sectors, air transport, e-ASEAN, healthcare and tourism, by 2010 and the fifth priority services sector, logistics services, by 2013;

ii. Remove substantially all restrictions on trade in services for all other services sectors by 2015;

iii. Undertake liberalisation through consecutive rounds of every two years until 2015, i.e. 2008, 2010, 2012, 2014 and 2015;

iv. Target to schedule minimum numbers of new subsectors for each round: 10 sub-sectors in 2008, in 2010, 20 in 2012, 20 in 2014 and 7 in 2015, based on GATS W/120 universe of classification;

v. Schedule packages of commitments for every round according to the following parameters:

- No restrictions for Modes 1 and 2, with exceptions due to bona fide regulatory reasons (such as public safety) which are subject to agreement by all Member Countries on a caseby- case basis;

- Allow for foreign (ASEAN) equity participation of not less than 51% by 2008, and 70% by 2010 for the 4 priority services sectors; not less than 49% by 2008, 51% by 2010, and 70% by 2013 for logistics services; and not less than 49% by 2008, 51% by 2010, and 70% by 2015 for other services sectors; and

- Progressively remove other Mode 3 market access limitations by 2015;

vi. Set the parameters of liberalisation for national treatment limitations, Mode 4 and limitations in the horizontal commitments for each round by 2009;

vii. Schedule commitments according to agreed parameters for national treatment limitations, Mode and limitations in the horizontal commitments set in 2009;

viii. Complete the compilation of an inventory of barriers to services by August 2008;

ix. Allow for overall flexibilities², which cover the subsectors totally excluded from liberalisation and the sub-sectors in which not all the agreed parameters of liberalisation of the modes of supply are met, in scheduling liberalisation commitments. The scheduling of liberalisation commitments in

each round shall be accorded with the following flexibilities: The 15% figure for overall flexibility will be reviewed upon the completion of the inventory of limitations in 2008.

- Possibility of catching up in the next round if a Member Country is not able to meet the parameters of commitments set for the previous round;

- Allowing for substituting sub-sectors that have been agreed to be liberalised in a round but for which a Member Country is not able to make commitments with sub-sectors outside the agreed sub-sectors; and

- Liberalisation through the ASEAN Minus X formula.

x. Complete mutual recognition arrangements (MRAs) currently under negotiation, i.e. architectural services, accountancy services, surveying qualifications, medical practitioners by 2008, and dental practitioners by 2009;

xi. Implement the MRAs expeditiously according to the provisions of each respective MRA;

xii. Identify and develop MRAs for other professional services by 2012, to be completed by 2015; and

xiii. Strengthen human resource development and capacity building in the area of services. For the financial services sector³,

22. Liberalisation measures of the financial services sector should allow members to ensure orderly financial sector development and maintenance of financial and socioeconomic stability. Member Countries would be guided by the following principles in pacing their liberalization measures:

a) Liberalisation through ASEAN Minus X formula where countries that are ready to liberalise can proceed first and be joined by others later; and All measures for the financial services sector will be subject to prudential measures and balance of payment safeguards as provided for under the WTO General Agreement on Trade in Services.

b) The process of liberalisation should take place with due respect for national policy objectives and the level of economic and financial sector development of the individual members.

Actions:

i. Progressively liberalise restrictions in sub-sectors or modes as identified by each member country by 2015; and

ii. Progressively liberalise restrictions in the remaining sub-sectors or modes, which are not identified under “pre-agreed flexibilities”, by 2020.

A3. Free flow of investment

23. A free and open investment regime is key to enhancing ASEAN's competitiveness in attracting foreign direct investment (FDI) as well as intra-ASEAN investment. Sustained inflows of new investments and reinvestments will promote and ensure dynamic development of ASEAN economies.

24. ASEAN investment cooperation is being implemented through the Framework Agreement on the ASEAN Investment Area (AIA), 1998, while investment protection is accorded under a separate agreement i.e. the ASEAN Agreement for the Promotion and Protection of Investment, 1987 or commonly referred to as ASEAN Investment Guarantee Agreement (IGA).

25. Under the AIA, all industries (in the manufacturing, agriculture, fishery, forestry and mining and quarrying sectors and services incidental to these five sectors) shall be open and national treatment granted to investors both at the pre-establishment and the post-establishment stages, with some exceptions as listed in member countries' Temporary Exclusion Lists (TEL) and Sensitive Lists (SL) . The TEL is to be phased-out based on agreed timelines. Although the does not have a timeline for phasing-out, they will be reviewed periodically.

26. To enhance regional integration as well as to maintain a competitive investment area, both the Framework Agreement on the AIA and the ASEAN IGA will be reviewed. The objective is to realise a more comprehensive investment agreement which should be forward looking, with improved features, provisions and obligations by considering international best practices that would increase the investor confidence in ASEAN. The ASEAN Comprehensive Investment Agreement (ACIA), which will build on the existing AIA Agreement and ASEAN IGA, will cover the following pillars: Investment Protection

27. Provide enhanced protection to all investors and their investments to be covered under the comprehensive agreement.

Actions:

i. To strengthen among others the following provisions:

- investor-state dispute settlement mechanism;
- transfer and repatriation of capital, profits, dividends, etc. 4;
- transparent coverage on the expropriation and compensation;
- full protection and security; and
- treatment of compensation for losses resulting from strife. Since

these items are related to capital movements, they should follow the guiding principles of capital movements as stated in section A.4. 'Freer Flow of Capital', particularly on Allowing Greater Capital Mobility.

Facilitation and Cooperation

28. A more transparent, consistent and predictable investment rules, regulations, policies and procedures.

Actions:

- i. Harmonise, where possible, investment policies to achieve industrial complementation and economic integration;
- ii. Streamline and simplify procedures for investment applications and approvals;
- iii. Promote dissemination of investment information: rules, regulations, policies and procedures, including through one-stop investment centre or investment promotion board;
- iv. Strengthen databases on all forms of investments covering goods and services to facilitate policy formulation;
- v. Strengthen coordination among government ministries and agencies concerned;
- vi. Consultation with ASEAN private sectors to facilitate investment; and
- vii. Identify and work towards areas of complementation ASEAN-wide as well as bilateral economic integration.

Promotion and Awareness

29. Promote ASEAN as an integrated investment area and production network.

Actions:

- i. Create the necessary environment to promote all forms of investment and new growth areas into ASEAN;
- ii. Promote intra-ASEAN investments, particularly investments from ASEAN-6 to CLMV;
- iii. Promote the growth and development of SMEs and MNEs;
- iv. Promote industrial complementation and production networks among MNCs in ASEAN;
- v. Promote joint investment missions that focus on regional clusters and production networks;
- vi. Extend the benefits of ASEAN industrial cooperation initiatives in addition to the AICO Scheme to encourage regional clusters and production networks; and
- vii. Work towards establishing an effective network of bilateral agreements on avoidance of double taxation among ASEAN countries.

Liberalisation

30. Progressive liberalisation of ASEAN Member Countries' investment regime to achieve free and open investment by 2015.

Actions:

- i. Extend non-discriminatory treatment, including national treatment and most-favoured nation treatment, to investors in ASEAN with limited exceptions; minimise and where possible, eliminate such exceptions;
- ii. Reduce and where possible, eliminate restrictions to entry for investments in the Priority Integration Sectors covering goods; and
- iii. Reduce and where possible, eliminate restrictive investment measures and other impediments, including performance requirements.

A4. Freer flow of capital

31. Strengthening ASEAN Capital Market Development and Integration.

Actions:

- i. Achieve greater harmonisation in capital market standards in ASEAN in the areas of offering rules for debt securities, disclosure requirements and distribution rules;
- ii. Facilitate mutual recognition arrangement or agreement for the cross recognition of qualification and education and experience of market professionals;
- iii. Achieve greater flexibility in language and governing law requirements for securities issuance;
- iv. Enhance withholding tax structure, where possible, to promote the broadening of investor base in ASEAN debt issuance; and
- v. Facilitate market driven efforts to establish exchange and debt market linkages, including cross-border capital raising activities.

Allowing Greater Capital Mobility.

The liberalisation of capital movements is to be guided by the following principles:

- a) Ensuring an orderly capital account liberalization consistent with member countries' national agenda and readiness of the economy;
- b) Allowing adequate safeguard against potential macroeconomic instability and systemic risk that may arise from the liberalisation process, including the right to adopt necessary measures to ensure macroeconomic stability; and

c) Ensuring the benefits of liberalisation to be shared by all ASEAN countries.

Actions:

i. Remove or relax restrictions, where appropriate and possible, to facilitate the flows of payments and transfers for current account transactions;

ii. Remove or relax restrictions on capital flows, where appropriate and possible, to support foreign direct investment and initiatives to promote capital market development

A5. Free flow of skilled labour

33. In allowing for managed mobility or facilitated entry for the movement of natural persons engaged in trade in goods, services, and investments, according to the prevailing regulations of the receiving country, ASEAN is working to:

Action:

i. Facilitate the issuance of visas and employment passes for ASEAN professionals and skilled labour who are engaged in cross-border trade and investment related activities.

34. In facilitating the free flow of services (by 2015), ASEAN is also working towards harmonisation and standardisation, with a view to facilitate their movement within the region.

Actions:

i. Enhance cooperation among ASEAN University Network (AUN) members to increase mobility for both students and staff within the region;

ii. Develop core competencies and qualifications for job/occupational and trainers skills required in the priority services sectors (by 2009); and in other services sectors (from 2010 to 2015); and

iii. Strengthen the research capabilities of each ASEAN Member Country in terms of promoting skills, job placements, and developing labour market information networks among ASEAN Member Countries.

A6. Priority Integration Sectors

35. While it is desirable to integrate across the whole range of economic sectors, ASEAN has recognised the magnitude of the challenge this would pose and initially focused its resources on comprehensively integrating a limited number of priority sectors, which will serve as a catalyst for the overall ASEAN economic integration.

36. Twelve priority integration sectors were identified for accelerated economic integration. Several Member Countries took on the coordinator role for each sector. Each priority integration sector has a roadmap, which combines specific initiatives of the sector and the broad initiatives that cut across all sectors such as trade facilitation measures.

37. Raising the efficiency of these key sectors will enable ASEAN to compete for capital, and retain value-added economic activity and employment in the region. The sectoral approach allows the region to focus its limited resources on rapid and deep integration in these critical areas while provides ASEAN members the opportunity to observe and manage the impact of integration and to jointly develop a stronger sense of commitment to economic integration prior to a broader roll-out.

Actions:

- i. Conduct a bi-annual review to monitor the status, progress and effectiveness of PIS roadmaps to ensure their timely implementation; and
- ii. Identify sector-specific projects or initiatives through regular dialogues or consultation with stakeholders, particularly the private sector.

A7. Food, Agriculture and Forestry

38. Enhance intra- and extra-ASEAN trade and long-term competitiveness of ASEAN's food, agriculture and forestry products/commodities.

Actions:

- i. Monitor implementation of CEPT-AFTA schemes for agricultural and forest products;
- ii. Develop and apply fisheries quality management systems that ensure food safety and support competitive position of ASEAN fisheries products on world markets through the implementation, validation, verification of Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP)-based systems and improved laboratories practices, and adapting quality and safety management systems so that they may be applied to small enterprises in ASEAN by 2009;
- iii. Establish Good Agriculture/Aquaculture Practices (GAP), Good Animal Husbandry Practices (GAHP), Good Hygiene Practices (GHP), Good Manufacturing Practices (GMP), and Hazard Analysis Critical Control Point (HACCP) based systems; for agricultural and food products with significant trade /trade potential by 2012;

iv. Harmonise the quarantine and inspection/sampling procedure by 2010 and Sanitary and Phytosanitary (SPS) measures for agricultural, food and forestry products with significant trade/trade potential; in accordance with international standards/guidelines, where applicable, by 2015;

v. Harmonise the Maximum Residue Limits (MRLs) of commonly used pesticides for widely traded crop products in accordance with international standards/guidelines, where applicable, by 2010;

vi. Harmonise the regulatory framework for agricultural products derived from modern biotechnology in accordance with international standards/guidelines, where applicable, by 2015;

vii. Harmonise the safety and quality standards for horticultural produce and agricultural products of economic importance in the ASEAN region, in accordance with international standards/guidelines, where applicable, by 2015;

viii. Harmonise the animal (both terrestrial and aquatic animals) health control for safety of food of animal origin through a common bio-security management standards scheme, in accordance with international standards/guidelines, where applicable, by 2015;

ix. Harmonise guidelines for the use of chemicals in aquaculture and measures to eliminate the use of harmful chemicals, in accordance with international standards/guidelines, where applicable, by 2009; and

x. Develop a regional reference framework on phased approach to forest certification by 2015.

39. Promote cooperation, joint approaches and technology transfer among ASEAN Member Countries and international, regional organisations and private sector.

Actions:

i. Develop joint strategies/positions on issues of related interest to ASEAN with international organisations such as WTO, Food and Agriculture Organisation of the United Nations (FAO), World Organisation for Animal Health (OIE), International Plant Protection Convention (IPPC), CODEX, Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES) and dialogue partners;

ii. Promote collaborative research and technology transfer in agriculture, food and forestry products;

iii. Establish strategic alliances and joint approaches with the private sectors in promoting food safety, investment and joint venture opportunities, promotion of agricultural products and market access;

iv. Strengthen efforts to combat illegal logging and its associated trade, forest fire and its resultant effects; and

v. Strengthen efforts to combat illegal fishing.

40. Promote ASEAN agricultural cooperatives as a means to empower and enhance market access of agricultural products, to build a network mechanism linking agricultural cooperatives, and to fulfil the purpose of agricultural cooperatives for the benefit of farmers in the region.

Actions:

i. Strengthen strategic alliance between agricultural cooperatives in ASEAN through bilateral, regional and multilateral cooperation;

ii. Establish business linkages among the potential agricultural cooperatives within ASEAN; and

iii. Promote direct investment and strategic partnership with ASEAN agricultural cooperatives producers, consumers, and traders.

B. Competitive Economic Region

B1. Competition Policy

41. The main objective of the competition policy is to foster a culture of fair competition. Institutions and laws related to competition policy have recently been established in some (but not all) ASEAN Member Countries (AMCs).⁵ There is currently no official ASEAN body for cooperative work on CPL to serve as a network for competition agencies or relevant bodies to exchange policy experiences and institutional norms on CPL. Currently, only four AMCs (Indonesia, Singapore, Thailand and Viet Nam) have their own competition law and competition regulatory bodies. Malaysia has not passed any nation-wide competition law but has, instead, relied on sector-level regulations to ensure and enforce competition in markets.

Actions:

i. Endeavour to introduce competition policy in all ASEAN Member Countries by 2015;

ii. Establish a network of authorities or agencies responsible for competition policy to serve as a forum for discussing and coordinating competition policies;

iii. Encourage capacity building programmes/activities for ASEAN Member Countries in developing national competition policy; and

iv. Develop a regional guideline on competition policy by 2010, based on country experiences and international best practices with the view to creating a fair competition environment.

B2. Consumer Protection

42. The building of an integrated economic region with a people-centred approach in this region has made ASEAN mindful that consumers cannot be precluded in all measures taken to achieve this integration. Consumer protection measures are already being developed in tandem with the proposed economic measures to address the already emerging consumer protection.

Actions:

- i. Strengthen consumer protection in ASEAN through the establishment of the ASEAN Coordinating Committee on Consumer Protection (ACCCP);
- ii. Establish a network of consumer protection agencies to facilitate information sharing and exchange; and
- iii. Organise regional training courses for consumer protection officials and consumer leaders in preparation for an integrated ASEAN market.

B3. Intellectual property rights (IPR)

43. In principle, intellectual property (IP) policy can serve as a powerful stimulus to (a) cultural, intellectual and artistic creativity and their commercialisation; (b) efficient adoption and adaptation of more advanced technologies; and (c) continuous learning to meet the ever-rising threshold of performance expectations.

44. IP policy can also help to incubate a vibrant culture of creativity and invention, and to ensure more equitable access and benefits to all stakeholders in both traditional and newer IPRs. Furthermore, IP policy can influence both the volume and quality of external trade and investment and the transfers of advanced, proprietary technologies. IP creativity is a major determinant of local value added and external competitiveness.

45. Regional cooperation in IPR has been guided by the ASEAN IPR Action Plan 2004-2010 and the Work Plan for ASEAN Cooperation on Copyrights which aim to develop a culture of learning and innovation supported by a friendlier IP profile to businesses, investors, inventors and creators in ASEAN. In addition, these Plans are also designed to foster better public awareness, coordination and networking, predictability, capacity building, and contribution of IP industries to competitiveness and development.

Actions:

- i. Fully implement the ASEAN IPR Action Plan 2004-2010, and the Work Plan for ASEAN Cooperation on Copyrights;

- ii. Establish an ASEAN filing system for design to facilitate filings by users and promote coordination among the IP Offices in ASEAN Member Countries, as receiving office, contingent upon the language requirements;
- iii. Accession to the Madrid Protocol, where possible;
- iv. Sustain consultations and information exchanges among national enforcement agencies in IPR protection; and
- v. Promote regional cooperation on Traditional Knowledge (TK), Genetic Resources (GR) and Cultural Traditional Expressions (CTE).

B4. Infrastructure Development

46. **Transport Cooperation.** An efficient, secure and integrated transport network in ASEAN is vital for realizing the full potential of the ASEAN Free Trade Area as well as in enhancing the attractiveness of the region as a single production, tourism and investment destination and narrowing development gaps. ASEAN transport is also critical in linking ASEAN with the neighbouring Northeast and South Asian countries.

47. Regional efforts have been made to enhance transport facilitation and logistics services, promote multimodal transport infrastructure linkages and connectivity, facilitate transport and tourism integration and further liberalise the air and maritime transport sectors. The enabling framework for the full liberalisation of air services in ASEAN shall be expeditiously implemented.

48. **Multi-modal transport and transport facilitation.** The ASEAN Transport Action Plan (ATAP) 2005-2010 covers maritime, land and air transport, and transport facilitation. The Plan outlines 48 action measures.

Actions:

- i. Implementation of the ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Goods in Transit by 2009;
- ii. Implementation of the ASEAN Framework Agreement on Multimodal Transport by 2010; and
- iii. Finalisation of the ASEAN Framework Agreement on the Facilitation of Inter-State Transport by 2008 for its implementation beginning 2010.

49. **Land transport.** Priority is given to completion of the Singapore-Kunming Rail Link (SKRL) and the ASEAN Highway Network (AHN) projects.

Actions:

- i. Complete the development of all the missing links in the Singapore-Kunming Rail Link;

ii. Complete the implementation of the AHN projects, in particular, road construction/improvement of below Class III road (two narrow lanes with double bituminous treatment) sections of designated Transit Transport Routes (TTRs) of the AHN; and

iii. Enhance road safety in ASEAN.

50. Maritime and air transport. Adopt the general principles and framework for an ASEAN Single Shipping Market and develop and implement the ASEAN Single Aviation Market.

Actions:

i. Implement relevant International Maritime Organisation (IMO) conventions;

ii. Implement the Roadmap towards an Integrated and Competitive Maritime Transport in ASEAN;

iii. Implement the ASEAN Open Sky Policy (Roadmap for Integration of the Air Travel Sector); and

iv. Implement the ASEAN Single Aviation Market.

51. Information Infrastructure. A secure and connected information infrastructure is important for sustaining the region's economic growth and competitiveness. Efforts have been made to facilitate interconnectivity and technical interoperability among ICT systems, leveraging on existing national networks and evolving these into a regional information infrastructure. Equal emphasis has been given to improving trust and confidence in the use of the Internet and security of electronic transactions, payments and settlements.

52. Develop high-speed inter-connections among all national information infrastructures (NII).

Actions:

i. Facilitate high-speed connection among all national information infrastructure by 2010 and implement ICT measures as identified in the VAP;

ii. Intensify capacity building and training programmes for national Computer Emergency Response Teams (CERTs) and strengthen its capacity, cooperation and the coverage of the region's cyber-security network, including expanding the ASEAN CERT Incident Drills to include ASEAN's Dialogue Partners in 2007;

iii. Encourage the participation of all stakeholders (people, communities, enterprises and public administrations) in utilisation and development of ICT applications and services on the regional information infrastructure;

iv. Support sectoral ICT applications (initially in key sectors such as customs, logistics, transport, content industry) to improve their effectiveness and productivity;

v. Expand the number of ASEAN countries participating in the ASEAN MRA for telecommunications equipment; and

vi. Deepen regional policy and regulatory framework to deal with the opportunities and challenges in the area of Next Generation Networks, including the interoperability of products/services, information systems and networks in the convergence environment.

53. Energy Cooperation. Secure and reliable supply of energy including bio-fuel is crucial to support and sustain economic and industrial activities. Regional collaboration in the Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP) and the ASEAN Power Grid (APG) Projects allows the optimisation of the region's energy resources for greater security. These projects also provide opportunities for private sector involvement in terms of investment, including financing, and technology transfer. Interconnected networks of electricity grids and gas pipelines offer significant benefits both in terms of security, flexibility and quality of energy supply.

54. Expedite the development of the ASEAN Power Grid (APG) and the Trans-ASEAN Gas Pipeline (TAGP). The APG involves 14 electricity interconnection projects and the TAGP, seven gas interconnection projects.

Actions:

i. Accelerate implementation of the APG and TAGP;

ii. Promote greater involvement of private sectors in

iii. Finalise the ASEAN Petroleum Security Agreement to enhance oil and gas security in the region;

55. While ASEAN strive towards accelerating the establishment of an ASEAN Community by 2015, it is important to ensure that such development is sustainable through, among others, mitigating greenhouse gas emission by means of effective policies and measures, thus contributing to global climate change abatement. Recognising the limited global reserve of fossil energy and the unstable world prices of fuel oil, it is essential for ASEAN to emphasise the need to strengthen renewable energy development, such as bio-fuels, as well as to promote open trade, facilitation and cooperation in the renewable energy sector and related industries as well as investment in the requisite infrastructure for renewable energy development.

56. Mining cooperation. Enhance trade and investment and strengthen cooperation and capacity in geological and mineral sector for sustainable mineral development in the ASEAN region.

Actions:

- i. Facilitate and enhance trade and investment in minerals;
- ii. Intensify institutional and human capacity building in ASEAN geological and mineral sector;
- iii. Promote environmentally and socially sustainable mineral development; and
- iv. Encourage the participation of the private sector in mineral development.

57. Financing of Infrastructure Projects. Financing is always recognised as an important contributor to economic growth. As ASEAN accelerates its economic integration efforts, greater investment will be needed particularly in the development of regional infrastructure. Putting in place innovative financing schemes to attract greater private sector involvement is thus important.

Actions:

- i. Promote greater participation of private sectors and international organisations in financing regional infrastructure development such as the APG, TAGP, SKRL and ASEAN Highway Network; and
- ii. Remove or relax impediments to cross-border investment in/financing of regional infrastructure projects.

B5. Taxation

58. Actions:

- i. Complete the network of bilateral agreements on avoidance of double taxation among all Member Countries by 2010, to the extent possible.

B6. E-Commerce

59. To lay the policy and legal infrastructure for electronic commerce and enable on-line trade in goods (e-commerce) within ASEAN through the implementation of the e-ASEAN Framework Agreement and based on common reference frameworks.

Actions:

- i. Adopt best practices in implementing telecommunications competition policies and fostering the preparation of domestic legislation on e-commerce;

- ii. Harmonise the legal infrastructure for electronic contracting and dispute resolution;
- iii. Develop and implement better practice guidelines for electronic contracting, guiding principles for online dispute resolution services, and mutual recognition framework for digital signatures in ASEAN;
- iv. Facilitate mutual recognition of digital signatures in ASEAN;
- v. Study and encourage the adoption of the best practices and guidelines of regulations and/or standards based on a common framework; and
- vi. Establish a networking forum between the businesses in ASEAN and its Dialogue Partners as a platform for promoting trade and investment.

C. Equitable Economic Development

C1. SME development

60. The ASEAN Policy Blueprint for SME Development (APBSD) 2004-2014 outlines the framework for SME development in the ASEAN region. It comprises strategic work programmes, policy measures and indicative outputs. Its objectives are to: (a) Accelerate the pace of SME development, optimising on the diversities of ASEAN Member Countries;

(b) Enhance the competitiveness and dynamism of ASEAN SMEs by facilitating their access to information, market, human resource development and skills, finance as well as technology;

(c) Strengthen the resilience of ASEAN SMEs to better withstand adverse macroeconomic and financial difficulties, as well as the challenges of a more liberalised trading environment; and

(d) Increase the contribution of SMEs to the overall economic growth and development of ASEAN as a region.

Actions:

- i. Timely implementation of the ASEAN Policy Blueprint for SME Development 2004-2014 (APBSD);
- ii. Promote networking of SMEs and their participation in the building of regional production and distributions networks; and
- iii. Promote best practices in SME development, including SME financing.

C2. Initiative for ASEAN Integration (IAI)

61. Given the different levels of development among ASEAN Member Countries, there arises the need to ensure the deepening and broadening

integration of ASEAN is accompanied by technical and development cooperation to address the development divide and accelerate the economic integration of the less developed ASEAN Member Countries so that the benefits of ASEAN integration are shared and enjoyed by all ASEAN Member Countries. This would allow ASEAN Member Countries to move in a unified manner.

62. The Initiative for ASEAN Integration (IAI), launched in November 2000, gives the direction and sharpens the focus of collective efforts to narrow the development gap not only within ASEAN but between ASEAN and other parts of the world as well. The IAI currently covers the following priority areas, namely infrastructure, human resource development, information and communications technologies (ICT), capacity building for regional economic integration, energy, investment climate, tourism, poverty reduction and improvement in the quality of life.

63. Meeting the AEC challenge will require CLMV to develop policy to enhance economic growth, strengthen economic competitiveness, increase domestic and foreign direct investments, expand private sector enterprises while meeting its public goals.

Actions:

i. Enhance the IAI to serve as the platform for identifying and implementing technical assistance and capacity building programmes for both public and private sectors in ASEAN Member Countries, in particular, CLMV and the other sub-regional arrangements such as the IMT-GT and the BIMPEAGA within ASEAN to allow them to be equal partners in the development of regional production and distribution networks;

ii. ASEAN-6 to continue its support for IAI programmes;

iii. Garner sufficient support from dialogue partners and international organisations such as the Asian Development Bank and the World Bank for effective implementation of the IAI programmes;

iv. Build/strengthen capacity of government officials to develop/implement economic and social policies that would mitigate the effects of economic integration; and

v. Conduct periodic socio-economic studies to monitor/evaluate the impact of economic integration.

Integration into the Global Economy

64. ASEAN operates in an increasingly global environment, with interdependent

markets and globalised industries. In order to enable ASEAN businesses to compete internationally, to make ASEAN a more dynamic and stronger segment of the global supply chain and to ensure that the internal market remains attractive for foreign investment, it is crucial for ASEAN to look beyond the borders of AEC. External rules and regulations must increasingly be taken into account when developing policies related to AEC.

D1. Coherent Approach towards External Economic Relations

65. ASEAN shall work towards maintaining “ASEAN Centrality” in its external economic relations, including, but not limited to, its negotiations for free trade (FTAs) and comprehensive economic partnership (CEPs) agreements. This shall be done by:

Actions:

- i. Review FTA/CEP commitments vis-à-vis ASEAN’s internal integration commitments; and
- ii. Establish a system for enhanced coordination, and possibly arriving at common approaches and/or positions in ASEAN’s external economic relations and in regional and multilateral fora.

D2. Enhanced participation in global supply networks

66. ASEAN shall also enhance participation in global supply networks by:

Actions:

- i. Continuing the adoption of international best practices and standards in production and distribution, where possible; and
- ii. Developing a comprehensive package of technical assistance for the less developed ASEAN Member Countries to upgrade their industrial capability and productivity to enhance their participation in regional and global integration initiatives.

III. IMPLEMENTATION

67. A strategic schedule that includes key milestones for a comprehensive and deeper economic integration shall form an integral part of this Blueprint. Consultations have been made with relevant bodies/stakeholders to invite their inputs and coordinating conferences were held to jointly review the Blueprint and its strategic schedule among all stakeholders to ensure consistency of the above measures, programmes and milestones across sectors and promote greater sense of ownership of the Blueprint.

68. Relevant ASEAN sectoral bodies will coordinate the implementation of the above programmes and measures while relevant government agencies will be responsible for overseeing the implementation and preparation of more detailed action plans at the national level. Partnership arrangements with the private sector, industry associations and the wider community at the regional and national levels will also be actively sought where required to ensure participation of all stakeholders in the integration process.

69. For the successful implementation of these programmes and measures, the necessary institutions or mechanisms, resources, capacity and political will be accorded to the Community building process.

A. Implementation Mechanism

70. Relevant sectoral Ministerial bodies shall be responsible for the implementation of the Blueprint and monitoring of commitments under their respective purview. The ASEAN Economic Ministers (AEM), as the Ministers-in-Charge of Economic Integration in the Council of ASEAN Economic Community, shall be accountable for the overall implementation of the Blueprint.

71. To allow for effective implementation of the Blueprint, the following measures on charting strategic directions and coordination shall be implemented.

Actions:

- i. The HLTF shall provide strategic inputs to the AEM on issues affecting the timely implementation of the Blueprint;
- ii. Undertake regular consultations with various sectoral bodies to discuss and elicit feedback on implementation issues of the Blueprint; and
- iii. The Secretary-General of ASEAN shall report the progress of AEC to relevant ministerial meetings and the Summit.

72. In enhancing the implementation arrangements and streamlining the decision-making process of all ASEAN economic initiatives identified in the Blueprint and beyond, the following measures are recommended:

- i. Promote transparency and improve the operation of notification procedures under all ASEAN economic agreements through the Protocol on Notification Procedures;
- ii. Ratification of ASEAN legal instruments shall be made within six months of signing;
- iii. Decision-making process by economic bodies to be made by consensus, and where there is no consensus, ASEAN to consider other options with the objective of expediting the decision-making process;

iv. Utilise the Enhanced Dispute Settlement Mechanism (DSM) to promote a rules-based community;

v. The ASEAN Minus X formula can be invoked to accelerate the implementation of agreed economic initiatives; and

vi. Flexibility should be accorded in the implementation of AEC, which shall be pre-agreed and not delay the overall progress and implementation of the AEC.

73. Progress in the implementation of the above programmes and measures for AEC building by Member Countries needs to be monitored, reviewed and disseminated to all stakeholders. The ASEAN Secretariat shall review and monitor compliance of implementing the Blueprint.

Action:

i. Develop and maintain a set of statistical indicators, including an integrated tariff and trade data database system, address harmonisation of statistics and data quality issues, and the AEC scorecards, to monitor and assess the progress of implementation of each element of the AEC.

74. For the financial sector,

i. Establish an appropriate implementation mechanism in the form of regular progress reports to the Leaders.

B. Resources

75. Research and capacity building support is to be mobilised from various facilities.

Actions:

i. The ASEAN Development Fund, with contributions from Member Countries, will be a vehicle to draw resources from other ASEAN and non-ASEAN sources;

ii. Identify and implement technical studies or training programmes on issues, areas or topics where analytical as well as capacity building support are needed to facilitate the implementation of the AEC Blueprint;

iii. Translate milestones and targets of the AEC Blueprint into national milestones and targets and incorporate them in their national development plans;

iv. Promote the participation of the ADB, World Bank/IFC, dialogue or trading partners and the private sector in the development of regional infrastructure projects;

v. Strengthen the research and planning capabilities of the ASEAN Secretariat in areas relevant to the AEC;

vi. Strengthen the research capabilities and human capital development of each ASEAN Member Country; and

vii. Establish appropriate capacity building programmes to assist newer member countries to enhance the development and regulatory frameworks of their financial markets.

C. Communications

76. Success of building the AEC requires involvement by all stakeholders in the integration process. In addition to involving all stakeholders in the formulation of the Blueprint, a good communications programme is required to create greater public awareness of the AEC in all ASEAN countries as well as to keep all stakeholders, including the business communities and people of ASEAN, informed of the progress of this community building.

Actions:

i. Launch a comprehensive communications plan to explain to the government officials, key stakeholders and the general public the objectives, benefits and challenges of the AEC;

ii. Develop a regional platform for open discussion and sharing information in implementing the ASEAN Economic Community;

iii. Member Countries shall set up a mechanism at the national level to regularly report the outcome and issues of the integration process; and

iv. Create an AEC communications website that would provide an additional channel to reach communities at large, where stakeholders can provide feedback and respond to ASEAN economic initiatives.

D. Review

77. The AEC Blueprint shall be reviewed periodically taking into account dynamic regional and global developments.

ASEAN SOCIO-CULTURAL COMMUNITY BLUEPRINT

I. INTRODUCTION

1. The ASEAN Leaders adopted the Declaration of ASEAN Concord II (Bali Concord II) in Bali, Indonesia on 7 October 2003 to establish an ASEAN Community by 2020. The ASEAN Community shall be established comprising three pillars, namely political and security community, economic community, and socio-cultural community that are closely intertwined and mutually reinforcing for the purpose of ensuring durable peace, stability, and shared prosperity in the region.
2. At the 12th ASEAN Summit on 13th January 2007 in Cebu, the Philippines the Leaders, affirming their strong commitment to accelerate the establishment of the ASEAN Community by 2015, signed the Cebu Declaration on the Acceleration of an ASEAN Community by 2015.
3. The 13th ASEAN Summit held in Singapore on 20th November 2007, agreed to develop an ASCC Blueprint to ensure that concrete actions are undertaken to promote the establishment of an ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC).

II. CHARACTERISTICS AND ELEMENTS

4. The primary goal of the ASCC is to contribute to realising an ASEAN Community that is people-centred and socially responsible with a view to achieving enduring solidarity and unity among the nations and peoples of ASEAN by forging a common identity and building a caring and sharing society which is inclusive and harmonious where the well-being, livelihood, and welfare of the peoples are enhanced.
5. The ASCC will address the region's aspiration to lift the quality of life of its peoples through cooperative activities that are people-oriented and environmentally friendly geared towards the promotion of sustainable development. The ASCC shall contribute to building a strong foundation for greater understanding, good neighbourliness, and a shared sense of responsibility.
6. The ASCC is characterised by a culture of regional resilience, adherence to agreed principles, spirit of cooperation, collective responsibility, to promote human and social development, respect for fundamental freedoms, gender equality, the promotion and protection of human rights and the promotion of social justice.

7. The ASCC shall respect the different cultures, languages, and religions of the peoples of ASEAN emphasise their common values in the spirit of unity in diversity and adapt them to present realities, opportunities and challenges.

8. The ASCC will also focus on the social dimension of Narrowing the Development Gap (NDG) towards bridging the development gap among Member States.

9. Based on the above, the ASCC envisages the following characteristics: (a) Human Development; (b) Social Welfare and Protection; (c) Social Justice and Rights; (d) Ensuring Environmental Sustainability (e) Building the ASEAN Identity; and (f) Narrowing the Development Gap.

A. Human Development

10. ASEAN will enhance the well-being and livelihood of the peoples of ASEAN by providing them with equitable access to human development opportunities by promoting and investing in education and life-long learning, human resource training and capacity building, encourage innovation and entrepreneurship, promote the use of English language, ICT and applied science and technology in socio-economic development activities.

A1. Advancing and prioritising education

11. **Strategic objective:** Ensuring the integration of education priorities into ASEAN's development agenda and creating a knowledge based society; achieving universal access to primary education; promoting early child care and development; and enhancing awareness of ASEAN to youths through education and activities to build an ASEAN identity based on friendship and cooperation.

Actions:

i. Achieve universal access to primary education across ASEAN by 2015 with priorities to eradicate illiteracy and to ensure compulsory primary education for all and gender equality in education, through advocating for equal opportunity in education regardless of social class, geography ethnicity, background or physical disabilities, with 70 percent target benchmark achieved by the end of 2011;

ii. Improve the quality and adaptability of education, including technical/vocational/skills training education in the ASEAN region by developing a technical assistance programme including training for teaching staff and staff exchange programme at higher education level for this purpose by 2009, in particular CLMV;

- iii. Undertake periodic reviews of the various ASEAN scholarship programmes for the purpose of rationalizing and consolidating them in order to increase their impact;
- iv. Use ICT to promote education and life-long learning particularly in underserved communities through open, distance education and e-learning;
- v. Promote education networking in various levels of educational institutions and continue university networking and enhance and support student and staff exchanges and professional interactions including creating research clusters among ASEAN institutions of higher learning, in close collaboration with the Southeast Asia Ministers of Education Organization (SEAMEO) and the ASEAN University Network (AUN);
- vi. Promote equal access to education for women and girls and enhance the exchange of best practices on gender-sensitive school curriculum;
- vii. Strengthen collaboration with other regional and international educational organisations to enhance the quality of education in the region;
- viii. Include the teaching of common values and cultural heritage in school curricula and develop teaching materials and capability for this purpose starting in 2008;
- ix. Develop and offer courses on ASEAN studies, both in the primary, secondary and higher education levels;
- x. Continue the ASEAN Youth Leadership Development Programme and similar programmes with the same objectives and encourage networking among ASEAN Youth Programme alumni to promote solidarity and mutual understanding;
- xi. Support learning of ASEAN languages and promote exchanges of linguists;
- xii. Establish ASEAN university games, ASEAN youth peace corps, ASEAN computer games and ASEAN Science Olympiad to promote greater interaction and understanding among the youths in the region;
- xiii. Continue implementing youth awards programme such as the ASEAN Youth Day Award and Ten Accomplished Youth Organisations in ASEAN (TAYO ASEAN) to recognise outstanding individuals and youth organisations significantly contributing to the promotion of ASEAN ideas and values among the youth across the region;
- xiv. Work towards the establishment of an ASEAN Youth Programme Fund to fund the various youth projects and activities in ASEAN;

- xv. Establish platforms for networking and sharing of best practises on ASEAN children and youth development strategies and tools;
- xvi. Exchange of cultural performers and scholars among Member States through education system to give greater access and understanding of the different cultures of ASEAN Member States;
- xvii. Promote the options of university placements in an institution of higher learning in a second ASEAN Member State through “a semester abroad” or “a year abroad” programme;
- xviii. Support the citizens of Member States to become proficient in the English language, so that the citizens of the ASEAN region are able to communicate directly with one another and participate in the broader international community;
- xix. Promote life-long learning;
- xx. Work towards the establishment of an ASEAN Youth Development Index to evaluate the outcomes and effectiveness of youth programmes in the region and to assist Member States in planning new youth interventions; and
- xxi. Promote early child care development through sharing of best practices, experiences and capacity building.

A2. Investing in human resource development

12. **Strategic objective:** Enhance and improve the capacity of ASEAN human resource through strategic programmes and develop a qualified, competent and well-prepared ASEAN labour force that would benefit from as well as cope with the challenges of regional integration.

Actions:

- i. Undertake a survey by 2009 and work to strengthen the existing centres of excellence in the field of human resource development in the ASEAN region;
- ii. Promote the use of English as an international business language at the work place;
- iii. Undertake assessments to identify gaps in training needs in ASEAN, particularly in the CLMV in order to develop joint technical cooperation programmes for the workforce;
- iv. Enhance the IT skills of the workforce in ASEAN through joint training programmes and courses;
- v. Develop gender-responsive skills training programmes for trainers in ASEAN Member States in particular the CLMV by 2010;

- vi. Design and implement training programmes to address the needs of high value-added industries that enhance ASEAN global competitiveness;
- vii. Develop a consolidated plan for regional cooperation for skills development for women, youth, and persons with disabilities; and
- viii. Conduct ASEAN Skill Competition regularly to support ASEAN workforce development, particularly its effort to achieve regional standard competency.

A3. Promotion of decent work

13. **Strategic objective:** Incorporating decent work principles in ASEAN work culture, safety and health at work place and ensuring that the promotion of entrepreneurship becomes an integral part of ASEAN's employment policy to achieve a forward-looking employment strategy.

Actions:

- i. Enhance capacity of governments to monitor labour markets and human resource indicators, and design social impact policies;
- ii. Establish national skills frameworks as an incremental approach towards an ASEAN skills recognition framework;
- iii. Endeavour to build an ASEAN network of experts in industrial relations to assist in promoting sound industrial relations, industrial harmony, higher productivity and decent work by 2010; and
- iv. Implement the Plan of Action on National Occupational Safety and Health Frameworks for ASEAN as affirmed by the ASEAN-OSHNET.

A4. Promoting Information and Communication Technology (ICT)

14. **Strategic objective:** Implement human resource development programme which will facilitate the implementation of regional ICT initiatives.

Actions:

- i. Implement capacity building programmes to increase ICT literacy in ASEAN, including women, children, the elderly and people with disabilities;
- ii. Promote positive use of ICT in particular the Internet;
- iii. Encourage the introduction of ICT at all levels of education;
- iv. Initiate the early use of ICT at the primary school;
- v. Enhance the use of ICT to promote e-learning; and
- vi. Develop a workforce and manpower with high levels of ICT proficiency and expertise.

A5. Facilitating access to applied Science and Technology (S&T)

15. *Strategic objective:* Develop policies and mechanisms to support active cooperation in research, science and technology development, technology transfers and commercialisation and establishment of strong networks of scientific and technological institutions with the active participation of private sector and other relevant organisations.

Actions:

- i. Establish a network of S&T centres of excellence to promote cooperation, sharing of research facilities, technology transfer and commercialisation, and joint research and technology development by 2011;
- ii. Strengthen collaborative research and development in applied S&T to enhance community well-being;
- iii. Facilitate the exchange and mobility of scientists and researchers from both public S&T institutions and private sector according to the respective laws, rules, regulation, and national policies;
- iv. Establish strategic alliances with private sector to promote R&D collaboration and technology transfer and commercialisation;
- v. Establish ASEAN scholarship and fellowship opportunities to support the ASEAN Virtual Institute of Science and Technology (AVIST) and other related science activities;
- vi. Heighten the awareness on applied S&T for sustainable development; Develop a core set of S&T indicators that can serve as input in the development of human resource strategies by economic and industry planners;
- vii. Enhance and sustain the utilization of the ASEAN Science and Technology Network (ASTNET) and other S&T networks; and
- viii. Promote the development, use and sharing of digital content among ASEAN Member States.

A6. Strengthening entrepreneurship skills for women, youth, elderly and persons with disabilities.

16. *Strategic objective:* Increasing the participation of women, youth, elderly, persons with disabilities, vulnerable and marginalised groups in the productive workforce by enhancing their entrepreneurial skills, particularly to improve their social well-being and contribute towards national development and regional economic integration.

Actions:

- i. Establish an ASEAN Forum on Youth Entrepreneurship under the joint auspices of labour, youth and education sectoral bodies by 2009;
- ii. Establish a women entrepreneurship network by 2010 and create favourable conditions for women entrepreneurs in the region, including by providing at the national level, access to micro credit, technology, trainings, markets and social protection services; and
- iii. Build an ASEAN network of experts on entrepreneurship to, among others, conduct skills training for out-of-school youths, the elderly and persons with disabilities by 2010.

A7. Building civil service capability

17. **Strategic objective:** Establish effective, efficient, transparent, responsive and accountable civil service systems through increased capacity-building, enhancement of public human resource competencies among ASEAN bureaucracies, and increased collaboration among ASEAN Member States.

Actions:

- i. Develop strategies for the implementation of the ASEAN Conference on Civil Service Matters (ACCSM) Work Plan (2008-2012) by 2009;
- ii. The ACCSM to promote ASEAN collaboration in the promotion of effective and efficient Civil Service, public accountability and good governance, and hold workshops in these fields on annual basis, starting in 2008;
- iii. Strengthen the capability of ASEAN Resource Centres under the auspices of the ACCSM to develop and conduct training programmes designed to assist all Member States;
- iv. Develop a pool of experts/trainers who will serve as resource persons in civil service capacity-building and training programmes;
- v. Develop training designs, manuals, and modules along Gender and Development (GAD), and Ethical and Good Governance for sharing with ASEAN countries;
- vi. Develop and conduct competency-based training programmes for sharing among ASEAN civil service systems under the auspices of the ACCSM;
- vii. Strengthen collaboration in realising the development of efficient, effective, capable, accountable and responsive Civil Service in ASEAN through the activities of the ASEAN Resource Centres (ARCs), ASEAN Sectoral Bodies, and other regional activities that support the implementation of the ACCSM priority areas;

viii. Institute policies and programmes and undertake sustained campaigns in the civil service to implement the ACCSM Work Plan (2008-2012) in order to promote transparency, honesty, environmental concern, respect for human rights and gender equality, and priority attention and action for the poor and needy, among ASEAN public servants, who should be leading agents and advocates of the goals and ideals of the ASCC;

ix. Enhance and establish mechanisms for effective and efficient public services, including service standards, citizens feedback procedures, and output-based performance rating systems; and

x. Expand the role of civil society and citizens groups in integrity efforts and governance.

B. Social Welfare and Protection

18. ASEAN is committed to enhancing the well-being and the livelihood of the peoples of ASEAN through alleviating poverty, ensuring social welfare and protection, building a safe, secure and drug free environment, enhancing disaster resilience and addressing health development concerns.

B1. Poverty Alleviation

19. **Strategic objective:** Fully address socio-economic disparities and poverty that persist across ASEAN Member States including achieving the MDG goal of eradicating extreme poverty and hunger.

Actions:

i. Develop and implement an ASEAN Roadmap towards realising the UN Millennium Development Goals in consultation among concerned sectoral bodies with a view to identify and extend technical assistance required in the field of poverty reduction;

ii. Support ASEAN Member States' community-driven initiatives for poverty reduction towards narrowing the development gap within ASEAN;

iii. Intensify efforts to implement projects related to poverty alleviation particularly in area of rural infrastructure, water supply, sanitation under the Initiative for ASEAN Integration and other sub-regional cooperation frameworks;

iv. Improve ASEAN capacity in simple and applicable assessment and monitoring poverty reduction strategies through a targeting system that ensures low exclusion and leakage rates;

v. Families living under poverty to be aided with appropriate support system to enable them to become self-reliant;

vi. Strengthen ASEAN cooperation in microfinance, including strengthening cooperation and networking between microfinance institutions in poverty-stricken areas with due regard to local values and traditions as well as addressing the phenomenon of the feminisation of poverty;

vii. Work towards the establishment of an ASEAN data bank on poverty incidence and poverty reduction programme, which can be shared among Member States;

viii. Continue sharing experiences and best practices through regular holding of workshops and seminars on poverty alleviation in ASEAN Member States and its dialogue partners;

ix. Establish an ASEAN Network for Family Development; and

x. Facilitate the rural volunteers movement and the exchange of young professional in rural development in ASEAN.

B2. Social safety net and protection from the negative impacts of integration and globalization

20. *Strategic objective:* Ensure that all ASEAN peoples are provided with social welfare and protection from the possible negative impacts of globalisation and integration by improving the quality, coverage and sustainability of social protection and increasing the capacity of social risk management.

Actions:

i. Undertake a survey of existing social protection regimes in ASEAN;

ii. Enhance exchange of best practices in social security systems;

iii. Include social protection in ASEAN's cooperation in progressive labour practices;

iv. Explore the establishment of the social insurance system to cover the informal sector;

v. Establish a network of social protection agencies to promote the well-being and living conditions of the poor, vulnerable, underserved and disadvantaged groups affected by adverse impacts of integration process and globalisation;

vi. Study on enhancement of support for natural disaster risk safety mechanism in agriculture, forestry and fisheries;

vii. Conduct research studies on the impact of economic integration and globalisation from gender perspective in order to have concrete bases in formulating appropriate gender-responsive interventions;

viii. Develop appropriate actions and preventive measures against the use of the internet and pornography which exploit women, children, and other vulnerable groups;

ix. Develop appropriate actions and preventive measures against the use of the internet to disrupt social harmony by inciting hatred, discrimination, and intolerance; and

x. Strengthen ASEAN cooperation in protecting female migrant workers

B3. Enhancing food security and safety

21. *Strategic objective:* Ensure adequate access to food at all times for all ASEAN peoples and ensure food safety in ASEAN Member States.

Actions:

i. Harmonise national food safety regulations with internationally-accepted standard, including quarantine and inspection procedures for the movement of plants, animals, and their products;

ii. Strengthen the work of ASEAN Coordinating Committee on Food Safety to better coordinate all ASEAN Food bodies/subsidiaries, and the implementation of their work programmes;

iii. Promote production of safe and healthy food by producers at all levels;

iv. Develop model food legislative framework and guidelines and strengthen food inspection and certification system from farm to table in ASEAN Member States;

v. Develop further the competency of existing network of food laboratories in ASEAN to facilitate the exchange of information, findings, experiences, and best practices relating food laboratories works and new technology;

vi. Strengthen the capability of ASEAN Member States to conduct risk analysis;

vii. Enhance consumer participation and empowerment in food safety;

viii. Enhance the roles of ASEAN Food Security Reserve Board (AFSRB) as well as increase regional staple food reserves;

ix. Strengthen the cooperation with regional and international institutions including private organisations to secure food for the region;

x. Establish a network to enhance intra and extra ASEAN food trade cooperation to ensure stability in regional food distribution;

- xi. Ensure that food is available at all times for all ASEAN citizens;
- xii. Encourage the application of environmentally sound technologies in farming and food processing;
- xiii. Improve the quality of surveillance and the effectiveness of responses to food-borne diseases and food poisoning outbreaks through, among others, information sharing and exchange of expertise;
- xiv. Enhance advocacy to promote production of safe and healthy food by producers and education and communication to communities for empowerment in food safety;
- xv. Provide opportunities such as forums, meetings to facilitate coordinated actions among stakeholders geared for promotion of food security and safety; and
- xvi. Integrate these actions into a comprehensive plan of action with the ultimate goal of improving health outcomes.

B4. Access to healthcare and promotion of healthy lifestyles

22. **Strategic objectives:** Ensure access to adequate and affordable healthcare, medical services and medicine, and promote healthy lifestyles for the peoples of ASEAN.

Actions:

- i. Promote investment in primary health care infrastructure, in a rational manner and likewise ensure adequate financing and social protection for the poor and marginalised populations for better access to services and achievement of health-related Millennium Development Goals (MDGs);
- ii. Promote and undertake information and educational drive and public health policies' advocacy activities to encourage healthy lifestyle and behaviour change intervention including diet, physical activities and mental health, that are accessible, affordable, and sustainable;
- iii. Employ strategies to strengthen integrated risk management, promotion of healthy lifestyle and behavioural change;
- iv. Develop and adopt a framework for unhealthy food and beverages including alcohol similar to the Framework Convention on Tobacco Control (FCTC);
- v. Enhance awareness on the impact of regional/global trade policies and economic integration on health and develop possible strategies to mitigate their negative impacts through regional workshops and seminars, advocacy, sharing of studies and technical documents;

vi. Develop strategies for ASEAN to strengthen capacity and competitiveness in health related products and services, including in the pharmaceutical sector;

vii. Facilitate research and cross-country exchange of experience in promoting the integration of safe, effective and quality Traditional Medicine, Complementary and Alternative Medicine (TM/CAM) into the national healthcare system, and across other sectors;

viii. Promote the application of biotechnology, food technology, and nanotechnology to assist in the sustainable use of biological resources, and design, production and delivery of drugs and other products;

ix. Promote e-health in facilitating timely sharing of appropriate, accurate and complete information for the benefit of public health;

x. Promote collaboration in Research and Development on health promotion, health lifestyles and risk factors of non-communicable diseases in ASEAN Member States;

xi. Promote the sharing of best practices in improved access to health products including medicines for people in ASEAN;

xii. Provide adequate incentives and better working conditions to ensure the retention of health workers within the region and develop, in close collaboration with WHO including relevant sectors, a fair code of practice⁹ on the international recruitment of health workers to resolve the critical shortage of health workers around the world;

xiii. Encourage exchange of experts in the field of public health, medicine, physical and health education, to promote sharing of knowledge and experience;

xiv. Encourage public-private partnership, community empowerment and gender sensitive policies in improving community health standard;

xv. Promote capacity building programmes such as improving pharmaceutical management capability; facilitating training courses and exchange of experience in researches on stability, bio-availability, bioequivalence, clinical studies, validation of manufacturing process, validation of analytical methods;

xvi. Establish and maintain an ASEAN Nutrition Surveillance System;

xvii. Promote the sharing of best practises in improving the access to primary health care by people at risk/vulnerable groups, with special attention to diabetes mellitus, cardiovascular diseases, cancers and disabilities through

regional workshops, seminars, and exchange visits among the ASEAN Member States;

xviii. Empower consumers to become active participants in health care and to make informed choices to maximise the benefits and minimise the risks of use of Traditional Medicine/Complementary and Alternative Medicine (TM/CAM);

xix. Advocate policy makers to accelerate actions to increase accessibility to sexual and reproductive health information and friendly health services, and educate society especially parents and adolescent on reproductive and sexual health education;

xx. Develop programmes and improve surveillance of certain non-communicable diseases, including diabetes mellitus, cardiovascular diseases and cancers which are becoming more prevalent in the community due to changing lifestyles;

xxi. Strengthen existing health networking in ASEAN Member States in order to push forward an active implementation on health services access and promotion of healthy lifestyles, as well as continually exchange of knowledge, technology and innovation for sustainable cooperation and development;

xxii. Promote rational use of drug, especially on prescription of antibiotic;

xxiii. Ee of information and experience on drug price control to access essential drug in all ASEAN Member States; and

xxiv. P the exchange of experiences among ASEAN Member States on public health policy formulation and management.

B5. Improving capability to control communicable diseases

23. **Strategic objective:** To enhance regional preparedness and capacity through integrated approaches to prevention, surveillance and timely response to communicable and emerging infectious diseases.

Actions:

i. Consolidate, further strengthen and develop regional cooperative arrangements through multisectoral and integrated approaches in the prevention, control, preparedness for emerging infectious diseases in line with International Health Regulation 2005 and the Asia Pacific Strategy for Emerging Diseases (APSED);

ii. Establish/strengthen/maintain regional support system and network to narrow the gap among ASEAN Member States in addressing emerging infectious diseases and other communicable diseases;

- iii. Ensure that stockpile of antivirals and Personal Protective Equipment (PPE) is maintained at regional level for all member states and for rapid response and rapid containment of potential pandemic influenza;
- iv. Reduce the impact of HIV transmission and the impact of HIV epidemic, consistent with the Millennium Development Goals (MDGs), the UNGASS declarations on HIV and AIDS, ASEAN Commitments on HIV and AIDS, and Third ASEAN Work Programme on HIV and AIDS;
- v. Improve better access to affordable antiretroviral treatment and opportunistic disease treatment as well as diagnostic reagents;
- vi. Develop programme to improve 2nd generation HIV surveillance (risk factors and behaviour) and promote sharing of information and experience among ASEAN Member States;
- vii. Promote the sharing of best practises in improving the access to primary health care by people at risk/vulnerable groups, with special attention to HIV and AIDS, malaria, dengue fever, tuberculosis, and emerging infectious diseases through regional workshops, seminars, and exchange visits among the ASEAN Member States;
- viii. Strengthen regional clinical expertise through professional organisations networks, regional research institution, exchange of expertise and information sharing;
- ix. Strengthen cooperation through sharing of information and experiences to prevent and control infectious diseases related to global warming, climate change, natural and man-made disasters;
- x. To tackle the issues of clean water, hygiene, sanitation and waste management that have implications on infectious diseases;
- xi. Strengthen cooperation among ASEAN Member States in contact tracing and health quarantine;
- xii. Strengthen and maintain surveillance system for infectious diseases including HIV and AIDS, malaria, dengue fever, and tuberculosis; and
- xiii. Promote the collaboration in Research and Development on health products especially on new medicines for communicable diseases including neglected diseases commonly found in ASEAN Member States.

B6. Ensuring a drug-free ASEAN

24. **Strategic objectives:** Reduce significantly, the overall prevalence of illicit drug abuse in the general population, in particular students, youth and those in

high-risk and vulnerable groups through preventive measures and by increasing access to treatment, rehabilitation and aftercare services to ensure full re-integration into society as well as through enhanced partnership between the public and private sectors and civil society organizations.

Actions:

- i. Develop and widely implement family, school, workplace and community-based drug prevention and drug abuse control programmes;
- ii. Promoting civic awareness and social response by proactively advocating advocacy against the damage and dangers of drugs;
- iii. Reducing illicit consumption of drugs by building consensus and sharing of best practices in drug demand reduction programmes;
- iv. Sharing of drug research data among ASEAN Member States;
- v. Develop technical assistance that would help concerned countries identify alternative crops as substitute to illicit drug crops and institute sustainable policy reforms;
- vi. Promote wider access to markets for alternative development (AD) products within the region consistent with national and international obligations and treaties applicable multilateral trade rules;
- vii. Facilitate the establishment and maintenance of treatment and rehabilitation centre in any ASEAN Member States;
- viii. Exchange of experience, expertise and best practice and lessons learned on the prevention and treatment of and aftercare drug users/addicts among both public and community-based organisations and NGOs; and
- ix. Strengthen capacities of drug demand reduction workers and drug control officers; and develop pool of experts and trainers in the fields of drug demand reduction and drug control programme.

B7. Building disaster-resilient nations and safer communities

25. **Strategic objective:** Strengthen effective mechanisms and capabilities to prevent and reduce disaster losses in lives, and in social, economic, and environmental assets of ASEAN Member States and to jointly respond to disaster emergencies through concerted national efforts and intensified regional and international cooperation.

Actions:

- i. Fully implement the ASEAN Agreement on Disaster Management and Emergency Response by 2015;

- ii. Support the establishment and operationalisation of the ASEAN Coordinating Centre for Humanitarian Assistance on disaster management (AHA Centre) to facilitate cooperation and coordination among ASEAN Member States and with relevant UN agencies and international organisations;
- iii. Institutionalise capacity building programmes in areas of priority concern of Member States by the year 2015, and promote technical cooperation, joint research and networking to increase the capacity and capability of Member States in responding to disasters and reducing losses from disasters;
- iv. Establish a fully functioning ASEAN Disaster Information Sharing and Communication Network by the year 2010, to promote sharing of information and best practices and facilitate decision making process;
- v. Implement or enhance public awareness and education programmes on a regular basis, and promote public participation in programmes related to disaster risk reduction and emergency response in order to promote community resilience to disasters;
- vi. Promote partnership with relevant stakeholders, including local communities, non-governmental organisations and private enterprises, and strengthen cooperation with United Nations and relevant international organisations;
- vii. Carry both national and ASEAN flag or logo to promote the visibility of ASEAN among the first responders engaged in humanitarian missions;
- viii. Promote sustainable livelihood options through socio-economic development activities to minimise disaster risks and enhance community-coping capacities;
- ix. Strengthen community-based disaster preparedness and participation through promotion of indigenous knowledge and practices, implementation of public awareness and education and sharing of best practices and lessons learnt to build a disaster-resilient community;
- x. Promote wider utilisation of services of existing regional facilities, such as ASEAN Specialised Meteorological Centre (ASMC) and ASEAN Earthquake Information Centre (AEIC), in providing early warning information and technical advisories to enhance regional disaster preparedness;
- xi. Establish an ASEAN volunteer programme to assist disaster stricken areas which will also enhance ASEAN togetherness; and
- xii. Promote multi-sectoral coordination and planning on Pandemic Preparedness and Response at the regional level including development of a regional Multi-Sectoral Pandemic Preparedness and Response Plan.

C. Social Justice and Rights

26. ASEAN is committed to promoting social justice and mainstreaming people's rights into its policies and all spheres of life, including the rights and welfare of disadvantaged, vulnerable and marginalised groups such as women, children, the elderly, persons with disabilities and migrant workers.

C1. Promotion and protection of the rights and welfare of women, children, the elderly, and persons with disabilities.

27. **Strategic objective:** Safeguard the interests and rights as well as provide equal opportunities, and raise the quality of life and standard of living, for women, children, the elderly, and persons with disabilities.

Actions:

- i. Work towards the establishment of an ASEAN commission on the promotion and protection of the rights of women and children;
- ii. Continue to implement the Work Plan to Operationalise the Declaration on the Elimination of Violence Against Women in the ASEAN Region;
- iii. Implement programmes on child survival, development and protection consistent with the Convention on the Rights of the Child;
- iv. Establish an ASEAN network of social workers by 2013;
- v. Conduct regional capacity building programmes on social services and rehabilitation for persons with disabilities;
- vi. Support activities in promoting and developing care and welfare and the quality of life and well being of the elderly, persons with disabilities, women and children living under poverty, vulnerable and disadvantaged groups, including by exchanging best practices in all related fields such as accessibility, rehabilitation, protection and care including medical care. This should also include volunteer home-based care and all other forms of alternative family and community care arrangements;
- vii. Enhance support and commitment to improve social protection for the elderly in ASEAN Member States, through networking, and exchange of information;
- viii. Develop social security standards in each ASEAN Member States;
- ix. Facilitate and exchange research and studies in gerontology and medicine for the elderly;
- x. Use sex-disaggregated data, among others, to promote awareness on gender equality, women's role and contribution in the development of the region at the policy level;

- xi. Promote and enhance the percentage of women's participation in all fields and at all levels, including political, decision-making as well as socio-economic empowerment of women;
- xii. Incorporate a gender perspective into national and regional policies and enhance the participation of women in programmes and projects;
- xiii. Promote and encourage participation of persons with disabilities in decision-making and recognise their accomplishments;
- xiv. Develop and implement programme to assist children living under disadvantaged and vulnerable conditions; and
- xv. Establish an ASEAN Consortium of Social Welfare Practitioners, Educators and Schools of Social Work.

C2. Protection and promotion of the rights of migrant workers

28. **Strategic objective:** Ensure fair and comprehensive migration policies and adequate protection for all migrant workers in accordance with the laws, regulations and policies of respective ASEAN Member States as well as implement the ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers¹.

Actions:

- i. Operationalise the ASEAN Committee on the Implementation of the ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of Rights of Migrant Workers under the auspices of the SLOM to implement the provisions of the Declaration and work towards the development of an ASEAN instrument on the protection and promotion of the rights of migrant workers;
- ii. Institutionalise and convene on a regular basis the ASEAN Forum on Migrant Labour as a platform for broad-based discussions on migrant labour issues under the auspices of the Committee, which reports to SLOM;
- iii. Promote fair and appropriate employment protection payment of wages and adequate access to decent working and living conditions for migrant workers and provide migrant workers, who may be victims of discrimination, abuse, exploitation, violence, with adequate access to the legal and judicial system of the receiving states;
- iv. Intensify efforts to protect the fundamental human rights, promote the welfare and uphold human dignity of migrant workers by, among others, facilitating the exercise of consular functions to consular or diplomatic authorities of states of origin when a migrant workers is arrested or committed to

prison or custody or detained in any other manner, under the laws and regulation of the receiving state and in accordance with the Vienna Convention and Consular Relations;

v. Facilitate data-sharing on matters related to migrant workers for the purpose of enhancing policies and programmes concerning migrant workers in both sending and receiving states;

vi. Strengthen policies and procedures in the sending state to facilitate aspects of migration workers, including recruitment, preparation for deployment overseas and protection of the migrant workers when abroad as well as repatriation and reintegration to the countries of origin;

vii. Facilitate access to resources and remedies through information, training and education, access to justice, and social welfare services as appropriate and in accordance with the legislation and of the receiving state, provided that they fulfil the requirements under applicable laws, regulations, and policies of the said state, bilateral agreements and multilateral treaties;

viii. Establish and promote legal practice of the sending state to regulate recruitment of migrant workers and adopt mechanisms to eliminate recruitment malpractices through legal and valid contracts, regulation, and accreditation of recruitment agencies and employers, and blacklisting of negligent/unlawful agencies; and

ix. Promote capacity building by sharing of information, best practises as well as opportunities and challenges in relation to protection and promotion of migrant workers' rights and welfare.

C3. Promoting Corporate Social Responsibility (CSR)

29. **Strategic objective:** Ensure that Corporate Social Responsibility (CSR) is incorporated in the corporate agenda and to contribute towards sustainable socio-economic development in ASEAN Member States.

Actions:

i. Develop a model public policy on Corporate Social Responsibility or legal instrument for reference of ASEAN Member States by 2010. Reference may be made to the relevant international standards and guides such as ISO 26000 titled "Guidance on Social Responsibility";

ii. Engage the private sector to support the activities of sectoral bodies and the ASEAN Foundation, in the field of corporate social responsibility;

iii. Encourage adoption and implementation of international standards on social responsibility; and

iv. Increase awareness of Corporate Social Responsibility in ASEAN towards sustainable relations between commercial activities and communities where they are located, in particular supporting community based development.

D. Ensuring Environmental Sustainability

30. ASEAN shall work towards achieving sustainable development as well as promoting clean and green environment by protecting the natural resource base for economic and social development including the sustainable management and conservation of soil, water, mineral, energy, biodiversity, forest, coastal and marine resources as well as the improvement in water and air quality for the ASEAN region. ASEAN will actively participate in global efforts towards addressing global environmental challenges, including climate change and the ozone layer protection, as well as developing and adapting 15 environmentally-sound technology for development needs and environmental sustainability.

D1. Addressing global environmental issues

31. *Strategic Objective:* Effectively address global environmental issues without impinging on competitiveness, or social and economic development based on the principle of equity, flexibility, effectiveness and common but differentiated responsibility, respective capabilities as well as reflecting on different social and economic conditions.

Actions:

i. Intensify regional cooperation to enhance and strengthen national and regional capacities to address issues and commitments to relevant Multilateral Environmental Agreements (MEAs) through regional research, promoting awareness, capacity building programmes and informed policy choices;

ii. Promote synergies in the implementation of related MEAs through strengthening of regional cooperation to address measures related to the thematic clusters of MEAs on atmospheric issues such as climate change and ozone depleting substances, and MEAs on chemicals and chemical wastes;

iii. Promote ASEAN common understanding/common position on relevant MEAs; and

iv. Adopt a holistic approach in fostering regional cooperation on environmental issues, with the participation of all relevant stakeholders including business, academics, NGOs and civil society organisations.

D2. Managing and preventing transboundary environmental pollution

32. **Strategic Objective:** Implement measures and enhance international and regional cooperation to combat transboundary environmental pollution, including haze pollution, transboundary movement of hazardous wastes through, among others, capacity building, enhancing public awareness, strengthening law enforcement, promoting environmentally sustainable practices as well as implement the ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution².

D2.1. Transboundary Haze Pollution

Actions:

i. Operationalise the ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution through the implementation of concrete preventive, monitoring and mitigation measures and to initiate the process of developing protocols for the implementation and operationalisation of the Agreement;

ii. Develop mutually beneficial cooperation amongst ASEAN Member States that acknowledge each country's laws, rules, regulations, and national policies, whether it is multilateral or bilateral cooperation, which put more focus on prevention activities;

iii. Operationalise the ASEAN Coordinating Centre for Transboundary Haze Pollution Control to facilitate cooperation and coordination, including joint emergency response among Member States;

iv. Secure funds for the ASEAN Transboundary Haze Pollution Control Fund, with voluntary contributions from the Parties, and in cooperation with ASEAN partners to provide additional resources for the effective implementation of the ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution; and

v. Control and monitor land and forest fire occurrence in the region and promote the sustainable management of peatlands in the ASEAN region to reduce risk of fire and associated transboundary haze pollution through the implementation of the ASEAN Peatland Management Initiative (APMI) by the year 2015.

D2.2. Transboundary Movement of Hazardous Wastes

Actions:

i. Enhance regional coordination and exchange of information, experience and expertise in hazardous waste management;

ii. Optimise the existence of Basel Convention Regional Centre for Training and Technology Transfer for Southeast Asia (BCRC-SEA) and the role of its Steering Committee in providing regional services of technology transfer and capacity building of hazardous waste management; and

iii. Establish effective and fully functioning regional mechanisms to address transboundary hazardous wastes, including illegal traffic of hazardous wastes, in line with the Basel Convention Procedures and Modalities.

D3. Promoting sustainable development through environmental education and public participation

33. **Strategic Objective:** Establish a clean and green ASEAN, rich in cultural traditions where the values and practices of the people are in accordance with the rhythm and harmony of nature, with citizens who are environmentally literate, imbued with the environmental ethic, and willing and capable to ensure the sustainable development of the region through environmental education and public participation efforts.

Actions:

i. Implement the ASEAN Environmental Education Action Plan (AEEAP) 2008-2012;

ii. Establish a baseline assessment on the extent to which national curricula in the basic education system include Environmental Education (EE) and Environmentally Sustainable Development (ESD) content;

iii. Establish a baseline assessment on the extent to which teacher education programmes and in-service and pre-service training address EE/ESD theory and practice;

iv. Ensure that Quality Assurance (QA) systems for formal education (that is, national standards) require the inclusion of EE/ ESD issues in the relevant disciplines;

v. Promote research on EE/ESD issues to ensure continuing development in formal education;

vi. Promote sustainable schools (for example, eco-schools/green schools) concept and practice throughout ASEAN;

vii. Develop EE curricula, materials and resources that are locally relevant and complement ESD at the local/community level;

viii. Promote EE as a key integrating tool for the development of ‘environmentally sustainable cities’ in each ASEAN Member State;

- ix. Use appropriately designed and targeted EE for promotion of environmentally sustainable business practices;
- x. Promote ASEAN Environment Week which serves as platform for national level activities to celebrate and raise awareness of the region's environment with all stakeholders in each of the ASEAN Member States;
- xi. Establish a baseline of EE for sustainable development training needs for stakeholders in both the formal and non-formal sectors;
- xii. Provide EE and ESD training opportunities for key stakeholders;
- xiii. Provide ASEAN EE for Sustainable Development Leadership Training Programmes for key target groups (e.g., government officials, members of parliament and other elected officials, media and communication professionals, youth, women, etc.);
- xiv. Create an ASEAN EE/ESD scholarship scheme for the region's stakeholders;
- xv. Actively promote and manage the ASEAN Environmental Education Inventory Database (AEEID) as the central platform for information dissemination, exchange and learning for EE and ESD in ASEAN;
- xvi. Develop an ASEAN-wide 'Youth for Sustainable Environment' Network;
- xvii. Establish an ASEAN sustainable/green/eco-school network;
- xviii. Establish an annual ASEAN EE Conference/Forum for the region's EE stakeholders as a platform for the exchange of information, materials, experience, networking, etc;
- xix. Build and strengthen existing networks of NGOs, universities and media throughout the region to be effective practitioners, promoters, communicators and agents of change for EE and ESD; and
- xx. Enhance the participation of community leaders, such as those religious leaders who have close contact with local communities, in promoting public awareness on the importance of sustainable development and environmentally sustainable practices.

D4. Promoting Environmentally Sound Technology (EST)

34. **Strategic Objective:** Use environmentally sound technologies to achieve sustainable development with minimal impact on the environment

Actions:

- i. Operationalise the ASEAN Network on EST (ASEAN-NEST) by 2015;
- ii. Work towards the adoption of region wide environmental

management/labelling schemes to promote economic growth and environmental protection by 2015;

iii. Facilitate an EST Forum to develop technology need assessments and develop cooperation among ASEAN Member States;

iv. Enhance cooperation among ASEAN Member States within the framework of South-South and North-South cooperation to promote technology transfer;

v. Explore the establishment of a clearing house centre on EST for ASEAN Member States (i.e. Cleaner Production Centre); and

vi. Intensify cooperation on joint research, development, deployment and transfer of EST.

D5. Promoting quality living standards in ASEAN cities/urban areas

35. **Strategic Objective:** Ensure cities/urban areas in ASEAN are environmentally sustainable, while meeting the social and economic needs of the people.

Actions:

i. Expand on the existing work under the ASEAN Initiative on Environmentally Sustainable Cities;

ii. Intensify individual and collective efforts to improve the quality of air and water within ASEAN through regional or national initiatives to reduce industrial and transportation pollutions;

iii. Share experiences, expertise and technology in areas such as urban planning including transportation, green building, water management, urban greenery and urban biodiversity conservation, sanitation and waste management, 3Rs (Reduce, Reuse and Recycle) and air, noise, water, and land pollution control, through among others twinning cities programme;

iv. Work towards initiatives such as “Low Carbon Society”, “Compact Cities”, “Eco-Cities” and “Environmentally Sustainable Transport”;

v. Develop internationally comparable measures for environmental sustainability for major cities in ASEAN by 2015;

vi. Introduce and implement an ASEAN Environmentally Sustainable Cities (ESC) Award by 2008 as an incentive to promote ESC practices.

D6. Harmonizing environmental policies and databases

36. **Strategic Objective:** Promote feasible efforts to harmonise on a step-by-step basis environmental policies, and databases, taking into account the national circumstances of Member States, to support the integration of the environmental, social and economic goals of the region.

Actions:

- i. Work towards the implementation of the thirteen priority environmental parameters and undertake efforts to ensure region wide harmonization in terms of measurement, monitoring and reporting by 2015;
- ii. Strive for harmonization of standards and conformity assessment procedures for environmental performance/programmes by 2015;
- iii. Continue producing informative periodical state of the environment reports for policy making and addressing impacts on the environment;
- iv. Promote environmental sustainable/green procurement practices in ASEAN Member States and develop a region wide strategy for the ASEAN region by 2015; and
- v. Encourage regional cooperation on Strategic Environmental Assessment of large-scale projects and other activities which may cause significant environmental impacts in the region.

D7. Promoting the sustainable use of coastal and marine environment

37. **Strategic Objective:** Ensure ASEAN's coastal and marine environment are sustainably managed; representative ecosystems, pristine areas and species are protected; economic activities are sustainably managed; and public awareness of the coastal and marine environment instilled.

Actions:

- i. Enhance inter-agency and inter-sectoral coordination at the regional and international levels for achieving sustainable development of ASEAN's coastal and marine environment;
- ii. Build capacities to develop national marine water quality standards by 2015 using the ASEAN Marine Water Quality Criteria as a reference;
- iii. Establish a representative network of protected areas to conserve critical habitats by 2015 through further implementation of the ASEAN Criteria for Marine Heritage Areas, and ASEAN Criteria for National Protected Areas;
- iv. Promote conservation and sustainable management of key ecosystems in coastal and marine habitats, such as joint efforts to maintain and protect marine parks in border areas, and the “Coral Triangle Initiative on Coral Reefs, Fisheries and Food Security”;
- v. Enhance the capacity and capability of, as well as economic benefits for the fishery and other coastal community to encourage their active participation in promoting environmental sustainability;
- vi. Promote the sustainable use of coastal and marine environment through public awareness campaign to highlight the global importance of coastal and marine environment in addressing food security, maintaining ecosystem services, as well as protecting marine environment;

- vii. Promote collaboration among ASEAN Member States in responding to transboundary pollution due to the oil spill incidents; and
- viii. Promote cooperation in addressing pollution of coastal and marine environment from land-based sources.

D8. Promoting Sustainable Management of Natural Resources and Biodiversity

38. **Strategic Objective:** Ensure ASEAN's rich biological diversity is conserved and sustainably managed toward enhancing social, economic and environmental well-being.

Actions:

- i. Achieve by 2010, a significant reduction in the current rate of loss of biodiversity through implementing relevant national, regional and international programmes of work;
- ii. Promote collaboration, sharing of lessons learnt on access and equitable sharing of genetic and biological resources by 2015;
- iii. Promote further listing and coordinated management of ASEAN Heritage Parks as an effective platform for ecosystem-based protected areas management by 2015;
- iv. Enhance cooperation in the management of transboundary protected areas between neighbouring ASEAN Member States;
- v. Take appropriate measures to minimise impacts of transboundary movement of living modified organisms in accordance with the Cartagena Protocol on Biosafety by 2015;
- vi. Establish a functional regional network to promote capacity building in developing inventory of the biological resources and biosafety measures of the ASEAN Region by 2015;
- vii. Enhance the role and capacity of the ASEAN Centre for Biodiversity (ACB) to function as an effective regional centre of excellence in promoting biodiversity conservation and management;
- viii. Promote the involvement of local community to maintain biodiversity conservation and forest health by 2015;
- ix. Promote effective management policies and practices to reduce the impact of invasive alien species at the regional and international levels;
- x. Promote regional cooperation on sustainable management of biodiversity such as sharing research and development experiences, exchange of experts, and training;
- xi. Strengthen efforts to control transboundary trade in wild fauna and flora through the ASEAN Action Plan on Trade in Wild Fauna and Flora 2005-2010 and the ASEAN Wildlife Enforcement Network (ASEAN-WEN) to

implement commitments to Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES);

xii. Explore cooperation among ASEAN Member States to conduct joint survey and monitoring of migratory wildlife; and

xiii. Promote cooperation among ASEAN Member States in combating land degradation for sustainable land management to support sustainable agriculture and environment.

D9. Promoting the Sustainability of Freshwater Resources

39. **Strategic Objective:** Promote sustainability of water resources to ensure equitable accessibility and sufficient water quantity of acceptable quality to meet the needs of the people of ASEAN.

Actions:

i. Continue implementation of the ASEAN Strategic Plan of Action on Water Resources Management;

ii. Endeavour to reduce by half the number of people without sustainable access to safe drinking water by 2010;

iii. Manage water resources efficiently and effectively in order to provide adequate and affordable water services by 2015;

iv. Promote the implementation of integrated river basin management by 2015;

v. Promote public awareness and partnership to enhance integrated water resources management; and

vi. Promote regional cooperation on water conservation measures and programmes as well as scientific and technological innovations in water quality improvement and supply.

D10. Responding to Climate Change and addressing its impacts

40. **Strategic Objective:** Enhance regional and international cooperation to address the issue of climate change and its impacts on socio-economic development, health and the environment, in ASEAN Member States through implementation of mitigation and adaptation measures, based on the principles of equity, flexibility, effectiveness, common but differentiated responsibilities, respective capabilities, as well as reflecting on different social and economic conditions.

Actions:

i. Encourage ASEAN common understanding on climate change issues and where possible, engage in joint efforts and common positions in addressing these issues.

ii. Encourage the efforts to develop an ASEAN Climate Change Initiative (ACCI);

- iii. Promote and facilitate exchange of information/knowledge on scientific research and development (R&D), deployment and transfer of technology and best practices on adaptation and mitigation measures, and enhance human resource development;
- iv. Encourage the international community to participate in and contribute to ASEAN's efforts in afforestation and reforestation, as well as to reduce deforestation and forest degradation;
- v. Develop regional strategies to enhance capacity for adaptation, low carbon economy, and promote public awareness to address effects of climate change;
- vi. Enhance collaboration among ASEAN Member States and relevant partners to address climate related hazards, and scenarios for climate change;
- vii. Develop regional systematic observation system to monitor impact of climate change on vulnerable ecosystems in ASEAN;
- viii. Conduct regional policy, scientific and related studies, to facilitate the implementation of climate change convention and related conventions;
- ix. Promote public awareness and advocacy to raise community participation on protecting human health from the potential impact of climate change;
- x. Encourage the participation of local government, private sector, non-governmental organisations, and community to address the impacts of climate change; and
- xi. Promote strategies to ensure that climate change initiatives lead to economically vibrant and environment friendly ASEAN Community taking into account win-win synergy between climate change and the economic development.

D11. Promoting Sustainable Forest Management (SFM)

41. **Strategic Objectives:** Promote the implementation of sustainable management of forest resources in the ASEAN region and eradicating unsustainable practices including combating illegal logging and its associated trade through amongst others; capacity building, technology transfer, enhancing public awareness and strengthening law enforcement and governance.

Actions:

- i. Implement Strategic Plan of Action of the ASEAN cooperation in Forestry (2005 – 2010);
- ii. Encouraging environmentally sustainable planning and management of the ASEAN region's forests;
- iii. Strengthen to address social cultural aspect of illegal logging and its associated trade in particular poverty eradication and illicit practices such as corruption and money laundering;

iv. Support for global and regional initiatives to reduce emissions from deforestation and forest degradation, and to promote a reformed afforestation and reforestation under the Clean Development Mechanism (A/R-CDM) effort and to identify and avail appropriate international incentives and assistance;

v. Support the implementation of regional forest related initiatives such as the “Heart of Borneo” initiative, the Asia Forest Partnership and Asia-Pacific Network for Sustainable Forest Management and Rehabilitation, as well as global efforts such as Forestry Eleven Forum;

vi. Enhance the capacities and human resources, including research and development in the forestry sector to achieve Sustainable Forest Management (SFM);

vii. Strengthen ASEAN cooperation and joint approaches in addressing international and regional forestry issues to participate in the development of a global partnership for development;

viii. Promote forest management involving the community living within and surrounding the forest for the sustainability of the forest and prosperity of the people;

ix. Promote the eradication of unsustainable practices and related illicit activities;

x. Strengthen the implementation of forest law enforcement and governance to achieve sustainable management of forest resources and to support the sustainable development objective of Millennium Development Goals, including eradicating and combating illegal logging and its associated trade as well as combating the issue of illicit practices such as corruption and money laundering; and

xi. Implement the work plan for strengthening forest law enforcement and governance in ASEAN (2008-2015).

E. Building ASEAN Identity

42. The ASEAN identity is the basis of Southeast Asia’s regional interests. It is our collective personality, norms, values and beliefs as well as aspirations as one ASEAN community. ASEAN will mainstream and promote greater awareness and common values in the spirit of unity in diversity at all levels of society.

E1. Promotion of ASEAN awareness and a sense of community

43. **Strategic Objective:** Create a sense of belonging, consolidate unity in diversity and enhance deeper mutual understanding among ASEAN Member States about their culture, history, religion, and civilisation.

Actions:

i. Review and develop new Regional and National Communication Plan in each Member State to support ASEAN identity and awareness building efforts;

- ii. Encourage all sectoral bodies to intensify their efforts in promoting ASEAN identity and awareness as well as enhance the roles of Senior Officials Responsible for Information (SOMRI), Senior Officials Meeting on Culture and Arts (SOMCA) and the ASEAN Committee on Culture and Information (COCI) in promoting ASEAN identity and awareness;
- iii. Undertake a coordinated production of printed, broadcast and multimedia materials on ASEAN to be reproduced and disseminated by national information agencies and private agencies of ASEAN Member States starting in 2009;
- iv. Engage the mainstream media in promoting, on a continuing basis, all ASEAN programmes and projects, including ASEAN's cultural heritage and arts and the work of COCI;
- v. Increase media exchange and networking of communication personnel among ASEAN Member States and between ASEAN and its Dialogue Partners;
- vi. Support school activities promoting ASEAN awareness, such as by encouraging the observance of the annual ASEAN Day;
- vii. Initiate the establishment of linkages among ASEAN cities and townships, especially those with cultural arts and heritage elements.;
- viii. Support the ASEAN Foundation's mandate to promote ASEAN identity and awareness and people-to-people interactions, primarily within ASEAN, but also between ASEAN and its friends and partners;
- ix. Promote ASEAN sporting events in the national and private media such as the SEA Games. and PARA Games;
- x. Encourage the use of ASEAN Anthem and other ASEAN Symbols to raise ASEAN awareness in ASEAN Member States;
- xi. Encourage the establishment of ASEAN associations at national levels to promote awareness of ASEAN in ASEAN Member States;
- xii. Encourage the deepening of understanding and tolerance among the peoples of ASEAN through interfaith dialogue and ensuring adequate exposure of these events in the media;
- xiii. Promote a culture of tolerance among media personnel about the diverse culture, religion and ethnicity of ASEAN by conducting enhanced inter-media dialogue among ASEAN media and in cooperation with other international actors;
- xiv. Enhance the use of and the capability to utilize new media technologies such as digital broadcasting to promote ASEAN awareness and identity and facilitating ASEAN media industry collaborations to showcase Member States' culture, developments and talents;
- xv. Strengthen national capabilities in the preservation and promotion of audio-visual heritage;

- xvi. Encourage active participation of ASEAN Media Editors through regular Meetings to promote ASEAN awareness;
- xvii. Encourage cooperation and networking including book exchange programmes among libraries in ASEAN; and
- xviii. Disseminate ASEAN culture, social traditions and values particularly among the young generation through the media.
- xix. Promote exchanges of television programmes to enhance cross-culture understanding among ASEAN Member States;
- xx. Mobilise the mass media and other cultural institutions to disseminate and share information on ASEAN culture, developments, accomplishments, benefits, and objectives to the people;
- xxi. Encourage youth exchanges such as the conduct of youth camps and similar activities to promote ASEAN arts and culture performances, ASEAN awareness and a sense of community among the public; and
- xxii. Include the studies on ASEAN arts and culture as well as their values in school curriculum.

E2. Preservation and promotion of ASEAN cultural heritage

44. **Strategic Objective:** Promote the conservation and preservation of ASEAN cultural heritage to ensure its continuity to enhance awareness and understanding of the people about the unique history of the region and the cultural similarities and differences between and among ASEAN Member States as well as to protect the distinctiveness of ASEAN cultural heritage as a whole.

Actions:

- i. Develop or improve national legislations and regional instruments/mechanisms to protect, preserve and promote ASEAN cultural heritage and living traditions of each ASEAN Member State by 2015;
- ii. Document and manage significant ASEAN cultural heritage in a whole of ASEAN context;
- iii. Undertake risk assessments and prepare emergency response plans for rescuing threatened significant cultural heritage across ASEAN; Promote ASEAN civilization studies, including through collaboration between the ASEAN culture officials and the members of the AUN;
- iv. Promote cultural tourism and the development of related industries by establishing working relations between and among the ASEAN culture and tourism officials and the private sector;
- v. Promote capacity building/human capital in heritage management by providing training, seminar, workshop, conferences, etc;
- vi. Undertake studies on the establishment of an ASEAN Cultural Centre in each ASEAN Member State as well as ASEAN dialogue partner countries;

- vii. Preserve and develop the traditional handicraft villages and occupations in the rural areas, particularly among ethnic minority groups;
- viii. Develop national capabilities in the promotion, management and preservation of traditional cultural heritage and non-traditional cultural heritage such as audio-visuals;
- ix. Encourage community participation in preservation cultural heritage through mass media;
- x. Promote the protection of cultural properties against theft, illicit and illegal trade and trafficking, and transfer within and outside ASEAN;
- xi. Promote regional cooperation on the acquisition, preservation and use of archives;
- xii. Establish effective resource centre or portal for Records and Archives of ASEAN Secretariat;
- xiii. Exchange of best practices and experts in the field of Archive and Records Management; and
- xiv. Nurture talents and promote interactions among ASEAN scholars, artists, and heritage media practitioners to help preserve and promote ASEAN Cultural Diversity while fostering regional identity as well as cultivating people awareness of ASEAN

E3. Promotion of Cultural Creativity and Industry

45. **Strategic Objective:** Enhance ASEAN identity and togetherness through cultural creativity and the promotion and cooperation on cultural industry.

Actions:

- i. Promote the development of cultural industry resources by facilitating collaborations and networking between and among small and medium-sized cultural enterprises (SMCEs);
- ii. Promote and support the development of cultural industries through the exchange of knowledge and best practices by respecting branded national cultural industries;
- iii. Develop and support young peoples capacity for original ideas and action in the area of culture and arts;
- iv. Promote wider opportunities for cultural creativity among youth and all sectors of the population, including the ethnic groups;
- v. Promote marketing and distribution of cultural products and services;
- vi. Improve capacity of national institutions to manage and develop cultural industry enhancing employment activities and commercialisation of local cultural products/services in domestic and international markets;
- vii. Encourage cooperation on culture industry and creative economy with the ASEAN partner countries;

viii. Organise regular joint training programmes, seminars, and workshops for SMCEs; and

ix. Enhance interactions between Government Sectors and Private Sectors Institution on SMCE's Development by convening annual conferences.

E4. Engagement with the community

46. **Strategic Objective:** To inculcate an ASEAN identity and build a people-oriented ASEAN where people are at the centre of community building, through the participation of all sectors of society.

Actions:

i. Engage ASEAN-affiliated non-governmental organisations in ASEAN Community building process;

ii. Convene the ASEAN Social Forum and the ASEAN Civil Society Conference on an annual basis to explore the best means for effective dialogue, consultations and cooperation between ASEAN and ASEAN civil society;

iii. Explore the establishment of an ASEAN volunteers programme, to be composed of young professionals, with focus on supporting rural development and assisting communities to help themselves by 2009;

iv. Support youth volunteers undertaking emergency or humanitarian missions by giving them recognition; and

v. Share public information network and databases of ASEAN for a greater flow of useful information in the region.

F. Narrowing The Development Gap

47. **Strategic Objectives:** Strengthen cooperation to reduce the development gap in particular the social dimensions of development between the ASEAN-6 and the CLMV countries and within ASEAN where some isolated pockets of under development persist.

Actions:

i. Mainstream social development issues in developing and implementing projects for the IAI and through various subregional cooperation frameworks such as the Brunei-Indonesia-Malaysia-Philippines East ASEAN Growth Area (BIMP-EAGA), Greater Mekong Sub-region (GMS), Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy (ACMECS), Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle (IMT-GT), and the inter-state areas along the East-West Economic Corridor (EWEC) among Vietnam, Laos, Cambodia and North-eastern Thailand, and Myanmar, the ASEAN-Mekong Basin Development Cooperation Scheme, Cambodia, Lao PDR, and Viet Nam (CLV) Development Triangle, the Cambodia, Lao PDR and Thailand (CLT) Emerald Triangle, Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Viet Nam (CLMV);

- ii. Implement the Second IAI Work Plan for the period of 2009-2015;
- iii. ASEAN-6 to continue their support and assistance for the Second IAI Work Plan;
- iv. Continue to mobilise the resources from dialogue partners, international and regional organisations/institutions for the Second IAI Work Plan and projects to support and assist the CLMV countries;
- v. Engage related development agencies in each Member State and ASEAN partners to undertake assessment studies on the social impact of regional integration for the purpose of developing appropriate policy responses starting in 2009;
- vi. Adopt and implement regional advocacy programme to include, among others, agriculture, marine and fisheries, agro-based industry, integrated rural development;
- vii. Continue to assist the governments of CLMV countries to build and strengthen capacities to develop/implement social policies that will mitigate and monitor the impact of the regional integration process; and
- viii. Conduct a comprehensive study on the impact on new Member States of ASEAN as a result of acceleration of ASEAN Community building from 2020 to 2015;

III. IMPLEMENTATION AND REVIEW OF THE ASCC BLUEPRINT

A. Implementation Mechanism

1. The ASEAN Socio-Cultural Community Council shall be accountable for the overall implementation of the Blueprint and shall ensure coordination of efforts under its purview as well as those which cut across the other Community Councils.
2. All relevant ASEAN ministerial bodies or their equivalent shall be responsible in ensuring effective implementation of the various elements, actions and commitments in the Blueprint by reflecting them in their respective work plans, mobilizing resources for them, and undertaking national initiatives in order to meet these commitments.
3. To ensure effective implementation of the ASCC Blueprint, the following measures are recommended.

Actions:

- i. Mainstream the strategies, targets and actions of the ASCC Blueprint, and incorporate them in respective national development plans;
- ii. Endeavour to ratify relevant ASEAN Agreements within a timeline in accordance with the internal processes of each ASEAN Member State;
- iii. Engage the Dialogue Partners, the private sector, civil society organisations and other relevant stakeholders in ensuring timely implementation of agreed measures;

iv. Identify and implement technical studies or training programmes on issues, areas or topics where analytical as well as capacity building supports which are required;

v. Strengthen the capabilities of the ASEAN Secretariat in areas relevant to the ASCC;

vi. Strengthen the capabilities of each ASEAN Member State especially in research and human capital development; and

vii. Establish appropriate capacity building programmes to assist new Member States in enhancing the achievement of the ASCC.

4. The progress of implementation of the ASCC Blueprint shall be reported by the Secretary-General of ASEAN to relevant ministerial meetings and Councils, and to the ASEAN Summit.

B. Resource Mobilisation

5. Financial resources, expertise, research and capacity building for the implementation of the ASCC Blueprint can be mobilized, among others, from the following:

a. ASEAN Member States;

b. Dialogue, Sectoral and Development Partners;

c. Regional and International Institutions in particular the ADB, the World Bank/IFC, the UN;

d. Regional and International Foundations; and

e. Private Sectors.

C. Communication Strategy

6. Success in building the ASCC requires involvement by all stakeholders in the integration process. A good communications programme is required to create greater public awareness of the ASCC in all ASEAN Member States as well as to keep all stakeholders, including the social/cultural communities and people of ASEAN, informed of the progress of this community building.

Actions:

i. Launch a comprehensive communications plan to explain to government officials, key stakeholders and the general public the objectives, benefits and challenges of the ASCC;

ii. Undertake activities to promote open discussion and sharing of information in implementing the ASCC;

iii. Member States shall set up a mechanism at the national level to regularly report the outcome and issues of the integration process; and

iv. Create an ASCC communications website that would provide an additional channel to reach communities at large, where stakeholders can provide feedback and respond to ASEAN socio-cultural initiatives.

D. Review Mechanism

7. The implementation of the ASCC Blueprint shall be monitored and reviewed by the ASEAN Secretariat to ensure that all the activities are responsive to the needs and priority of ASEAN.
8. The ASEAN Secretariat shall develop and adopt indicators and systems to monitor and assess the progress of implementation of the various elements and actions in the Blueprint.
9. The mid-term review of the implementation of the ASCC Blueprint can be undertaken whenever necessary, taking into account the changing dynamics of the region and the global environment.

END NOTE

- 1 Nothing in this Blueprint shall contradict the general principles in the ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers.
- 2 This applies to Member States which are parties to the Agreement.

GLOSSARY

A

- ACB : ASEAN Centre for Biodiversity
ACCSM : ASEAN Conference on Civil Service Matters
ACMECS : Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy
AD : Alternative Development
ADB : Asian Development Bank
AEEAP : ASEAN Environmental Education Action Plan
AEEID : ASEAN Environmental Education Inventory Database
AEIC : ASEAN Earthquake Information Centre
AFSRB : ASEAN Food Security Reserve Board
AHA : ASEAN Humanitarian Assistance
AIDS : Acquired Immune Deficiency Syndrome
APMI : ASEAN Peatland Management Initiative
APSED : Asia Pacific Strategy for Emerging Diseases
A/R-CDM : Afforestation and Reforestation under the Clean Development Mechanism
ARCs : ASEAN Resource Centres
ASEAN : Association of Southeast Asian Nations
ASMC : ASEAN Specialised Meteorological Centre
ASCC : ASEAN Socio-Cultural Community
ASTNET : ASEAN Science and Technology Network
AUN : ASEAN University Network
AVIST : ASEAN Virtual Institute of Science and Technology

B

BCRC-SEA : Basel Convention Regional Centre for Training and Technology Transfer for Southeast Asia

BIMP-EAGA : Brunei-Indonesia-Malaysia-Philippines East ASEAN Growth Area

C

CAM : Complementary and Alternative Medicine

CITES : Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora

CLMV : Cambodia, Lao PDR, Myanmar, and Viet Nam

CLT : Cambodia, Lao PDR and Thailand

CLV : Cambodia, Lao PDR, and Viet Nam

COCI : Committee on Culture and Information

CSR : Corporate Social Responsibility

E

EE : Environmental Education

ESD : Environmentally Sustainable Development

EST : Environmentally Sound Technology

EWEC : East-West Economic Corridor

F

FCTC : Framework Convention on Tobacco Control

G

GAD : Gender and Development

GMS : Greater Mekong Sub-region

H

HIV : Human Immunodeficiency Virus

I

ICT : Information and Communication Technology

IFC : International Finance Cooperation

IMT-GT : Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle

M

MEAs : Multilateral Environmental Agreements

MDGs : Millennium Development Goals

N

NDG : Narrowing the Development Gap

NGOs : Non-Governmental Organisations

O

OSHNET : ASEAN Occupational Safety and Health Network

P

PPE : Personal Protective Equipment

Q

QA : Quality Assurance

T

TM : Traditional Medicine

S

S&T : Science and Technology

SEAMEO : Southeast Asia Ministers of Education Organization

SFM : Sustainable Forest Management

SLOM : Senior Labour Officials Meeting

SMCEs : Small and Medium-sized Cultural Enterprises

SOMCA : Senior Officials Meeting on Culture and Arts

SOMRI : Senior Officials Responsible for Information

T

TAYO : Ten Accomplished Youth Organisations

U

UN : United Nations

W

WEN : Wildlife Enforcement Network

พิมพ์ที่ : บริษัท ไทกวม พับลิชซิ่ง จำกัด

745 ถนนนครไชยศรี แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300

โทร. 0-2667-4540-1 โทรสาร 0-2667-4542